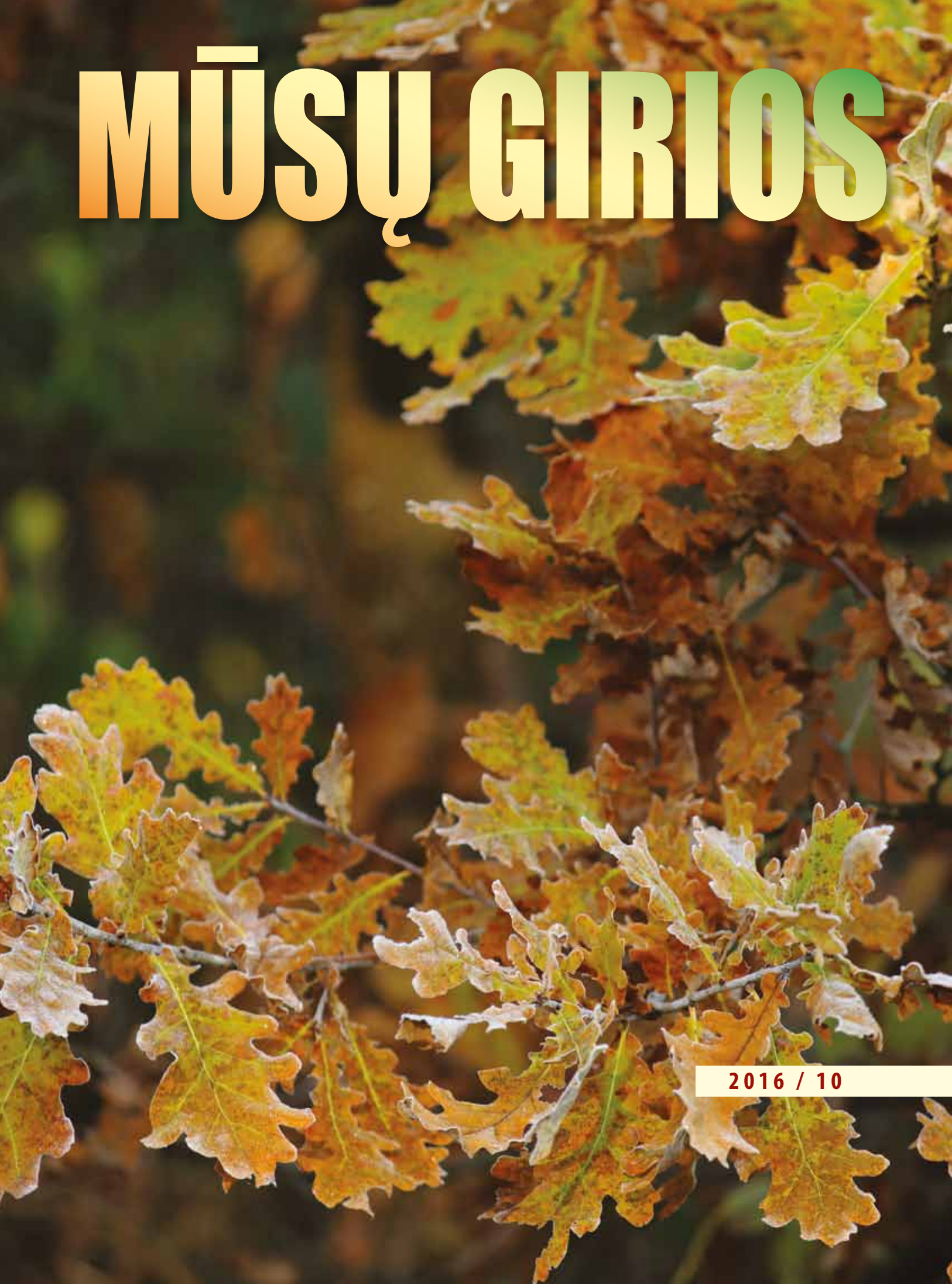

MŪSŲ GIRIOS

A close-up photograph of oak leaves in autumn. The leaves are in various stages of color change, from bright yellow and green to deep orange and brown. They have a characteristic lobed shape with serrated edges. The background is a soft, out-of-focus blur of similar colors, creating a sense of depth and atmosphere.

2016 / 10

STIHL®

FS 87 429 € 386 € + DOVANA	Galia: 0,95 kW FS 90 499 € 449 € + DOVANA
FS 310 689 € 620 € + DOVANA	Galia: 1,4 kW KM 90R 299 € 269 € DOVANA

VISOS STIHL 4-MIX krūmapjovės PIGIAU!

Akcija galioja STIHL krūmapjovių FS 87, FS 90, FS 100, FS 130, FS 310 modeliams ir kombi varikliams KM 90, 90 R, 130, 130 R. Pasiūlymo laikas ribotas.

Daugiau informacijos: www.ginalas.lt, tel. +370 343 964 64.
Pirkite internetu: www.stihl-parduotuves.lt

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2016 m. spalio Nr. 10 (822)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“
Vytenio g. 50-312,
03229 Vilnius
Tel./faks. 8 5 2752047
El. paštas info@musu-girios.lt
www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897
PVM mokėtojo kodas LT 253028917
A/S LT887044060001501044
AB SEB bankas

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),
Marius Aleinikovas,
Marijonas Bernotavičius,
Raimondas Juzikis,
Antanas Kilčiauskas,
Andrius Kuliešis,
Eglė Mankevičienė,
Rimantas Prūsaitis,
Edvardas Riepšas,
Albinas Tebėra,
Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius
Rimondas Vasiliauskas
tel./faks. 8 5 2752047,
mob. tel. 8 687 10616;
el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius
Vaclovas Trepėnaitis
tel. 8 5 2752047,
mob. tel. 8 687 10614;
el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

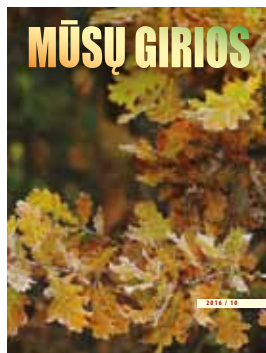
Dizainerė – maketuotoja
Jūratė Kemeklytė Bagdonienė

Spausdino AB „Spauda“
Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius
www.spauda.com

Tiražas 2000 egz.
Kaina 3,10 €
su nuolaida 2,05 €

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine
Editor-in-chief R. Vasiliauskas
Vytenio 50-312, LT-03229 Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.
Už reklamos turinį redakcija neatsako.
„Mūsų giriose“ išspausdinti straipsniai
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Turinys

Kronika	4
Aktualijos	6
Partijų programose – apie miškų ūkį	6
Kai kurių ES valstybių miškų įmonių 2015 m. veiklos rezultatų palyginimas	9
„Sprendimų ratas“ sukosi devintą kartą	10
Užsienyje	12
A. KASPERAVIČIUS, A. KULIEŠIS, D. VIŽLENSKAS. P. ZOLUBAS. Latvijos valstybiniuose miškuose	12
E. MANKEVIČIENĖ. Pasisemta medelynų patirties svetur	14
Miškininkystė	18
Z. BITVINSKAITĖ. Apie medelynus: mintys, perskaičius mokslininkų straipsnį	18
J. LABOKAS. Aptarti laukinių augalų genetinių išteklių klausimai	20
B. GRIGALIŪNAITĖ, D. BUROKIENĖ, A. MATELIS. Abrikoso ligos	22
Istorija	26
A. RUTKAUSKAS. Miškų inventurizacija Kuboje	26
Urėdijose	28
D. KAROPČIKIENĖ. Pasididžiavimas – miškininkų jaunuolynas	28
Profsąjungų veikla	32
I. RUGINIENĖ. Nuo vajuos – prie vajuos	32
Medžioklė	36
A. LŪŽA. Miškų puošmena – muflonai	36
Miškas ir visuomenė	38
R. ANDREJEVSKYTĖ. Konkurso „Jaunimas Europos miškuose“ finalas Latvijoje	38
V. TREPĖNAITIS. Pažymėtas „Žvėrinčiaus“ 20-metis	40
I. PETROŠIENĖ. Grybų pažinimo šventė Viešvilėje	42
Naujos pareigos	43
Laisvą minutę	44
Datos	45
Išėję negrįžti	46

Mielas skaitytojau,

Primername, kad prasidėjo žurnalo „MŪSŲ GIRIOS“ prenumerata 2017 metams.

Žurnalą galite užsiprenumeruoti leidinio internetiniame puslapyje **www.musu-girios.lt**, parašę žinutę el. paštu **info@musu-girios.lt**, visuose „Lietuvos pašto“ skyriuose arba tiesiog paskambinę į redakciją **tel. 8-5 2752047**.

Žurnalo indeksas – **5057**, su nuolaida – **5058**.

Prenumeratos kaina:

- mėnesiui (su pristatymu ir PVM): **3,10 EUR**, metams – **37,20 EUR**;
- su nuolaida mėnesiui (studentams, pensininkams, neįgaliesiems) – **2,05 EUR**, metams – **24,60 EUR**.

REDAKCIJA

LR Seimo nariais išrinkti du miškininkai

Kauno kaimiškoje GARLIAVOS (Nr. 66) vienmandatinėje apygardoje 2016 m. spalio 23 d. vykusiam antrame rinkimų ture rinkėjai išreiškė didesnę pasitikėjimą atstovauti jų interesus LR Seime – Dubravos EMM urėdijos Vaisvydavos girininkijos girininkui Kęstučiui Bacvinkai, kurį iškėlė Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga. Pirmajame rinkimų ture jis iš 8 kandidatų buvo antras – surinko 23,44 proc. balsų ir ne daug atsiliko nuo pirmavusio politikos senbuvio Tėvynės sąjungos - Lietuvos krikščionių demokratų kandidato Donato Jankausko (28,78 proc. balsų). Antrajame ture už Valstiečių ir žaliųjų sąjungos kandidatą Kęstutį Bacvinką balsavo 6945 rinkėjai (53,15 proc.).

NALŠIOS rinkimų apygardoje (Nr. 53) tarp pirmame ture varžiusių 10 kandidatų į antrąjį rinkimų turą taip pat pateko Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos kandidatu iškeltas miškininkas, Ignalinos rajono savivaldybės mero pavaduotojas Gintautas Kindurys. Antrajame ture už jį balsavo 10179 rinkėjai (67,75 proc.).

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungą 2016-2020 m. kadencijos LR Seime atstovauja 56 parlamentarai.

Kęstutis BACVINKA

Gimė 1967 m. sausio 15 d. Prienų rajone, Naujosios Ūtos kaime. 1986 m. baigė Kauno A. Kvedaro miškų technikumą, 2008 m. – Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegiją, neakivaizdžiai mokosi ASU MEF magistrantūroje. Profesinę karjerą pradėjo 1991 m. Prienų miškų urėdijoje Naujosios Ūtos meistrijoje eigulių, dirbo

Prienų rajono statybinėje organizacijoje. Nuo 1994 m. perėjo dirbti į Dubravos EMM urėdijos Vaisvydavos girininkiją: paskirtas eiguliu, vėliau – girininko pavaduotoju, nuo 2012 kovo 1 d. – girininku. Vedęs: žmona Aušra, dukros – Indrė, Ingrida.

Gintautas KINDURYS

Gimė 1971 m. gegužės 22 d. Ignalinoje. 1994 m. baigė LŽŪA Miškų ūkio fakultetą. Profesinę karjerą pradėjo 1994 m. Ignalinos miškų urėdijos Dūkšto girininkijos girininko pavaduotoju, 1995-1999 m. dirbo Ignalinos girininkijos girininko pavaduotoju, 1999-2001 m. – Ignalinos miškų urėdijoje miškų atkūrimo ir priešgaisrinės apsaugos inžinieriumi, privačių miškų tarnybos viršininku, 2001-2002 m. – Aukštaitijos

nacionalinio parke privačių miškų tarnybos viršininku. 2002-2008 m. dirbo Ignalinos rajono savivaldybės administracijoje ekologu, 2008-2014 m. – šio rajono savivaldybės tarybos sekretoriumi, nuo 2014 m. iki dabar – Ignalinos rajono savivaldybės mero pavaduotoju. Vedęs.

Spalio 4 d. Vilniuje, Saugomų teritorijų nacionaliniame lankytojų centre surengta tarptautinė konferencija „**Visuomenės požiūris į medžių senolių priežiūrą ir apsaugą**“. Joje su senų medžių apsaugos ir priežiūros strategija Lietuvoje supažindino Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktorius Vidmantas Bezaras, pranešimus skaitė mokslininkai, Lietuvos arboristai bei ekspertai Neville Fay iš Didžiosios Britanijos, čekas Martin Nemec.

Spalio 5-7 d. Europos Komisijos ir LR Aplinkos ministerijos iniciatyva Vilniuje, Saugomų teritorijų nacionaliniame lankytojų centre surengtas **tarptautinis seminaras, kuriame aptarti „NATURA 2000“ šiaurės regiono tinklo tikslai ir veiksmai**, kurie leistų pagerinti natūralių buveinių ir rūšių būklę. Tai antrasis tokio pobūdžio seminaras. Pirmasis vyko Suomijoje prieš ketverius metus. Seminaro dalyviai iš Belgijos, Latvijos, Estijos, Suomijos, Švedijos ir kitų šalių lankėsi Aukštadvario ir Labanoro regioniniuose parkuose.

Spalio 6-8 d. Kauno r. Akademijos miestelyje šurmuliavo jau devintą kartą rengiama

miško, medžioklės, žūklės ir gyvulininkystės technologijų paroda „**Sprendimų ratas 2016**“. Joje dalyvavo mūsų šalies verslininkai, žemdirbiai, miškininkai, medžiotojai, miško savininkai, svečiai iš Latvijos, Estijos, Lenkijos, Baltarusijos (plačiau – 10 p.).

Spalio 7 d. ASU surengtas LMS valdybos posėdis, kuriame aptarta sąjungos veikla; **vyko seminaras „Miško kirtimo taisyklių pakeitimai ir naujovės“** (pranešėjas – Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vyr. specialistas Z. Glazko).

Spalio 12 d. surengti **pirmi** (iš 10 užsiėmimų ciklo) **nemokami nuotoliniai mokymai privačių miškų savininkams apie pagrindinius miško kirtimus**. Šie mokymai organizuojami atsižvelgus į Aplinkos ministerijos užsakymu anksčiau atliktas miško savininkų apklausas. Mokymus rengia KMAI kolegija ir viešoji įstaiga „Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba“.

Spalio 14 d. LAMMC Miškų institute doktorantė **Valda Araminienė** apgynė biomedicinos mokslų srities ekologijos ir aplinkotyros mokslo krypties daktaro disertaciją „**Beržų**

būklės ir augimo dėsningumai dabartinėmis ir modeliuoto klimato sąlygomis“.

Spalio 14 d. į Valkininkų miškų urėdijos Pirčiųpių girininkiją atvykę **per 20 Švedijos ambasados darbuotojų, jų partnerių surengė miškasodžio talką**, kurios metu pasodinta 1000 pušaičių. Taip siekiama prisidėti prie aplinkos švarinimo bei miškų išsaugojimo. Po talkos svečiai nuvyko į pernai sodintą plotą, kur pasidžiaugė gražiai žaliuojančiomis pušaitėmis, pažadėjo į panašią talką vėl atvykti kitais metais.

Spalio 15 d. prasidėjo 2016-2017 m. medžioklės sezonas, per kurį šalyje **leidžiama sumedžioti 60 vilkų**.

Spalio 19 d. tarpininkaujant Aplinkos ministerijos Miškų politikos skyriui, **Valstybinės miškų tarnybos pareigūnai iš organizuoto sraigtasparnio skrydžio apžiūrėjo, kaip tvarkomi birželio 17 d. praužusio škvalo pažeisti miškai Alytaus ir Druskininkų miškų urėdijų teritorijoje**. Skrydžio maršrutas buvo parinktas per intensyviausiai pažeistus miškų kvartalus Sudvajų, Merkinės, Grūto ir Norulių girininkijose. Skrendant matėsi, kad

didesni kaip 0,1- 0,2 ha ploto stipriai pažeisti valstybinių ir privačių miškų plotai pilnai sutvarkyti plynais sanitariniais kirtimais, o nemažai plynų kirtaviečių privačiuose miškuose paruošta dirva miškų atkūrimui. Tik didžiuliame Grūto - Norulių girininkijų miškų masyve dar likę pavienių netvarkytų stipriau pažeistų mažų (iki 0,2 ha) plotelių privačiuose miškuose. VMT Alytaus teritorinio poskyrio pareigūnai analizuoja viso maršruto filmuotą įrašą, identifikuoja blogiau tvarkomas miško valdas, kurių savininkams bus siunčiami įspėjimo laišakai.

Spalio 21 d. Birštono savivaldybėje vyko Valstybinės miškų tarnybos parengto **Birštono savivaldybės valstybinės reikšmės miškų plotų schemos pakeitimo projekto viešas svarstymas.**

Spalio 26-27 d. Kretingos ir Raseinių miškų urėdijose organizuotas seminaras miškų urėdijų darbuotojams aktualiais miško medelynų veiklos optimizavimo klausimais. Palangoje teminius pranešimus skaitė Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vyr. specialistė Z. Bitvinskaitė, GMU Miškų atkūrimo ir apsaugos skyriaus vyr. specialistė E. Mankevičienė, Miškų instituto mokslo darbuotojas dr. V. Suchockas, ASU lektorė dr. G. Šilingienė, Anykščių, Dubravos ir Panevėžio miškų urėdijų urėdai S. Kinderis, K. Šakūnas ir V. Kaubė, Rokiškio, Anykščių miškų urėdijų vyr. miškininkai, Radviliškio, Tauragės, Šiaulių miškų urėdijų miško medelynų viršininkai.

Išvykose susipažinta su Kretingos ir Raseinių miškų urėdijų medelynų infrastruktūra bei išauginamų miško sodmenų technologijomis.

Spalio 27 d. Trakuose surengtas **žiniasklaidos atstovų sutikimas su Valstybinės miškų tarnybos darbuotojais: direktoriaus pavaduotoju K. Česnavičiumi, Miškų kontrolės**

skyriaus Vilniaus teritorinio poskyrio vedėju S. Gateliu ir kt. Žurnalistams pristatyta plati VMT veikla, išvykoje į miškus – taikomos praktinės miško apsaugos ir naudojimo kontrolės priemonės.

Spalio 28 d. Mažeikių rajono savivaldybėje vyko Valstybinės miškų tarnybos parengto **Mažeikių rajono savivaldybės valstybinės reikšmės miškų plotų schemos pakeitimo projekto viešas svarstymas.**

Spalio 31 d. vyko nemokami nuotoliniai mokymai privačių miškų savininkams **apie miško ugdymo kirtimus.** Užsiėmimus vedė KMAI kolegijos Miškininkystės katedros doc. dr. Andrius Kuliešis. Vėliau per kitus 8 užsiėmimus bus aptarta: miškotvarkos projektas, leidimai kirsti mišką ir jų išdavimo tvarka, apvaliosios medienos matavimo būdai ir jos gabenimas, miško atkūrimas ir įveisimas, ES parama pagal Kaimo plėtros 2014-2020 m. programos priemones, susijusias su miškų ūkio veikla, miško sanitarinė ir priešgaisrinė apsauga, mokesčiai už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką.

➤ Miškų urėdijos nuo metų pradžios, neskaičiuojant kasmet jų lėšomis prižiūrimų ir taisomų miško kelių, **jau sutvarkė ir atnaujino apie 940 km miško kelių.** Iki metų pabaigos bus sutvarkyta 1000 km, daugiausia per privačias miško valdas vedantys keliai. Tam tūkstančiui kilometrų sutvarkyti Aplinkos ministerija skyrė per 4 milijonus eurų iš Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos.

➤ Tarp 14 pretendentų gauti 2016 m. Lietuvos mokslo premiją – trys ASU profesoriai, vienas iš jų – biomedicinos ir žemės ūkio mokslų srityje šiai premijai gauti **pasiūlytas ASU Miškų ir ekologijos fakulteto profesorius Algirdas Augustaitis** (už darbų ciklą „Aplinkos veiksmų kompleksiško poveikio miškų būklei ir produktyvumui dėsningumai globalios kaitos sąlygomis (2001-2015 m.)“).

➤ Sekant kitų šalių tradicijomis, Aplinkos ministerijos iniciatyva **šiemet Lietuvoje pirmą kartą surengti metų medžio rinkimai.** Konkursui buvo pasiūlyti 53

medžiai. Atrankos komisija, vadovaujama Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktoriaus Vidmanto Bezaro, finaliniam etapui atrinko 12 kandidatų, iš jų 8 buvo ąžuolai – Alkų, Rykantų (Viktoro Bergo), Bradesių, Elmės šešiakamienis, Gudlaukio, Jurgio Bielinio, Stelmužės, Vienybės bei Papilės penkiolikakamienė liepa, Darželių kaimo drevėta pušis, Raganos uosis ir Raganų eglė-Raganų šluota. **Iš gauto 3441 balso gamtos mylėtojai 686 skyrė Stelmužės ąžuolui, laikomam seniausiu šalies medžiu ir ąžuolų simboliu.** Zarasų rajono Stelmužės kaime augantis senolis yra beveik 10 m apimties ir 19 m aukščio. Į 2016 metų medžio titulą antra pretendente buvo Pagėgių savivaldybėje auganti apie 150 metų Raganų eglė (36 m aukščio ir 5,8 m apimties, turi 17 kamienų). Trečioji vieta atiteko Pakruojo rajone, Žeimelyje augančiam proginiam Vienybės ąžuolui, kurį miestelio gyventojai pasodino 1923 m. Lietuvos nepriklausomybės penkmečio proga. Stelmužės ąžuolas 2017 m. bus pristatytas Europos metų medžio konkursui.

Lapkričio 11 d. LAMMC Miškų instituto doktorantas GEDIMINAS ČAPKAUSKAS gins miškotyros mokslo krypties daktaro disertaciją.

Gruodžio 7-8 d. NEPCON planuoja FSC miškų tvarkymo bei gamybos grandies vertinimo auditą atlikti UAB „Dzūkijos mediena“ įmonėje. Visos suinteresuotos grupės bei asmenys yra kviečiami prieš audito darbų pradžią pateikti savo pastabas, komentarus apie UAB „Dzūkijos mediena“ vykdomą miškų tvarkymą (susisiekti su Gerimantu Gaigalu galima el. p. gg@nepcon.org, su Evaldu Blaževičiumi – eb@nepcon.org).

Partijų programose – apie miškų ūkį

Daugiausia mandatų 2016 m. rinkimuose į LR Seimą gavusių šalies politinių partijų pagrindinės nuostatos, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su Lietuvos miškų ūkiu.

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga DARNIOS LIETUVOS VYRIAUSYBĖS PROGRAMA

2.2. Žmogaus ir gamtos darna

2.2.2.2. Darni miškų politika

(...) LVŽS, siekdama užtikrinti miško ekosistemų tvarumą, biologinę įvairovę bei racionalų ir tvarų miško išteklių naudojimą, įvertinusi miškininkų, miškų savininkų, gamtininkų, bendruomenių, kaimų, miestelių ir miestų gyventojų poreikius, siekdama subalansuoti aplinkosauginės ir ekonominės veiklas miškuose ir saugomose teritorijose, įsipareigoja nuosekliai vykdyti tvarią ir subalansuotą miškų ūkio politiką, lygiavertį dėmesį skiriant ekologinių, ekonominių ir socialinių miškų funkcijų užtikrinimui ir suderinamumui, o miškus vertinti kaip valstybės turtą ir išteklių, kuris privalo būti nuolat gausinamas ir racionaliai naudojamas, tam pasiekti numato šias priemones:

a) Tobulinsime miškininkystę ir miškotvarką reglamentuojančią teisinę bazę. *Svarbiausiais darbais šioje srityje matome miškų ūkio valstybinio reguliavimo sistemos institucinės sąrangos, funkcijų sudėties ir apimtys, ekonominio bei aplinkosauginio veiklos reguliavimo peržiūrą, administracinės naštos mažinimą, aiškų atskirų įstaigų kompetencijų ribų apibrėžimą, dubliuojančių funkcijų ir veiklų miškų sistemoje panaikinimą, miškų politikos, aplinkosauginių ir gamybinų funkcijų atskyrimą, taip pat tokių įveistų miškų plotų pripažinimo miškais ir miško žemės paskirties keitimo tvarkos, tikslinimą;*

b) Tobulinsime ir racionalizuosime valstybinių ir privačių miškų valdymo modelį, sudarysime sąlygas privatiems miškams konsoliduoti, valdytojams kooperuotis bendroms veikloms ir bendriems vienetams kurti. *Sukursime vieningą miškų ir žemės kadastro sistemą, skatinsime privačių miško savininkų kooperaciją ir asocijavimąsi, švietimą ir konsultavimą, privačių girininkijų (pvz., >500 ha) tinklo kūrimąsi miškų priežiūrai ir tvarkymui;*

c) Stiprinsime viešųjų interesų atstovimą valstybinių miškų įmonėse, siekdami, kad grąža už valstybės naudojamą turtą būtų adekvati sukuriamoms viešosioms gerybėms;

d) Siekdami sudaryti sąlygas optimaliai miškų valdymo politikai, baigę žemės reformą, rezervinius miškus, esančius prie valstybinių miškų masių, perimsime į valstybės turtą, kitus miško plotus parduosime viešame aukcione. Kartu sudarysime teisinę galimybę lanksčiai traktuoti miškų priežiūros aplinkosauginius reikalavimus, atsižvelgdami į regioninius ypatumus, socioekonominę situaciją;

e) Įpareigosime medžiotojų organizacijas susitarti su miško savininkais dėl miško naudojimo medžioklei. *Įtvirtinsime nuostatą, kad teisės naudoti medžioklės plotus suteikimas privačioje žemėje priklauso jos savininkui;*

f) Sieksime tiesioginių ES išmokų miškų savininkams už miško priežiūrą ar reglamentuotą naudojimą;

g) Dėsimė pastangas išsaugoti ir puoselėti miškuose esančias istorines ir atmintinas vietas;

h) Sieksime išsaugoti ir skatinti kurti darbo vietas miškininkystėje ir medienos pramonėje, į tai orientuosime ir mokesčių sistemą. *Sieksime, kad atgal į mišką investuojamos pajamos iš miškininkystės būtų neapmokestinamos arba apmokestinamos lengvatiniu tarifu;*

i) Prioritetiškai skatinsime investicijas į modernią Lietuvos medienos ir biotechnologijų pramonę bei biomasės energetiką, taip praktiškai prisidėdami prie ciklinės (žiedinės) ekonomikos plėtros, kartu skatinsime žemės ūkio veiklas, alternatyvias medienos ir pluošto išauginimui;

j) Sieksime, jog valstybinės reikšmės miškai būtų naudojami tik tiek, kiek yra reikalinga vietinei medienos pramonei. *Dėl valstybinių miškų naudojimo būdo bei apimčių svarus žodis turi tekti vietos savivaldai ir bendruomenėms, kurių gyvenamojoje aplinkoje yra konkretūs miškai;*

k) Sieksime, kad neapdirbtų žaliavų, tokių kaip žaliavinės medienos, eksportą visiškai pakeistų didesnę pridėtinę vertę ir darbo vietas Lietuvoje kuriantis apdirbtų žaliavų ir gaminių eksportas;

l) Sieksime riboti didžiausią žalą miškams darančius plynuosius kirtimus ir miškų kultūrinimą. *Sieksime įtvirtinti nuostatą, jog neplynieji miško kirtimai sudarytų ne mažiau nei 70 proc. visų pagrindinių kirtimų, pirmiausia plynųjų kirtimų atsisakant saugomose teritorijose. Leidžiami plynieji kirtimai turėtų būti nedidelio ploto, prioritetą teikiant kraštovaizdžio formavimo kirtimams, natūraliam miško ataugimui išsaugant esamas augimvietes;*

m) Sieksime įstatymiškai įtvirtinti principą, jog didžioji baudos dalis už miško paklotę, gyvagai gamtai padarytą žalą būtų išmokama miško savininkui ir naudojama išskirtinai padarytai žalai sumažinti;

n) Aplinkosauginės išmokas miškuose susiesime su ilgalaikiais įsipareigojimais. *Pavyzdžiui, nustatant reikalavimą, kad būtų grąžinamos visos gautos ir išmokėtos išmokos (nenumatant senaties termino), jei iškertamas Kertinių miško buveinių kategorijai priskirtas miškas ar kitaip kompetentingų institucijų vertingu įvardintas ir atitinkamai pažymėtas miškas, įtvirtinsime nuostatą, jog valstybė nerems miško sausinimo darbų, jeigu miško ekologinė vertė pripažinta išskirtine.*

Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai PLANAS LIETUVAI

Aplikos apsauga

7. Miškų ūkis

(...) Lietuvoje veikianti valstybinė miškų valdymo sistema, su aiškiai atskirtomis atsakingų institucijų politikos formavimo, valstybinės kontrolės visų nuosavybės formų miškuose ir ūkinės - komercinės veiklos funkcijomis, sudaro prielaidas tvariai ir ilgalaikiai miškų sektoriaus plėtrai. Tai taip pat yra viena iš esminių stabilios medienos perdirbimo ir

biokuro ruošos sektorių veiklos sąlygų, skatinančių ekonominę šalies vystymąsi. Tikslinga ieškant balanso su žemės ūkio politika toliau didinti Lietuvos miškingumą, apželdinant mišku nederlingiausius ir kitus nenaudojamus žemės plotus, kuriuose miško įveisimas prisidėtų prie Lietuvos gamtinio kraštovaizdžio tvarkymo ir ekologinio stabilumo didinimo.

Valstybiniuose miškuose būtina išsaugoti miškų ūkinės veiklos kompleksumą, apimančią miškų atkūrimą, priežiūrą, apsaugą, racionalų miško išteklių naudojimą, prekybą mediena ir kitais miško ištekliais. Svarstant miško kirtimų padidinimo galimybes, būtina pažymėti, kad tam reikalinga platesnė diskusija su visuomene, įvairių sričių specialistais ir įvairiomis nevyriausybinėmis aplinkosauginėmis organizacijomis.

Tačiau Lietuva yra viena iš paskutinių ES narių, kurios miškų valdymas nesikeitė nuo sovietinių laikų. 2015 m. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) ekspertai yra atkreipę Vyriausybės dėmesį į tai, kad toks decentralizuotas miškų valdymo mechanizmas gali būti rimta kliūtis efektyviam ribotų valstybės išteklių valdymui. Tuo tarpu beveik visose ES šalyse miškų sektorius valdomas centralizuotai. Lietuvos miškų ūkis turi būti valdomas efektyviai ir duoti naudą visiems šalies gyventojams. Todėl yra būtina miškų ūkio pertvarka. Reikia persvarstyti urėdijų skaičių, galimai apjungiant mažiau efektyviai dirbančias, tuo pačiu kiek įmanoma išsaugant struktūrinių urėdijų padalinių – girininkijų, kaip svarbiausios praktinės miškininkystės grandies, tinklą ir tiesiogiai miške dirbančius specialistus. Be to, miškų ūkio pertvarka yra svarbi ne tik Lietuvai siekiant narystės EBPO, bet ir užtikrinant didesnę sektoriaus veiklos skaidrumą ir nepriklausomumą.

Valstybinės reikšmės miškų privatizavimas būtų ypač žalingas valstybei ir visuomenei. Efektyviai veikianti valstybinio miškų ūkio valdymo sistema būtina sąlyga tam, kad valstybiniuose miškuose būtų išlaikyti darnaus miškų ūkio principai suderinant ekonomines, socialines ir aplinkosaugines miškų funkcijas, užtikrintas racionalus miško išteklių naudojimas ir maksimali finansinė nauda (grąža) valstybei už šio turto naudojimą. Tam, kad valstybė žinotų tikslią savo turto vertę, būtina užbaigti valstybinių miškų kadastrinius matavimus ir registraciją Nekilnojamo turto registre. Valstybinių miškų, skirtų nuosavybės teisės atkūrimui, statuso ir miškininkavimo juose klausimas yra įsisenėjusi žemės reformos problema, kuri iki šios dienos ne-

baigta spręsti. Būtina užtikrinti, kad nuosavybės teisių atkūrimui rezervuoti miškai turėtų pilnaverčius šeiminkus, o tie, kurie patenka į valstybinės reikšmės miškų masyvus arba ribojasi su jais, būtų perduoti patikėjimo teise valstybės įmonėms miškų urėdijoms, kurios kuo greičiau įtrauktų šiuos miškus į miško išteklių naudojimą ir užtikrintų miškų ūkio pajamas iš šių miškų.

Būtina sudaryti sąlygas darniam privataus miškų sektoriaus vystymuisi ir tolimesniam stiprinimui, skatinant miško savininkų kooperaciją, sudarant teisinę prielaidą smulkių miško valdų valstybės įmonių konsolidacijai, efektyviau panaudojant veikiančias institucijas ir jose dirbančius miškų ūkio specialistus miško savininkų mokymui ir konsultavimui. Atsižvelgiant į mažų valdų specifiką, tikslinga peržiūrėti ir sumažinti kai kuriais atvejais per daug smulkmenišką miškų ūkio veiklos reglamentavimą, mažinti administracinę naštą, o tobulinant valstybinę miškų kontrolę, prioritetą teikti privačių miškų atkūrimo kokybei ir miško kirtimams, palaipsniui įgyvendinant pasitikėjimo ir atsakomybės principu grindžiamą kontrolės sistemą.

Saugosime miško ekosistemos tvarumą, biologinę įvairovę bei racionalų, nepertraukiamą ir tvarų miško išteklių naudojimą. Skatinsime įvesti naujus valstybinių miškų plotus netinkamose ūkiui žemėse bei nenaudojamuose žemės plotuose. Ūkinę veiklą miškuose vykdysime kompleksškai, griežtai kontroliuosime, kad ji apimtų miškų atkūrimą, priežiūrą, apsaugą, racionalų išteklių naudojimą. Išsaugosime girininkijas kaip svarbiausias miškų tvarkymo ir priežiūros grandis ne tik valstybiniuose miškuose – jas įkursime ir privačiuose miškuose. Tęsimės valstybės institucijų ir privačių miškų savininkų bendradarbiavimą. Konsultuosime privačius miškų savininkus apsirūpinant juos sodmenimis, teiksime pagalbą gesinant gaisrus, saugant miškus nuo savavališkų kirtimų. Vadovaudamiesi nuostata „neauginsi–nekirsi“, rūpinsimės, kad ir toliau miškai po kirtimų būtų atkuriami per kuo trumpesnį laiką. Padėsime miškininkams ir visuomenei atnaujinti bei išsaugoti istorines atmintinas vietas valstybiniuose miškuose.

**Lietuvos socialdemokratų partija
2016 m. Seimo rinkimų programa
GIRDIM. MATOM. DAROM!**

**Ekonomika, verslas, investicijos
ir inovacijos**

(...) Užtikrinsime, kad Lietuvos medienos pramonė būtų aprūpinta žaliava iš valstybi-

nių miškų. Žaliavinė mediena bus eksportuojama tik tada, kai vietos pramonė bus pilnai aprūpinta šia žaliava. (...)

Žalioji politika ir aplinkosauga

(...) Sustiprinsime Aplinkos ministerijos regioninius aplinkos apsaugos departamentus ir jų teritorinius padalinius (agentūras). Taip padidinsime paslaugų prieinamumą fiziniams ir juridiniams asmenims ir pagerinsime paslaugų kokybę, įgyvendinant principą – „Aplinkos apsauga – arčiau žmogaus“. (...)

Bus sukurtas nacionalinis Šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų sumažinimo planas, pagal jį šių dujų emisiją sumažinsime šeštadaliu.

Toliau bus plėtojama atsinaujinančių šaltinių (vėjo, saulės, biokuro ir biomasės (biodujų)) energetika, palaipsniui vis labiau atsiskaitant iškastinio kuro, jo poreikį sumažinsime penktadaliu. (...)

Bus optimizuotas sanitarinių apsaugos zonų teisinis reglamentavimas, jų dydžių (ribų) ir režimų nustatymo procesas bei specialiųjų žemės ir miško sąlygų reglamentavimas. (...)

Saugomų teritorijų plotas toliau nebebus didinamas, tačiau bus geriau reglamentuojama veikla jose, kad gyventojai nejaustų nereikalingų suvaržymų.

Bus siekiama palankesnių ūkininkavimo sąlygų, neprieštaraujančių aplinkosaugos poreikiams.

Bus sukurta privačių miškų savininkų konsultavimo sistema, valstybės lėšomis bus vykdomas jų švietimas.

Bus atnaujinta ūkinė ir komercinė veikla visuose nuosavybės teisėmis į mišką atkurti rezervuotose miškuose, juos parduodant aukcionuose arba priskiriant valstybinės reikšmės miškams, perdavus miškus urėdijoms.

Miškų plotai padidės dešimtadaliu.

Bus supaprastinta miško žemės paskirties keitimo tvarka.

Bus skatinamos investicijos į Lietuvos medienos pramonę, biotechnologijų pramonę ir biomasės energetiką, siekiant racionaliai panaudoti vietinius atsinaujinančius miškų medienos išteklius.

Ypatingas dėmesys bus skirtas laukinės gyvūnijos ir augalų bioįvairovės išsaugojimui, naminiai gyvūnai bus saugomi nuo žiauraus elgesio. Mokyklose bus propaguojama aplinkosauga, gamtosauga ir gyvūnų globa.

Valstybė remis nevyriausybines organizacijas, vykdančias aplinkosauginę ir gamtosauginę veiklą.

Lietuvos Respublikos Liberalų Sąjūdis 2016 M. LR SEIMO RINKIMŲ PROGRAMA

10. Naujas požiūris: darnus vystymasis

Liberali darnaus vystymosi politika taria TAIP ekonominiam augimui, tačiau į jį privilome pažvelgti naujomis akimis. Ši Liberalų sąjūdžio darnaus vystymosi programa apima pokyčius, kuriuos liberalai inicijuos 2016–2020 metais LR Seimo kadencijoje. Nauja politika turės ir naują pavadinimą – Aplinkos ministeriją pakeis **Darnaus vystymosi ministerija**. (...)

10.6 Saugomos teritorijos – ne tik valstybei, bet ir piliečiui

Šiandieninė saugomų teritorijų apsauga orientuota į saugojimą, o ne į kompromiso paiešką, kaip sudaryti sąlygas tvariam unikalios gamtos rekreaciniam ir ūkiniam naudojimui. Planavimo procesai yra itin ilgi ir visuomenėje suvokiami kaip valstybės trukdymas gyventojų ir ekonominei veiklai, o ne kompromiso ieškojimas įvairių interesų suderinimui.

Liberalų saugomų teritorijų politika aiškiai atskirs urbanizuotų teritorijų planavimo politiką ir saugomų gamtos ekosistemų apsaugą. Ji taps informatyvi ir įgaus ženkliai didesnę vietos visuomenės palaikymą.

10.6.1 Bendrauti ir bendradarbiauti su bendruomenėmis

Sudarysime sąlygas bendruomenėms spręsti dėl saugomų teritorijų. Į parkų planavimo ir plėtros procesą įtrauksime sprendimo teisę bendruomenės atstovus. 1/3 sprendimo galios suteiksime bendruomenėms, 1/3 – vietos valdžiai, verslo partneriams ir 1/3 – saugomų teritorijų direktijoms įsileisime verslą teikti rekreacinei plėtrai reikalingas paslaugas.

Saugomų teritorijų apribojimais privačiai nuosavybei virs realiomis kompensacijomis. Naujai įvedami apribojimai privačiai nuosavybei turės būti kompensuoti įvertinus disponavimo suvaržymus. (...)

Palengvinsime medžioklės būrelių steigimąsi, suteikiant daugiau teisių privačių miškų savininkams, tačiau tuo pačiu didindami būrelių atsakomybę už laukinių gyvūnų ekosistemos saugojimą ir palaikymą. Organizuojant medžioklę, užtikrinsime savininkų privačios nuosavybės teisę savo nužiūra disponuoti turimu turtu.

Keisime aplinkosaugininkų įvaizdį ir didinsime visuomenės pasitikėjimą šia tarnyba. Vystysime pažintinį turizmą parkuose, skatindami parkų direktijas imtis iniciatyvų ieškant viešų ir privačių finansavimo šaltinių.

10.7 Modernus medienos sektorius

Šiandien Lietuva jau tapo trečia didžiausia globalia tiekėja „IKEA“ korporacijai. Me-

dienos sektorius Lietuvoje sukuria per 5 proc. šalies ekonomikos. Liberalų sąjūdis mano, kad mediena yra vienas didžiausių Lietuvos nacionalinių resursų, todėl būtina užtikrinti jo ilgalaikį ir subalansuotą atkūrimą, efektyvią miškų ūkio vadybą bei maksimizuoti šio ekonominio sektoriaus pridėtinės vertės kūrimą.

10.7.1 Skatinti medienos sektoriaus inovacijas, startuolius, klasterius

Didinsime Lietuvos miškingumą ir gerinsime medienos kokybę. Nutrauksime medienos pūdymą rezerviniuose miškuose, ūkinius miškus parduodami privatiems miškų savininkams, o saugomų teritorijų miškus perduodami urėdijų priežiūrai. Didinsime urėdijų veiklos efektyvumą. Panaikinsime privačių ir valstybinių miškų savininkams ir (ar) valdytojams 5 proc. mokesčių už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką. Perduosime urėdijų valdomus miestų rekreacinius miškus savivaldybėms, skatinsime medienos sektoriaus inovacijas, startuolius ir klasterių kūrimąsi.

10.8 Darnaus vystymosi ministerija – aktyvus verslo partneris

Liberalų nuomone, verslo plėtrai ir investicijoms skatinti esamas teritorijų planavimas, poveikio aplinkai vertinimo procedūra, techninių projektų derinimas yra vis dar nepagrįstai ilgas, neskaidrus ir biurokratuotas. Lietuva savo griozdišku ir nelanksčiu planavimu prarado ne tik pasaulinio lygio kompanijų „Google“ ir „Chevron“ investicijas, bet ir daugelį kitų lietuviško kapitalo investicijų.

Liberalų sąjūdžio nuomone, Darnaus vystymosi ministerijos darbas su investuotojais turi keistis iš esmės, sukuriant prioritetinę aptarnavimo liniją investuotojams ir modernizuojant kontrolės funkcijas.

10.8.1 Įgyvendinti struktūrinę ir požiūrio reformą

Reformuosime šiuo metu esamas LR Aplinkos ministerijos kontrolės funkcijas. Šiam tikslui remsimės geriausia 2008–2012 metų LR Teisingumo ir LR Ūkio ministerijų verslo kontroliuojančių institucijų reformos praktika. Konsoliduosime visas ūkinės veiklos kontrolės ir aplinkosaugos institucijų funkcijas. Aplinkos apsaugos sistemos įstaigos pirmenybę teiks prevencinei veiklai ir bendradarbiavimui. (...)

Partija Tvarka ir teisingumas Seimo rinkimų programa 2016 LIETUVA. ČIA MŪSŲ NAMAI

Verslo iniciatyvos ir teisingas uždarbis
(...) Sukursime teisinę bazę, užtikrinančią maksimalų šalies piliečių dalyvavimą vals-

tybinių įmonių, tokių, kaip „Klaipėdos jūrų uostas“, „Lietuvos paštas“, „Lietuvos geležinkeliai“, valstybinis komercinis bankas „Vytis“ ir pan. kapitale bei valdyme.

Valstybės finansai ir visuomenės mokesčiai

(...) Įsteigsime valstybės valdomą valstybės ar mišraus kapitalo Tautos Banką „Vytis“, į kurį būtų perkeltos visos valstybės, savivaldybių ir kitų iš šalies mokesčių mokėtojų pinigų išlaikomų institucijų sąskaitos. Veikdamas Lietuvos rinkoje, Bankas sudarytų konkurenciją, nuslopintų susiklosčiusias oligopolines užsienio bankų tendencijas, dėl ko sumažėtų paslaugų įkainiai. (...)

Energetika

Siekiant mažinti šilumos kainas, per tvarkysime esamas katilines, skirtas šilumos gamybai, pritaikant jas deginti vietinį kurą (medieną, šiaudus, durpes, biodujas ir kt.), skatinti realią kuro rūšių ir šilumos gamybos būdų konkurenciją, kuri sumažintų bran- gaus kuro importą. (...)

Kaimas ir žemės ūkis

(...) Didinsime finansavimą melioracijos įrenginių priežiūrai ir renovacijai, atnaujinsime rūgščių dirvų kalkinimą; skatinsime dirvonuojančios ir apleistos žemės panaudojimą, apmokestinant apleistos žemės savininkus, nederlingų žemių apželdinimą mišku. (...)

Supaprastinsime kooperatyvų kūrimo ir jų veiklos tvarką, nustatysime aiškų ir ilgalaikį jų rėmimą skatinant smulkiuosius ūkininkus ir miško savininkus kooperuotis ir tuo pačiu diegti modernias technologijas. (...)

Skirsime daugiau paramos ūkininkavimui mažiau palankiose vietovėse, naujų alternatyvių verslų kūrimui jose, gamtai draugišką ūkininkavimą. Toliau tęsime nederlingų žemių apsodinimą mišku, siekiant padidinti šalies miškingumą.

Lietuvos lenkų rinkimų akcijos – Krikščioniškų šeimų sąjungos 2016 m. Seimo rinkimų programinės nuostatos

Aplinkos apsauga

(...) Remsime „žaliosios ekonomikos“ pagrindų kūrimąsi, kaip ekonominės ir socialinės plėtros impulsą per atnaujinamosios ir alternatyviosios energetikos plėtros programų įvedimą, ypatingai skatindami išskiriančią minimalų anglies dioksido kiekį į aplinką ir energiją tausojančią pramonę.

Remsime ekologinio mąstymo propagavimą nuo vaikų darželio amžiaus. (...)

MG inf.

Kai kurių ES valstybinių miškų įmonių 2015 m. veiklos rezultatų palyginimas

Valstybinių miškų įmonių gamybinių rezultatų apibendrinimui duomenys paimti iš oficialių finansinių ataskaitų, skelbtų interneto tinklapiuose arba gauti iš įmonių atstovų autorių prašymu. Lyginamojoje suvestinėje figūruoja tik įstatymais numatyti privalomi mokesčiai į valstybės biudžetą. Objektivumo dėlei, neįtrauktos kitos galimos įmokos (įvairios paramos, labdaros akcijos, rėmimo fondai ir pan.), galinčios turėti įtakos korupcijos apraiškoms atsirasti. Autorių manymu, tokie labdaros pavidalo mokėjimai gali būti panaudoti ne ten kur labiausiai jų reikia, o, tarkim, politikų elektorato rėmimui, kurių sprendimai vėliau įtakotų valstybinių miškų įmonių veiklą. Juolab, įvairaus lygmens savanoriškų įmokų visuomenės interesams tenkinti teisinis pagrindas ES šalyse yra skirtingas, todėl jų įtraukimas į šią apskaitą iškreiptų tikruosius duomenis.

Didžiausius valstybinių miškų plotus administruoja Lenkijos (7,3 mln. ha), Suomijos (3,5 mln. ha) ir Švedijos (3,1 mln. ha) valstybės valdomos įmonės, mažiausius – Austrijos (0,51 mln. ha), Bavarijos (0,75 mln. ha) bei Slovakijos (0,89 mln. ha). Daugiausia miškininkų specialistų dirba Lenkijos valstybinių miškų ūkyje „Valstybiniai miškai“ – 23029. Mažiausiai specialistų įdarbinta Švedijos Sveaskog AG ir Suomijos Metsähallitus Metsätalous Oy – atitinkamai 406 ir 472. Nors Lenkijos valstybinių miškų plotas 2,3 karto didesnis už Švedijos ir 2,1 karto – už Suomijos valstybinių miškų plotus, tačiau specialistų skaičius, tenkantis 1000 ha miško, skiriasi net 24 kartus. Lenkijoje šis rodiklis sudaro 3,15, Švedijoje ir Suomijoje – tik 0,13. Lietuvos valstybiniuose miškuose 1000 ha miško tenka 1,86 specialisto, o tai artima šių devynių įmonių statistiniam vidurkiui (1,47).

Savęs finansavimo principais veikiančių devynių ES šalių valstybinių miškų įmonių grupėje 2015 m. daugiausia privalomų mokesčių į valstybės biudžetą (tiesioginiai mokesčiai ir rinkliavos plius dividendai minus subsidijos), skaičiuojant 1 ha administruojamo miško, sumokėjo Čekijos valstybiniai miškai (281 EUR), mažiausiai – Slovakijos valstybiniai miškai (14 EUR). Lietuvos miškų urėdijų sumokėti mokesčiai 1 ha miško sudarė 26 EUR. Devynių įmonių grupės vidurkis – 71 EUR/ha.

Pagal išankstinius skaičiavimus numatomas Lenkijos valstybinių miškų ūkio „Valstybiniai miškai“ privalomųjų mokesčių dydis 1 ha miško 2016 m. sudarys apie 11 EUR. Planuojamas privalomųjų mokesčių dydis šioje įmonėje 2016 m. = LVMŪ „VM“ (Lenkijos valstybinių miškų ūkio „Valstybiniai miškai“) 2015 m. įmokos minus 185,5 mln. EUR dividendai plius 33,4 mln. EUR dividendai (2 proc. nuo pajamų už parduotą medieną).

Didžiausią mėnesinį atlyginimą gauna Austrijos (4,9 tūkst. EUR), Bavarijos (4,3 tūkst. EUR), Švedijos (4,6 tūkst. EUR), Suomijos (3,8 tūkst. EUR), mažiausią – Čekijos ir Slovakijos (1,2 tūkst. EUR) bei Lietuvos (0,9 tūkst. EUR) miškininkai specialistai.

Lyginant devynių ES valstybinių miškų įmonių veiklos rezultatus, reikėtų atsižvelgti dar ir į tai, kad šių valstybių miškininkai turi skirtingas ūkininkavimo sąlygas (gamtinė aplinka, bendras valstybės išsivystymo lygis ir pan.), skiriasi miškininkavimą reglamentuojanti teisinė bazė, praktinė veikla, darbo kultūra ir t.t.

Parengta pagal leidinio „Las Polski“ 19/2016 informaciją

Savęs finansavimo principu veikiančių devynių ES valstybinių miškų įmonių 2015 m. tam tikrų rodiklių santykinis palyginimas

Organizacinė teisinė forma	Österreichische Bundesforste AG (Austrijos federaliniai miškai)	Bayerischen Staatsforsten (Bavarijos valstybiniai miškai, Vokietija)	Lesy České republiky, s. p. (Čekijos Respublikos miškai)	Lesy Slovenskej republiky, š. p. (Slovakijos Respublikos miškai)	Lietuvos valstybiniai miškai ¹⁾	Latvijas Valsts Meži (Latvijos valstybiniai miškai)	Metsähallitus Metsätalous Oy ²⁾ (Suomijos valstybinių miškų valstybės valdoma įmonė)	Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe“ (Lenkijos valstybinių miškų ūkis, „Valstybiniai miškai“)	Sveaskog AB (Švedijos valstybinių miškų valstybės valdoma įmonė)
Neįtraukta į biržos prekybos sąrašus akcinė bendrovė	Valstybės įmonė	Valstybės įmonė	Valstybės įmonė	Valstybės įmonė	Valstybės įmonių grupė	Neįtraukta į biržos prekybos sąrašus akcinė bendrovė	Neįtraukta į biržos prekybos sąrašus akcinė bendrovė ³⁾	Valstybės valdomas organizacinis ūkinis vienetas, neturintis juridinio asmens statuso	Neįtraukta į biržos prekybos sąrašus akcinė bendrovė
Miškų plotas (mln. ha)	0,51	0,75	1,23	0,89	1,06	1,41	3,5	7,3	3,1
Vidutinis darbuotojų skaičius	1096	2575	3376	3521	4013	1021	902	25502	851
– iš jų specialistai	606	1128	2415	2266	1969	1021	472	23029	406
Specialistų skaičius, tenkantis 1000 ha miško	1,19	1,5	1,96	2,55	1,86	0,72	0,13	3,15	0,13
Įmonėse dirbančių moterų dalis (proc.)	17,2	15,8	22,4	16,0	n. d.	36,0	36,8	27,0	21,0
Pajamos (mln. EUR)	214,0	404,1	486,0	223,8	156,2	261,6	337,2	2054,4	663,5
– tarp jų subsidijos (mln. EUR)	0	7,8	5,5	2,0	0,8	0,0	0,0	17,2	3,5 ⁴⁾
Privalomi mokesčiai (neto) į valstybės biudžetą ⁵⁾ , tenkantys 1 ha miško (EUR)	70	84	281	14	26	55	33	32	47
Iš viso per metus specialistų atlyginimams skirtos lėšos (mln. EUR)	35,4	58,0 ⁶⁾	36,0	33,4	22,0	23,6	22,1	503,2	22,5
Vidutinis specialistų atlyginimas (tūkst. EUR/mėn.)	4,9	4,3	1,2	1,2	0,9	1,9	3,9	1,8	4,6
Veiklos pelnas (mln. EUR)	24,8	105,5	240,3	10,3	6,2	71,4	116,2	89,9	149,3 ⁷⁾
Tiesioginiai mokesčiai ir rinkliavos (mln. EUR)	14,6	5,6 ⁸⁾	46,4	9,0	3,8	24,5	8,8	61,1	62,1
Valstybei sumokėti dividendai (mln. EUR)	21,0	65,0	304,4	5,3	24,7	52,6	106,0	186,5	87,3

¹⁾ Lietuvos miškų urėdijos (42) turi valstybės įmonių statusą. ²⁾ Duomenys, charakterizuojantys Suomijos valstybinių miškų koncerną Metsähallitus Metsätalous Oy apima tik ūkinę veiklą užsiimančios įmonės (Miškų ūkis su filialais) rezultatus; kita įmonė (Suomijos Parkai ir laukinė gamta) yra atskiras juridinis vienetas, finansuojamas iš valstybės biudžeto ir valdantis 39 Suomijos nacionalinius parkus; tarp ūkinio ir biudžetinio šios įmonės padalinii nevykdomos jokios finansinės operacijos. ³⁾ Iki 2016 m. balandžio mėnesio ūkinę veiklą užsiimanti

įmonė Metsähallitus Metsätalous Oy turėjo valstybės įmonės statusą. ⁴⁾ Subsidijos, skirtos biologiniams aktyvams, netrauktuojamos kaip pajamos, o naudojamos išlaidų mažinimui. ⁵⁾ Mokestis į valstybės biudžetą (neto) lygus visi mokesčiai plius dividendai minus subsidijos. ⁶⁾ Atlyginimų dydis, neatsižvelgiant į rezervus. ⁷⁾ Veiklos pelnas, neatsižvelgiant į miško aktyvų vertės didėjimą. ⁸⁾ Bavarijos valstybinių miškų įmonė miškininkystės ir žemdirbystės veikloje atleista nuo pajamų mokesčio (mokamas išskirtinai tik žemės mokestis).

Tradicinę juostelę perkirpo generalinis miškų urėdas R. Prūsaitis, LMŽD pirmininkas B. Bradauskas, ASU rektorius prof. A. Maziliauskas, aplinkos viceministras L. Jonauskas

Parodos atidarymo akimirka

„Sprendimų ratas“ sukosi

Jau devintą rudenį, spalio 6-8 d., Aleksandro Stulginskio universitete vyko Miško, medžioklės, žūklės ir gyvulininkystės technologijų paroda „Sprendimų ratas 2016“. Pirmą kartą parodos istorijoje žodis *žūklė* įrašytas į oficialų pavadinimą. Šių metų „Sprendimų rate“ dalyvavo per 100 įmonių, asociacijų ir organizacijų, apie 150 augintojų, gamintojų ir tautodailininkų ne tik iš Lietuvos, bet ir iš Latvijos, Lenkijos, Estijos bei Baltarusijos. Bendras parodos plotas siekė 50 000 kv. m.

Iškilmingą parodos atidarymo ceremoniją kaip visuomet šmaikščiai vedė Nacionalinio Kauno dramos teatro generalinis direktorius Egidijus Stancikas. Tardamas sveikinimo žodžius, ASU rektorius prof. Antanas Maziliauskas linkėjo dalyviams ir lankytojams gerų įspūdžių, naujų kontaktų, o

pačiai parodai – nuolatinės plėtros. Jis pasidžiaugė, jog pirmą kartą parodos istorijoje čia lankėsi Kinijos delegacija. Aplinkos viceministras Linas Jonauskas sakė pats įsitikinęs, jog šių metų paroda savo apimtimi pati didžiausia iš visų iki šiol buvusių. Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos pirmininko pavaduotojas Eugenijus Tijušas pabrėžė, kad išsipildė sena draugijos svajonė – į parodos programą įtraukti žūklę. Jo teigimu, Lietuva viena iš nedaugelio Europos valstybių, kur draugijoje po vienu stogu glaudžiasi medžiotojai ir žvejai. Parodos „Sprendimų ratas 2016“ pagrindinės rėmėjos bendrovės EWA generalinis direktorius Gediminas Kvietkauskas sakė, kad kartu su parodos dalyviu jungia neabejingumas gamtai. Todėl šį renginį norisi palyginti su gyvosios gamtos mylėtojų

paroda. Parodos dalyviu ir svečiu taip pat sveikino LMŽD pirmininkas, Seimo narys Bronius Bradauskas, generalinis miškų urėdas Rimantas Prūsaitis, Kauno r. meras Valerijus Makūnas.

Parodos atidarymo metu įteikti eksponatų vertinimo komisijos skirti medaliai ir diplomai. Šiemet apdovanojimus pelnė:

1) Ukmergės miškų urėdija už profesionaliosios medžioklės tradicijų puoselėjimą; 2) UAB „Rovaltra“ už miško traukimo traktorinį agregatą – traktorių *Valtra N154E Versu* su miško priekaba *Kronos 140 4 WDM* ir hidromanipulatoriumi *Kronos 6020 L*; 3) AB „Kretingos grūdai“ už lesalus putpelėms; 4) UAB „East West Agro“ už traktorių *Massey Ferguson MF 5712 SL*; 5) Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas už geriausią metų socialinę iniciatyvą – dvišalio bendradarbiavimo projekto „Kaimas į namus“ tinklo www.kaimasinamus.lt sukūrimą; 6) Lietuvos veislinių paukščių augintojų asociacija už veislinių paukščių veisimą ir propagavimą; 7) Mažoji bendrija „L. studija“ už originalių lietuviškų medžioklinių papuošalų ir suvenyrų kūrimą.

Aplinkos ministerijos stende besidomintieji galėjo susipažinti su gamtos augos aktualijomis, šalies miškais, jų tvarkymu ir galimybėmis gauti ES paramą. Miškų departamento specialistai atsakinėjo į lankytojų klausimus, konsultavo, dalijo informacinę medžiagą.

Prie Aplinkos ministerijos stendo įsikūrę iš visos Lietuvos suvažinę jaunieji miško bičiuliai mažuosius parodos lankytojus kvietė piešti mišką, mokė jį pažinti.

Penkios šalies miškų urėdijos savo veiklą pristatė stilinguose medžio namuose.

Koncertuoja Dominykas ir Petras Vyšniauskai

Ukmergės miškų urėdas V. Kraujalis apdovano-tas už profesionaliosios medžioklės tradicijų puoselėjimą jo vadovaujamoje miškų urėdijoje

RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

Lankytojus su ekspozicija supažindina Kuršėnų miškų urėdas A. Kundrotas ir miško želdinimo ir apsaugos inžinierius M. Šilingas (pirmi iš dešinės)

Radviliškio miškų urėdas J. Eismontas (kairėje) ir jo kolegos pristatė urėdijos medelyną

devintą kartą

Kuršėnų miškų urėdija pademonstravo sanitarinės miško apsaugos spektrą – kaip mišką ir jo išteklius ginama nuo vabzdžių, ligų sukėlėjų ir žvėrių. Radviliškio miškų urėdija pristatė medelyną, kurio produkcija gerai vertinama ne tik šalyje, bet ir užsienyje. Ukmergės miškų urėdija parodos lankytojus supažindino su gerai prižiūrimu, išplėtotu medžioklės ūkiu. Vilniaus miškų urėdija savo ekspozicijoje didžiausią dėmesį skyrė rekreacinei miškininkystei, o jos kaimynė Nemenčinės miškų urėdija parodai pasirinko miško atkūrimą.

LMŽD ekspozicija džiugino puikiais medžioklės trofėjais. Eksponuoti medžioklės amunicija ir atributika, gaminiai iš kaulo, odos bei kailio. LMŽD prisistatymo staigmena – medžiotojų, pasaulinio garso muzikantų, tėvo ir sūnaus – Petro ir Dominiko Vyšniauskų koncertas, kurio metu

skambėjo kompozitoriaus Kazio Daugėlos sukurti nauji lietuviški medžioklės šaukiniai. Akį džiugino parodoje eksponuotos fotomenininko Vytauto Knyvos gamtos nuotraukos, kurias čia pat pageidaujantys galėjo įsigyti. „Sprendimų rate 2016“ dalyvavo LMŽD kolegos iš Latvijos, Estijos bei Baltarusijos.

Parodos lankytojams pristatyta socialinio verslo ekspozicija, skirta Lietuvos kaimo socialinio verslo laimėjimams. Specialių žinių galima buvo pasisemti Miškų ir ekologijos fakulteto stende „Pajausk miško galią“ ir Agronomijos fakulteto stende „Klausk agronomo“. Parodos metu vyko apie 20 įvairiausių temų seminarų. Trečiame paviljone lankytojai grožėjosi dekoratyviniais paukščiais, alpakomis, poniais, žirgais, triušiais ir kitais gyvūnais. Kaip ir kasmet, lankytojus kvietė gausi ir įvairias-

Mocevičiaus firmos „Ginalas“ vadovo pavaduotojas E. Derenka lankytojams pasakoja apie Stihl produkciją

palvė sodinukų, gėlių ir amatų mugė.

Tradiciškai pasirodė šunų dresūros ir sporto klubo „Nasrai“ nariai su savo augintiniais, savo sugebėjimus demonstravo medžiokliniai šunys. Sužvarbę nuo lietaus ir vėjo, parodos dalyviai galėjo sušilti degustuodami LMŽD narių ant laužo išvirtos žvėrienos sriubą ir žuviene.

MG inf.

Jau niegi miško bičiuliai kvietė piešti mišką

Vilniaus miškų urėdija savo ekspozicijoje didžiausią dėmesį skyrė rekreacinei miškininkystei – prie stendo vyr. miškininkas A. Vaitkevičius (dešinėje) ir miškotvarkos inžinierius V. Keršis

Latvijos valstybinius miškus tvarkančios AB „Latvijas valsts meži“ būstinėje (pirmas iš dešinės – LVM viceprezidentas E. Zakovics, ketvirtas – Miškų inventorizacijos sektoriaus vadovas J. Dzelzītis)

Susitikimas su LVM specialistais (antras iš dešinės – Miško naudojimo sektoriaus vyriausiasis specialistas V. Gulbis, trečias – Miško duomenų apdorojimo sektoriaus vadovas J. Zarinš, ketvirtas – Miškų inventorizacijos sektoriaus vadovas J. Dzelzītis)

Latvijos valstybiniuose miškuose

Dr. ALBERTAS KASPERAVIČIUS, prof. ANDRIUS KULIEŠIS, mgr. DARIUS VIŽLENSKAS, dr. PAULIUS ZOLUBAS
Valstybinė miškų tarnyba

Šių metų liepos 28-29 d. Valstybinės miškų tarnybos specialistų grupė (direktorius Paulius Zolubas, direktoriaus pavaduotojas Albertas Kasperavičius, Miško naudojimo ir statistikos skyriaus vedėjas Darius Vižlenskas ir šio skyriaus vyriausiasis specialistas Andrius Kuliešis) lankėsi AB Latvijos valstybiniai miškai (toliau LVM) centrinėje būstinėje Rygoje (Vainodės g. 1) ir Vidusdaugava regiono būstinėje Koksneje. Centrinėje būstinėje Lietuvos specialistus priėmė ir apie LVM veiklą, valstybinių miškų išteklius, jų inventorizaciją, naudojimo planavimą supažindino LVM viceprezidentas Edvins Zakovics, miškų inventorizacijos sektoriaus vadovas Janis Dzelzītis, miško naudojimo vyriausiasis specialistas Viktor Gulbis, miško duomenų apdorojimo vadovas Juris Zarinš. Su LVM Vidusdaugavos regiono miškų ištekliais, jų naudojimu supažindino regiono miško ūkinės veiklos planavimo vadovas Janis Belickis, jo pavaduotojas Bronislovas Siksnans, kiti specialistai. Išvykoje į Vidusdaugavos miškus susipažinome su pagrindiniais kirtimais kertamų medynų inventorizacija, kirtimų planavimu.

Latvijos valstybiniai miškai ir jų valdymas

Latvija yra tarp penkių Europos šalių, turinčių didžiausią miškingumą (52 proc.). LVM valdo 1,63 mln. ha valstybinių miškų plotą, iš kurio 1,6 mln. ha yra miško žemė, apie 20 proc. miškų yra apsauginiai arba su gamtosauginiais veiklos apribojimais. LVM valdomi valstybiniai miškai priskirti Žemės ūkio ministerijos, o nacionalinių parkų, rezervatų miškai – Aplinkos ministerijos reguliavimo sferai. LVM valdomuose miškuose turima 68 proc. spygliuočių medynų, iš jų – 46 proc. pušynų.

LVM įkurta 1999 m. spalio mėn., siekiant užtikrinti darnų bei racionalų ūkininkavimą pagrindinėje valstybinių miškų dalyje, nuolatos didinti šių miškų vertę bei gauti iš jų deramą grąžą. Vienas iš svarbiausių LVM uždavinių – užtikrinti nenutrūkstamą medienos tiekimą Latvijos teritorijoje veikiančioms medienos pramonės įmonėms. Medienos tiekimas pagal ilgalaikius susita-

rimus vietinėms įmonėms yra prioritetas ir tik neturinti paklausos vietinėje rinkoje mediena (popiermedžiai, malkos) gali būti eksportuojama.

Aukščiausias LVM valdymo organas yra akcininkų susirinkimas. LVM valdyba su prezidentu, kartu ir administracijos vadovu, yra atskaitingi LVM tarybai, sudaromai 5 metams konkurso būdu. LVM veikla padalinta į 7 sektorius: miškininkystės, miško ūkio, medienos ruošos ir tiekimo, miškų infrastruktūros plėtros, sėklų ir sodmenų išauginimo, nekilnojamojo turto, medžioklės ir rekreacijos.

Šių metų pradžioje LVM tiesiogiai buvo įdarbintas 1021 darbuotojas: apie trečdalis visų darbuotojų dirba LVM centriname padalinyje, kiti – 8 regionuose ir 66 miškų rajonuose. Dauguma miško želdinimo, tvarkymo bei medienos ruošos darbų LVM atlieka rangovai, atrenkami konkursu.

LVM konkursų pagrindais bendradarbiauja su 850 įmonių, suteikdama per 6

tūkst. žmonių darbo vietas. LVM neturi nuosavos miško kirtimo ir medienos išvežimo technikos. Netgi LVM būstinės pastatas yra nuomojamas pagal ilgalaikę sutartį.

Pagrindinės investicijos skiriamos kelių statybai, melioracijos sistemų renovacijai, sodmenų išauginimo pajėgumų plėtrai. Didžioji dalis konkursų rangos darbams yra organizuojami LVM centre ir tik nedidelės apimtys darbams (iki 4200 EUR) konkursai vykdomi regionuose.

LVM veiklos sektoriai

Miškininkystės sektorius yra atsakingas už miškų atkūrimą ir jaunuolynų ugdymą. Vadovaujasi iš miškų ūkio sektoriaus gauta informacija apie pagrindinį miško naudojimą. Pusė iškirstų miškų yra atkuriami želdant, likusi dalis – savaiminiu žėlimu. Jaunuolynai ugdomi ne mažiau kaip 2 kartus. Pavyzdžiui, 2015 m. buvo atkurta 16 tūkst. ha miškų, iš jų 7,8 tūkst. ha želdant, išugdyta 41 tūkst. ha

jaunuolynų. Šiame sektoriuje rangos būdu dirba apie 600 įmonių ir 2000 žmonių.

Miško ūkio sektoriuje sprendžiami miškų naudojimo (tarpinio ir pagrindinio naudojimo kirtimų) uždaviniai, vykdomos inventorizacijos, renkama reikalinga planavimo informacija, atliekamos miškų naudojimo prognozės 50 metų, penkeriems, vieneriems metams ar dar trumpesniai laikotarpiui. Paskaičiuotos pagrindinio miškų naudojimo apimtys 5 metams yra tvirtinamos Latvijos vyriausybės.

LVM valdomuose miškuose kasmet vidutiniškai kertama 15 tūkst. ha biržių pagrindiniais kirtimais, iš jų tik 5 proc. ploto atvejinių kirtimais. Ugdomieji kirtimai – retinimai vykdomi taip pat vidutiniškai 15-20 tūkst. ha plote, sanitariniai kirtimai – pagal reikalą. Kasmet iškertama apie 5,5 mln. m³ medienos, iš jos apie 4,8 mln. m³ pagaminama sortimentų ir apie 0,8 mln. m³ parduodama nenukirstu mišku. Kasmet mažėja nenukirstu mišku parduodamos medienos apimtys.

Medienos ruošos ir tiekimo sektorius organizuoja pagrindinių ir tarpinių miško kirtimų vykdymą, medienos sandėliavimą ir jos pristatymą į pirkėjo nurodytą vietą. LVM valdomuose miškuose 2015 m. dirbo 57 medkirtės, 68 medvežės, 360 operatorių. Medieną pirkėjams pristatė 160 automobilių su 410 vairuotojų. Miško kirtimus ir medienos išvežimą atliekantys rangovai dirba pagal ilgalaikes sutartis, sudarytas dažniausiai 5 metams. Su pirmą kartą laimėjusiais konkursus sutartys sudaromos 2 metams ar dar trumpesniai laikotarpiui. Rangovų atliekamų darbų kokybė yra pastoviai vertinama ir yra svarbus veiksnys nustatant konkurso laimėtoją.

Sėklų paruošomis, jų kokybe, sodmenų išauginimu rūpinasi atitinkamas LVM sektorius su dviem padaliniais – šalies rytuose ir vakaruose. Sodmenis miškams atkurti auginama 3 strateginiai LVM medelynai ir 6 smulkesni. Pusė sodmenų išauginama su uždara šaknų sistema, kiti sodmenys – atvira grunte arba kombinuojant abu būdus. Kasmet medelynai išauginama 45-50 mln. sodinukų, savo reikmėms sunaudoja apie pusę išaugintos produkcijos. Pavyzdžiui, 2015 m. savo reikmėms LVM panaudojo 23 mln. sodinukų, likusią dalį – 11,8 mln. pardavė vietos rinkoje, 12 mln. sodinukų eksportavo į Skandinavijos šalis. Siekiant apsaugoti pasodintus sodmenis nuo straubliukų ir kitokių pažeidimų, nesenai pradėta medelynuose taikyti sodmenų padengimo vaškiniu sluoksniu technologija prieš jų išsodinimą. LVM priklausantis Kalsnavos arboretumas

be sodmenų miškui pateikia į rinką ir daugiau nei 600 dekoratyvinių medžių ir krūmų rūšių ar jų atmainų sodinukų.

LVM nekilnojamojo turto sektorius yra atsakingas už valstybinių miškų teisinę registraciją, šiuose miškuose esančių naujų miškų pirkimą. LVM planuoja valstybinių miškų registraciją užbaigti 2018 metais. Kasmet LVM įsigyja apie 1000 ha miškų, besiribojančių su LVM valdomais miškais, esant 2500 ha metinei pasiūlai.

LVM infrastruktūros sektorius yra atsakingas už naujų kelių įrengimą, visų kelių, melioracijos sistemų priežiūrą ir atnaujinimą. Per visą LVM veiklos laikotarpį kasmet įrengiama apie 350-450 km naujų miško kelių. Tai leidžia esminiai sumažinti medienos transportavimo nuo kirtavietės iki miško sandėlio kaštus. Siekiama, kad netektų medienos transportuoti iš kirtavietės toliau nei 600-700 m ir būtų sukurtas 1,5 km/100 ha miško kelių tankumo tinklas. Vadovaujasi kriterijumi, jog pastatytu keliu per 20 metų būtų išvežta ne mažiau kaip 10 000 m³ medienos. Miško kelio parametrai, jo plotis, pagrindas yra parenkami priklausomai nuo kelio apkrovos. LVM kelių statyboje dirba apie 3000 žmonių iš daugiau nei 150 įmonių.

LVM veikia du **medžioklės, rekreacijos padaliniai**, atsakingi už komercinių medžioklių, turizmo organizavimą, rekreacinių objektų miškuose įrengimą ir priežiūrą.

LVM struktūroje „ištirpo“ tradiciniai teritoriniai miškų ūkio padaliniai – miškų urėdijos, girininkijos su administracijomis buvo transformuoti į regionus, miškų rajonus, metinius

ūkinės veiklos barus. Pagrindinis tokios reorganizacijos tikslas – užtikrinti veiklos progresą specializacijos pagrindu, pagrindiniuose veiklos baruose sutelkiant geriausius specialistus, bei didinant jų asmeninę atsakomybę. Siauroje veiklos srityje specialistai gali žymiai geriau suprasti ir įsisavinti patikėtos veiklos procesus, juos galima aprūpinti modernesne technika, technologijomis, pilniau jas išnaudoti, dažniau atnaujinti. Juk ne veltui yra sakoma: „Devyni amatai – dešimtas badas“...

Visa LVM teritorija padalinta į 66 miškų rajonus (buvusios miškų įmonės), jie sugrupuoti į 8 regionus. Kiekvienas iš jų veikia pagal panašų modelį. Kiekviename regione yra skiriami trys labai tamptariai informaciniam lygmenyje bendradarbiaujantys pagrindiniai veiklos barai: miškininkystės – miško atkūrimo ir jaunuolynų formavimo; miško ūkinės veiklos – miško naudojimo; miško ruošos – apvalios medienos sortimentų gamybos ir jų pateikimo vartotojams. Priklausomai nuo kiekvieno regiono miškų ploto, naudojimo apimčių yra nustatomas atitinkamos veiklos baro specialistų skaičius.

Taip subalansuota LVM veikla davė rezultatų: 2015 m. gauta 262 mln. EUR pajamų (164 EUR iš 1 ha miško žemės ploto), sumokėta 68 mln. EUR dividendų į valstybės ir savivaldybių biudžetus, 17 mln. EUR korporacijos pajamų ir nuosavybės mokesčių, 12 mln. EUR socialinio draudimo ir gyventojų pajamų mokesčių. Pagal specialistų gaunamus atlyginimus LVM patenka į daugiausiai galinčių mokėti Latvijos įmonių dešimtuką.

(tęsinys kitame numeryje)

Terra Hydrogel Aqua

**Kad pasodintas miškas
prigyty 100 %!**

Terra Hydrogel Aqua® – gelis šaknų mirkymui, augalo prigydimui, augimą ir žydėjimą skatinanti medžiaga. Preparato efektyvumą pajus tiek mėgėjas, tiek profesionalas.

Terra Hydrogel Aqua® yra naujas, efektyvus, ekonomiškas ir ekologiškai saugus produktas drėgmės režimui palaikyti.

miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96216 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51606, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

Pasisemta medelynų patirties svetur

EGLĖ MANKEVIČIENĖ

Generalinė miškų urėdijos Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vyriausioji specialistė

Medelynų laukuose žydintis serenčius – apsaugos priemonė nuo dirvos nematodų (Stefan ir Thomas Paulsen medelynas)

Demonstruojami Dobrzejewice miškų urėdijoje, Biekawy konteineriniame miško sodmenų medelyne išauginti sodmenys

Helmut Schröder medelyno savininkas rodo eglių sodinukus

Hans Reinke medelyno savininkas demonstruoja konteineriuose suformuotą paprastosios eglės sodmenų šaknų sistemą

Lietuvos miškininkų delegacija rugsėjo pabaigoje vyko susipažinti su naujais miško sodmenų išauginimo technologijomis Lenkijos bei Vokietijos miško medelynuose.

2015 m. rugsėjo – spalio mėn. Valstybinių miškų medelynų miško dauginamosios medžiagos auginimo optimizavimo klausimams koordinuoti ir spręsti komisija apžiūrėjo ir įvertino Lietuvoje visus 37 miškų urėdijų valstybinius miško medelynus. Komisijai pateikus pastabas ir išvadas, generalinio miškų urėdo 2016 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1B-230 „Dėl valstybinių miško medelynų veiklos optimizavimo programos patvirtinimo“ buvo patvirtinta Valstybinių miškų medelynų veiklos optimizavimo programa. Siekiant kuo skaidriau, profesionaliau ir optimaliau įvykdyti medelynų reformą, nutarta organizuoti išvažiuojamąjį seminarą į užsienį, kuris leistų pasisemti žinių naujausių

sodmenų išauginimo technologijų srityje, suteiktų galimybę padiskutuoti.

Vokietijos medelynų testavimo ir konsultavimo sąjungos vadovas dr. Heinrich Lösing pakvietė apsilankyti Vokietijos Pinneberg regiono miško medelynuose. Į išvažiuojamąjį seminarą buvo pakviesti miškų urėdijų, kurių medelynai priskirti prie perspektyvių ir plėtotinų, miškų urėdai ir medelynų specialistai. Tai nauja patirtis, kai seminare dalyvauja miškų urėdas ir medelyno viršininkas. Drauge vyko Aplinkos ministerijos Miškų departamento, Generalinės miškų urėdijos atstovai, komisijos, vertinusios medelynus, nariai.

Išvykoje – seminare siekta susipažinti su Lenkijoje ir Vokietijoje naudojamomis medelynuose naujaisiomis miško sodmenų išauginimo technologijomis, darbo organizavimu, auginamų miško sodmenų asortimentu, kokybe ir realizacijos ypatumais,

kaip kontroliuojama miško sodmenų kilmė, kokybė, kaip vykdoma realizacija, o taip pat padiskutuoti medelynų veiklos gerinimo klausimais.

Pirmąją kelionės dieną užsukome į Lenkijos Torunės regioninės valstybinių miškų direkcijos valstybinį miško medelyną. Dobrzejewice miškų urėdijoje susitikome su regioninės direkcijos ir miškų urėdijos vadovais, miško atkūrimo ir medelyno specialistais. Išklausėme pranešimą apie miškų urėdijos administruojamas teritorijas, miško išteklius, veiklos kryptis, miško medelyną, kuris pradėtas 2010 m. modernizuoti. Prisiminta, kaip kūrėsi medelynas, kaip kito išauginamų sodmenų kiekiai. Išanalizuota, kaip skaičiuojama savikaina ir kokių rezultatų tikimasi. Šiame medelyne po modernizavimo sodmenys auginami konteineriuose. Lenkijos miškininkai akcentavo, kad tuo metu investicija buvo didelė, tačiau dabar jie įžiūri ir didelius privalumus: sumažėjo dirvos ruošimo kaštai ir sodinimo tankumas, sodinimo sezonas gali tęstis keletą mėnesių ir neginčijamai pagerėja sodmenų prigijimas miške, mažėja sodmenų išauginimo kaštai medelyne, patogi logistika, taupiai naudojamos sėklos, ženkliai sumažėjo augalų apsaugos priemonių naudojimas ir kita.

Apžiūrėjome modernizuotą medelyną. Kompaktiškai išsidėsčiusiame medelyno plote pastatyti sėjimo konteineriuose šiltnamiai, įrengtos sodmenų auginimo konteineriuose aikštelės lauke, laistymo sistema, konteinerių užpildymo patalpa. Naudojama BCC konteinerių užpildymo technologinė linija. Šio medelyno pajėgumai – nuo 3 mln. iki 5 mln. realizuojamų sodmenų kasmet. Lietuvoje tik Dubravos EMM urėdijoje pradėta diegti tokia miško sodmenų auginimo konteineriuose technologija. Šia linkme pra-

Hans Reinke medelyne, važinėdamiesi autotraukinuku lyg Disneilende, apžiūrimi auginamus sodmenis

dėti ir Panevėžio miškų urėdijos medelyno pertvarkymo darbai.

Aplankę modernų medelyną Lenkijoje, vykome į Vokietijos Pinneberg regioną, esantį į šiaurę nuo Hamburgo. Per dvi dienas čia buvo numatyta apžiūrėti šešis miško sodmenų medelynus, kurie privatūs, siekia iki daugiau nei 200 ha ploto. Jų darbo patirtis kartais skaičiuojama iki 100 metų bei perduodama iš kartos į kartą. Tiesa, Vokietijoje yra ir keletas valstybinių miško medelynų: pora – Bavarijoje, vienas – Saksonijoje.

Mūsų delegaciją pasitiko ir lydėjo Vokietijos medelynų testavimo ir konsultavimo sąjungos vadovas dr. Heinrich Lösing. Šis šiltas ir kompetentingas žmogus jau daug metų organizuoja tiek vietinio lygio Vokietijoje, tiek tarptautines konsultacijas medelynų specialistams.

Pirmąją dieną aplankėme tris atviro grunto miško medelynus: Schrader Pflanz-Handelsges mbH & Co. KG medelyną, Helmut Schröder medelyną ir Ralph Lüdemann medelyną. Susipažinę su jų savininkais, domėjomės medelynų darbo specifika, diskutuodami apžiūrėjome laukuose auginamus sodmenis, jų laikymo ir rūšiavimo patalpas, didžiulius šaldytuvus, susipažinome su miško sodmenų apdorojimo vašku technologija. Čia sodmenų vaškavimo technologijai skiriamas ypatingas dėmesys. Nors ji brangi ir kartais sudaro sodmens savikainos „liūto dalį“, yra viena efektyviausių apsaugos nuo straubliuko priemonė. To ypatingai griežtai reikalaujama eksportuojant sodmenis į Skandinavijos šalis. Pamatėme paties medelyno savininko sukonstruotą ir užpatentotą sodmenų vaškavimo mašiną.

Kitą dieną aplankėme dar 3 medelynus. Vienas jų – Hans Reinke sodmenų su uždara šaknų sistema medelynas. Čia šiltnamiuose auginami sėjinukai, po to persodinami į didesnius konteinerius ir dar paauginami. Šiame medelyne didelis miško ir dekoratyvinių medžių rūšių asortimentas. Daugiausiai jie skirti kraštovaizdžiui formuoti, miestų teritorijoms apželdinti. Kiti du aplankyti medelynai – stambūs atviro grunto, priklausantys Stefan ir Thomas Paulsen bei Franz Lüdemann šeimoms. Po medelynų teritoriją pavėžinti didžiulėje traktoriaus priekaboje susipažinome su darbo organizavimu medelyne, dirvos paruošimo sodmenų auginimui subtilybėmis, didžiuliais žaliųjų pūdymų ir kukurūzų laukais, iš kurių po technologinio apdirbimo lieka puiki dirvos trąša. Pamatėme naują – dirvos apdorojimo terminiu

Straipsnio autorė Helmut Schröder medelyno lauke, kur auga 3 metų amžiaus (2+1) paprastosios eglės sodinukai

Ralph Lüdemann medelyne užburianti augančių sėjinukų žaluma ir energija

Diskusijos Ralph Lüdemann medelyne

Schrader Pflanzen-Handelsgees mbH & Co medelyno savininkas demonstruoja savo sukurtą ir užpatentuotą sodmenų vaškavimo mašiną

būdu technologiją bei tam skirtus specialius agregatus. Pastebėjome, kad nors medelynų laukai ir didžiuliai, kiekvienas iš jų esant poreikiui – palaistomas. Įdomu buvo pamatyti pūdymuojančiuose laukuose žydinčių serėnčių juostas, skirtas dirvos nematodų naikinimui.

Draugiškoje aplinkoje pasidalinome patirtimi apie pasitaikančius sunkumus, naudojant chemines augalų apsaugos priemones ir trąšas. Pastarųjų, pasak vokiečių kolegų, jie naudoja mažai. Pagrindinė trąša – organinė.

Po kiekvieno medelyno apžiūrėjimo autobusė vyko intensyvios diskusijos. Atkreiptas dėmesys į tai, kad išauginamų sodmenų asortimentas beveik toks pat kaip ir Lietuvoje, tačiau realizuojamų sodmenų amžius skiriasi. Vokietijos klimatas švelnesnis nei mūsų, čia sodmenų iškaso darbai vyksta kone visą žiemą. Dėl naudojamų technologijų, taip pat dėl palankių švelnių žiemų, vokiečių specialistai atvirame grunte ir be šiltnamių išaugina tokius pat kokybiškus sė-

jinukus per vienerius metus, kokius mes išauginame per 2-3, o eglės sodinukus – per 3 metus, kai mes – per 4, kartais – per 5 metus.

Lietuvoje kol kas visi medelynai yra atviro grunto, todėl šis išvažiuojamasis seminaras buvo labai naudingas. Pasisėmus kitų šalių patirties, galime ja pasinaudoti, lengviau pastebėti savo trūkumus, geriau įvertinti savo galimybes ir bendrą medelynų situaciją šalyje.

Kaip parodė pernykštis medelynų vertinimas, naudojamos miško sodmenų išauginimo technologijos Lietuvoje yra gerokai atsilikusios, nepaisant medelynų modernizavimo etapuose investuotų lėšų. Stichiška modernizacija neatnešė laukiamų teigiamų pokyčių, o tik dar labiau pagilino prastą situaciją, kuri šiandien daugeliui yra skaus-

minga. Gal dėl to, kad savo laiku nebuvo padaryti esminiai žingsniai – nebuvo tinkamai sureguliuotas medelynų skaičius. O gal įtakos turėjo žinių trūkumas ar nenoras gilintis į jas? Sunku šiandien tiksliai padėti ant svarstyklių visus ekonominius ir profesinius sverius. Nuo nesėkmių niekas neapsaugotas, bet jei nebus jokių žingsnių – tai ir sėkmė bus nepasiekiamą. Šiandien pirmi žingsniai padaryti: patvirtintoje medelynų veiklos optimizavimo programoje išdėstytos pagrindinės gairės, kurios leis palaipsniui sureguliuoti medelynų skaičių bei reikiama linkme nukreipti investicijas, užtikrinančias reikiamo kokybiškų miško sodmenų kiekio išauginimą. Po metų kitų jau turėsime sodmenų su uždara šaknų sistema, taip pat galėsime atvirame grunte persodinti konteineriuose išaugintus sėjinukus – tai yra naudoti taip vadinamą pažangią „konteineris – gruntas“ technologiją, kuri leis sutrumpinti išauginamų sodinukų amžių. Tuomet galėsime įvertinti pažangą.

Emocingas pasivažinėjimas po Stefan ir Thomas Paulsen medelyną

MIŠKO BIRŽA

Portalas sukurtas miškininkams, miško bičiuliams ir miško produktų naudotojams

www.miskobirza.lt

DIDELIAIS KIEKIAIS superkame beržo rąstus nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054, el. paštu info@likmere.lt

nokian PADANGOS MIŠKO TECHNIKAI

UAB „PGM TECHNIKA“
Plento g. 6, Užliedžiai, 54305 Kauno r.
www.pgmtechnika.lt

Faks. 8 37 215101

Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Renaldas)
El. paštas renaldas@pgmtechnika.lt

nokian
HEAVY TYRES

nokian
Forest King F

APIE MEDELYNUS: mintys, perskaičius mokslininkų straipsnį

ZITA BITVINSKAITĖ

Aplinkos ministerijos Miškininkystės skyriaus vyriausioji specialistė

„Mūsų girių“ žurnalo 9-ajame numeryje dėmesį patraukė dr. A. Aučinos, doc. J. Danusevičiaus, prof. E. Riepšo ir lenkų profesorės M. Rudawskos straipsnis „Ar pakankamai įvertiname aplinkos sąlygų įvairovę, optimizuojant miškų urėdijų medelynus?“ Straipsnio „vinis“ – medelynų pertvarka, įkaitinusi kraują ne tik mokslininkams, gamybininkams, bet ir Seimo nariams, kurie iki šiol medelynais nesidomėjo. Kadangi straipsnio autoriai kviečia diskutuoti, šia galimybe pasinaudosiu ir aš, dalyvavusi pastaruosiuose dvejuose valstybinių miško medelynų vertinimuose ir daugiau kaip 20 metų dirbanti šioje srityje.

Vos tik atkūrus Lietuvoje nepriklausomybę, pirmasis miškų ūkio ministras prof. V. Antanaitis 1990 m. liepos 9 d. pasirašė įsakymą Nr. 59 „Dėl sodmenų auginimo gerinimo“, kuriame konstatavo, kad tik „stambiame daigyne arba medelyne galimas techninis progresas ir tinkama agrotechnika“ ir nurodė „plėsti esamus stambius daigynus, o jų neauginantiems – sodmenis įsigyti pagal sutartis“. Antrasis šalies valstybinių medelynų pertvarkos etapas, prasidėjęs tuometiniam miškų ūkio ministrui prof. A. Vasiliauskui pasirašius 1996 m. lapkričio 14 d. įsakymą Nr. 199 „Dėl regioninių daigynų steigimo“ ir patvirtinus 7 valstybinius regioninius medelynus Kretingos, Nemenčinės, Panevėžio, Rokiškio, Telšių, Varėnos ir Kauno AMMEU (dabar – Dubravos EMMU) miškų urėdijose bei nurodžius šalies medelynų ūkį plėtoti šių regioninių medelynų pagrindu, sutapo su mano darbo pradžia Miškų ūkio ministerijoje. Minėtame įstatyme ne tik buvo iškeltas tikslas, kaip turi būti vystomas valstybinis medelynų ūkis, bet ir nurodyti keliai, kaip jį pasiekti: kiekvienam regioniniam medelynui parengti jo vystymo programą, skirti lėšas šioms programoms įgyvendinti iš Miško fondo, kelti medelynų specialistų kvalifikaciją. Deja, per 6 metus neįgyvendinus šių tikslų, aplinkos ministrui 2003 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 434 teko tvirtinti naują Valstybinių miš-

ko medelynų modernizavimo ir plėtros programą, kurioje nurodyti beveik tie patys tikslai turėjo būti pasiekti, naudojant pačių miškų urėdijų savanoriško pasirinkimo principą: programoje patvirtinus 9 pagrindinius reikalavimus, miškų urėdijos turėjo apsispręsti, ar verta modernizuoti medelyną, ar ekonomiškiau jį uždaryti. Medelynai, pasirinkę antrąjį kelią arba neatitinkantys programoje nustatytų reikalavimų, turėjo būti uždaryti iki 2008 m. gruodžio 31 d. Deja, šio tikslo taip pat nepavyko pasiekti. Galima tik pasidžiaugti, kad Generalinė miškų urėdija, matydama ilgus metus besitęsiančias problemas valstybiniame medelynų ūkyje ir atsižvelgdama į kaimyninių šalių patirtį, 2015 m. atliko didelį darbą, įvertinusi visų valstybinių miško medelynų lygį ne tik technologiniu, bet ir ekonominiu bei socialiniu aspektais, kurį jie pasiekė per daugiau kaip 25 metus trukusį vystymosi kelią. Vieni rezultatai džiugino, kiti – liūdino. Todėl ir sprendimai buvo priimti adekvatūs nustatytiems faktams. Kadangi buvau vertinimo komisijos narė, drįstu patikslinti kai kuriuos minėto straipsnio autorių teiginius ir paaiškinti jame keliamus klausimus.

Primenu, kad Druskininkų miškų urėdijos miško daigynas seniai neegzistuoja: oficialiuose šaltiniuose neminimas nuo 1998 m., o veikla nevykdoma jau daugiau kaip 15 metų. Valkininkų ir Veisiejų miškų urėdijose medelynų padalinai net neįsteigti, todėl, diskutuojant apie šių medelynų, kaip perspektyvių, panaikinimą, kyla klausimas: ar galima panaikinti tai, kas neegzistuoja? Tačiau Varėnos miškų urėdijos medelynas 1996 m. programoje minimas kaip perspektyvus, kurį ateityje reikėtų vystyti. Tačiau kas atsitiko, kad šis medelynas per 20 metų taip ir nepažengė į priekį? Lietuvos miškų instituto 1998 m. atliktoje studijoje nurodyta, kad Varėnos miškų urėdijoje nėra tinkamų dirvožemių auginti sodmenis atvira grunte, todėl jame tikslinga plėtoti šiltnamių ūkį, specializuojantis auginti pušies ir eglės sėjinukus. Iš tiesų prieš du dešimtmečius Varėnos miškų urėdijos medelynas

buvo vienas iš perspektyvesnių šalies šiltnamių medelynų, auginantis miško sodmenis Pietų Lietuvos regionui. Tačiau vėliau pradėjo „garsėti“ prasta sodmenų kokybė, įvairiomis dirvožemio (durpės substrato) problemomis, inovacijų stoka ir pan. Net minėtos politinės medelynų vystymo programos taip ir neįkvėpė gyvybės: 2008 m. jis įvertintas kaip vienas blogiausių Pietų Lietuvos zonoje. Pastaruoju metu šiltnamių ūkyje diegiant naujas sodmenų auginimo technologijas, dzūkai taip ir neparodė iniciatyvos keistis.

Nors Pietų Lietuvoje ir trūksta miško medelynų, tačiau vertinimo komisija, remdamasi Varėnos medelyno darbo rezultatais, ir šį kartą neturėjo jokio realaus pagrindo priskirti jį prie perspektyvių, todėl pasiūlė plėsti Trakų ir Nemenčinės miškų urėdijų medelynus, kuriuose per pastaruosius metus pasiekta daug geresnių rezultatų. Manau, kad tik patys dzūkai atsakingi už tai, kad per 25 metus nesugebėjo savyje įveikti stagnacijos.

Straipsnio autoriai klysta, teigdami, kad 2015 m. medelynai buvo vertinami tik pagal 9 kriterijus. Taip valstybiniai miško medelynai buvo vertinami 2008 m. Pernai medelynai vertinti pagal 21 kriterijų, papildomai – pagal pastarojo dešimtmečio investicijas, sodmenų kokybę ir jų auginimo technologijas, rūšiavimo, pakavimo ypatumus, planus ateičiai ir kt.

Priešingai nei straipsnio autoriai, manau, kad Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje, geografinė medelyno vieta neturi įtakos sėklinės miško bazės naudojimo galimybėms. Todėl nuogaštai dėl sėklinės bazės objektų panaudojimo ir sodmenų kilmės identifikavimo, sumažinus medelynų skaičių, nėra pagrindo. Dar 1996 m. pagal OECD reikalavimus patvirtinus Lietuvos miško sėklininkystės nuostatus, o nuo 2003 m. įgyvendinus Tarybos direktyvos 1999/105/EB „Dėl prekybos miško dauginamąja medžiaga“ reikalavimus, sėklų ir sodmenų kilmė pagal kiekvieną sėklinės bazės objektą sekama ne tik popieriuje (medelyno schemose, kilmės

ir sodmenų apskaitos dokumentuose), bet ir natūroje, etiketėse nurodant Pagrindinio miško dauginamosios medžiagos kilmės sertifikato numerį ir sėklinės bazės objekto kodą. Lietuvoje, panašiai kaip ir pažangioje Vokietijoje, Valstybinė miškų tarnyba viešai savo internetinėje svetainėje skelbia visų sėklinių miško plantacijų sėklų platinimo galimybes, o Miško dauginamosios medžiagos nuostatuose pateikti kiekvienos medžių rūšies kilmės rajonai ir miško dauginamosios medžiagos perkėlimo galimybės. Todėl ir pas mus kiekvienas želdintojas žino, iš kur gali atsivežti sodmenų.

Kalbant apie Vokietijos patirtį, kai ko galėtume ir pasimokyti. Rugsėjį kartu su kitais medelynų specialistais lankiausi Vokietijos miško medelynuose, kurie iki 10 kartų didesni nei Lietuvoje ir dėl palankių klimatinų sąlygų sodmenims auginti (šiltas, drėgnas, bet nesaulėtas klimatas) susikoncentravę netoli Hamburgo. Daug žemės ūkio naudenų savo veiklai medelynai nuomoja iš vietos ūkininkų. Sodmenimis aprūpinama ne tik Vokietijos rinka, bet ir Skandinavijos šalys. Sėklas paprastai medelynams tiekia užsakovai. Tuo pačiu principu dirba (dirbs) ir Lietuvos medelynai, kadangi sėklinės miško bazės objektų neįmanoma ir nėra būtinybės sukongcentruoti prie medelynų. Miškų urėdijos, neturinčios medelynų, pagal sutartis gali pirkti ne tik sodmenis, bet ir sodmenų išauginimo paslaugas. Todėl man nesuprantama, kodėl straipsnio autoriai siūlo miško medelynus steigti atsižvelgiant į medžių rūšių kilmės rajonus ar gamtinius regionus? Pavyzdžiui, Lietuvoje paprasto-

sios eglės ir karpotojo beržo yra tik po du kilmės rajonus, ąžuolo – keturi, o guobiniai ir maumedis turi tik vieną kilmės rajoną, o gamtiniai regionai – šeši. Įdomu būtų sužinoti, kaip gamtiniai regionai ar kilmės rajonai įtakoja ir miško sodmenų auginimo su uždara šaknų sistema procesą? O stiprinant kilmės kontrolę, kad ji nebūtų tik popierinė, siūlau pasekti vokiečių pavyzdžiu ir atlikti kontrolinius sodmenų kilmės tyrimus DNR pagalba, pasinaudojant A. Stulginskio universiteto laboratorijos galimybėmis.

Nustebau, kad gerbiama lenkų profesorė M. Rudawska rado laiko palukštenti mūsų šalies miško sodmenų auginimo problemas. Bet perskaičiusi straipsnį supratau, kad autoriai tik pacitavo jos mintis sodmenų mikorizacijos klausimais. Nors miško sodmenų mikorizacijos reikšmė analizuojama beveik 2/3 straipsnio apimties, cituojami lenkų ir vokiečių mokslininkai, labai pasigedau vieno autoriaus – dr. A. Aučinos tyrimų, vykdomų Lietuvoje jau daugiau kaip dešimtmetį, išvadų. Neabejoju, kad sodmenų mikorizacija turi teigiamos įtakos sodmenų prigijimui ir želdinių kokybei žemės ūkiui naudotuose plotuose. Tačiau dabar ne mažiau aktuali nuotekų dumblo naudojimo vietoje komposto minėtuose Pietų Lietuvos medelynuose (Valkininkų ir Varėnos miškų urėdijų) problema. Kol pažangesni medelynai suka galvą, kaip pagerinti dirvos derlingumą, ruošia kompostą ir pan., kai kas renkasi daug pigesnę būdą ir dirvos derlingumui padidinti naudoja nuotekų dumblą. Vertindami medelynus pastebėjome tokiu būdu tręštuose laukuose be aiškių

Mūsų medelynuose sodmenys tebeauginami ir rulonuose

priežasčių žuvusius sodmenis. Siekdamas išsiaiškinti priežastis, Aplinkos ministerija šių metų vasarą paskelbė konkursą nuotekų dumblo tręštų medelynų dirvožemio moksliniams tyrimams atlikti ir rekomendacijoms parengti. Tačiau norinčių tirti šią problemą neatsirado.

Apibendrinant galiu tik apgailestauti, kad jau daugelį metų vykstančios įvairios diskusijos medelynų plėtros ir modernizavimo klausimais nepriartino prie beveik prieš ketvirtį amžiaus iškeltos tikslo, o tik nutolino nuo kaimyninėse šalyse pasiektos pažangos. Tai atsitiko tik dėl to, kad į šią problemą žvelgiame be savikritikos, siaurai: tik iš savo varpinės, kompleksiskai nevertindami visų – ne tik biologinių, bet ir ekonominių, technologinių aspektų ir būsimų medynų, veisiamų dabar auginama produkcija, kokybės. Ne paslaptis, kad dideli pelnai medelynuose gaunami, kai sodmenys nerūšiuojami, mažai investuojama arba neinvestuojama į medelyno modernizaciją, darbų kokybės gerinimą ir specialistų kvalifikaciją. Rašydamas šį straipsnį, dar kartą perverčiau šviežius ir sudūlėjusius popierius šia tema, Lietuvos miškų instituto 4 mokslinius darbus. Juose – panašios mintys ir pasiūlymai, paremti mokslininkų skaičiavimais, analize: siekiant darbo efektyvumo ir sodmenų kokybės, šalyje turi būti ne daugiau kaip 10 regioninių valstybinių medelynų, būtina kelti specialistų kvalifikaciją, modernizuoti darbo procesą ir sąlygas, stiprinti sodmenų, tiekiamų galutiniam vartotojui, kokybės kontrolę.

Darbštiems medelynų specialistams jau dabar labai trūksta mokslininkų parengtų naujausių sodmenų auginimo technologinių rekomendacijų, o apsileidusiems – griežtesnės kontrolės.

Taip atrodė kai kurie miškų urėdijų medelynai per 2015 m. apžiūrą

Aptarti laukinių augalų genetinių išteklių klausimai

Dr. JUOZAS LABOKAS
GTC Ekonominės botanikos laboratorijos vadovas

Vilniuje rugsėjo 19-22 d. surengtas jungtinis Šiaurės šalių ir Europos augalų genetinių išteklių programos (angl. *European Cooperative Programme for Plant Genetic Resources – ECPGR*) seminaras augalų genetinių išteklių išsaugojimo planavimo ir įgyvendinimo klausimais (*Nordic/ECPGR Joint Workshop Plant genetic resources for food security and ecosystem services. Planning and implementing national and regional conservation strategies. CWR CONSERVATION STRATEGIES*).

Seminaras apjungė du projektus – Šiaurės šalių projektą „*Ecosystem services: Genetic resources and crop wild relatives in the Nordic countries*“ (vadovė Šiaurės šalių genetinių išteklių centro NordGen vyresnioji mokslo darbuotoja Anna Palme, Švedija) ir ECPGR projektą „*WR Conservation Strategies*“ (koordinatorių Lietuvos Gamtos tyrimų centro Ekonominės botanikos laboratorijos vadovas dr. Juozas Labokas), siekiančius panašių

bendrų tikslų. Gamtos tyrimų centras įsijungė į seminaro organizavimą šeimininko statusu pagal susitarimą su ECPGR būstinės institutu *Biodiversity International*. ECPGR projektas įgyvendinamas nuo 2015 m. rudens, laimėjus ECPGR skelbtą konkursą (<http://www.ecpgr.cgiar.org/working-groups/wild-species-conservation/cwr-conservation-strategies/>).

Projekto įgyvendintoja yra ECPGR Laukinių rūšių išsaugojimo genetiniuose draustiniuose darbo grupė (angl. *Wild Species Conservation in Genetic Reserves Working Group*), kurios pirmininkas – dr. Nigel Maxted iš Birmingemo universiteto Jungtinėje Karalystėje.

Seminare dalyvavo 45 specialistai iš 18 šalių, atstovaujantys universitetus, institutus, genų bankus, aplinkos, miškų, maisto bei žemės ūkio ministerijas, agentūras, saugomas teritorijas, gamtos istorijos muziejus, botanikos sodus. Tarp svečių buvo ECPGR koordinatorių Lorenzo Maggioni iš *Biodiversity International* instituto Romoje bei Šiaurės šalių genetinių išteklių centro NordGen direktorė Lise Lykke Steffensen iš Alnarpo (Švedijoje). Iš mūsų šalies dalyvavo Gamtos tyrimų centro mokslininkai, Augalų genų banko, Aplinkos ministerijos specialistai pareigūnai – Saugomų teritorijų strategijos skyriaus vedėjas Algirdas Klimavičius ir Gamtos apsaugos skyriaus vyriausioji specialistė Laura Janulaitienė.

Vienas iš pagrindinių šio seminaro tikslų – įvertinti Europos šalių, įskaitant ir Turkiją, pasiekimus kultū-

Drėgnose pievose auganti vaistinė šventagaršvė (*Angelica archangelica*)

rių augalų laukinių gentainių (angl. *Crop Wild Relatives – CWR*) ilgalaikio išsaugojimo planavime, strategijų rengime ir įgyvendinime; taip pat pasidalinti naujausia patirtimi ir aptarti aktualiausias laukinių gentainių išsaugojimo *in situ* klausimus ir problemas nacionaliniu bei regioniniu (Europos, Šiaurės šalių) lygmenimis.

Seminare pristatyta per 30 pranešimų įvairiomis CWR išsaugojimo aktualijų temomis, nuo techninių ir metodinių dalykų iki klimato kaitos bei teisinių problemų analizės. Vienas iš daugiausiai dėmesio sulaukusių buvo Nagojos protokolo įgyvendinimo klausimas, kurį skirtingais aspektais informatyviai pristatė Norvegijos klimato ir aplinkos ministerijos atstovas Gaute Voigt-Hanssen ir Suomijos aplinkos instituto mokslininkė Katileena Lohtander. Su susidomėjimu išklaušytas ir LR Aplinkos ministerijos darbuotojo Algirdo Klimavičiaus pranešimas „*Protected areas as tools for integrated resource conservation and management in Lithuania*“.

Seminare dalyvavo specialistai iš 18 šalių

Seminaro dalyviai Varnikų draustinyje

AUTORIAUS nuotraukos

Iš anksto paruošto ir į 38 šalis išsiuntinto klausimyno atsakymų analizė (dr. J. Laboko pranešimas) parodė, kad tik kelios šalys turi publikuotas ir bent dalinai aprobuotas nacionalines kultūrinių augalų laukinių gentainių išsaugojimo strategijas. Tai Jungtinė Karalystė, Suomija, Danija, Kipras, Izraelis ir Azerbaidžanas. Šioje srityje yra toli pažengusios ir turi gerai išplėtotas strategijas Italija, Ispanija bei Portugalija. Iš vidurio Europos šalių paminėtina Čekija, kur jau baigiamas rengti nacionalinės kultūrinių augalų laukinių gentainių išsaugojimo strategijos projektas.

Atskirai reikėtų paminėti šią veiklą Vokietijoje. Čia laukinių gentainių išsaugojimo strategijos plėtojamos atskirų projektų įgyvendinimo pagrindu, kaip ir Danijoje bei kai kuriose kitose Europos šalyse. Vokietija sudaryta iš 16 federalinių žemių, kur kiekviena turi savo ministerijomis ir teisės aktų rengimas vyksta federalinės žemės mastu. Vokiečiai jau turi parengę strategijas atskiroms augalų rūšims, kaip laukiniai vynmedžiai (*Vitis vinifera*), salierai (*Apium graveolens subsp. graveolens*, *Helosciadium repens*, *H. nodiflorum*, *H. inundatum*), ir paruošę projektus genetinių draustinių tinklo įkūrimui šių rūšių išsaugojimui. Beje, vokiečiai akcentavo ir privačių asmenų, ūkininkų iniciatyvą saugant laukinius gentainius. Ši jų veikla įvertinta kaip gana ženkli ir reikšminga.

Kadangi aktyvaus CWR populiacijų palaikymo ir išsaugojimo priemonės nemažai kainuoja, vienas iš aktualiausių klausimų planuojant ilgalaikį kultūrinių augalų laukinių gentainių išsaugojimą ir rengiant nacionalines strategijas yra tikslinių rūšių prioritizavimas. Šiam uždaviniui spręsti įvairios šalys taiko įvairias metodikas, nors pagrini-

diniai kriterijai paprastai yra tie patys. Taigi, daugelyje šalių priimta, kad maisto ir žemės ūkio paskirties (pašariniai) augalai yra aukščiausio prioriteto. Portugalijoje, Norvegijoje ir Švedijoje siūloma prioritetizuoti ne tik kultūrinių maistinių ir pašarinių augalų, bet ir kultivuojamų medžių, vaistinių ir aromatinių, pramoninių bei dekoratyvinių augalų laukinius gentainius.

Nagrinėjant problemas, su kuriomis susiduriama planuojant ilgalaikį išsaugojimą, be finansavimo trūkumo akcentuota tai, kad ši veiklos sritis patenka į tarpžinybinę erdvę tarp Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijų valdomų sričių. Todėl nei viena nei kita žinyba tiesiogiai nenori užsiimti šių klausimų sprendimu ir mokslininkams bei jų partneriams tenka dėti nemažai pastangų įrodinėjant dalyko svarbą.

Seminare vyko trys diskusijų sesijos: nacionalinis CWR išsaugojimo planavimas/

strategijos ir įgyvendinimas; regioninis CWR išsaugojimo planavimas ir įgyvendinimas bei integruotos kultūrinių augalų laukinių gentainių išsaugojimo strategijos. Taip visi seminario dalyviai įsitraukė į aktyvų idėjų svarstymą ir pasiūlymų rengimą.

Nutarta parengti ECPGR ir NordGen interneto svetainėms pranešimų santraukas, taip pat numatyta paruošti rekomendacijas Aplinkos bei Žemės ūkio ministerijoms ir kitoms žinyboms kultūrinių augalų laukinių gentainių išsaugojimo strategijų rengimo ir įgyvendinimo klausimais.

Suradome ir laisvesnį pusdienį ekskursijai į Varnikų botaninį-zoologinį draustinį Trakų istoriniame nacionaliniame parke. Čia seminario dalyviai praktiškai galėjo identifikuoti Lietuvos kultūrinių augalų laukinius gentainius, aptinkamus trijų tipų – miškų, pievų ir pelkių – buveinėse.

www.uniforest.com

Geriausia pagalba ten, kur neįvažiuoja miško technika

- Visa technika sertifikuota KWF;
- Profesionalus, patikimas ir paprastas naudojimas;
- Nepamainoma pagalba dirbant pelkiniuose, šlaitiniuose miškuose;
- Efektyvi investicija už protingą kainą;
- Didžiulis pasirinkimas pagal galingumą ir papildomus priedus.

mob. tel. 8 670 24481

 miskui.lt
UAB „MMC Forest“

HSP Gripen of Sweden www.hsp.se

HSP Gripen patys tvirčiausi ir patikimiausi griebtuvai pasaulyje

- ★ Didžiulis pasirinkimas griebtuvų miškovežiams, medvežėms, biokurui ir didiesiems medienos krovo terminaliniams kranams
- ★ Aukščiausios rūšies plienas, du sustiprinti cilindrai
- ★ Realios garantijos ir servisas.

mob. tel. 8 670 24481

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt
• www.miskui.lt • www.mmc.lt

Paprastojo abrikoso (*Prunus armeniaca*) ligos

Dr. BANGA GRIGALIŪNAITĖ, dr. DAIVA BUROKIENĖ, dr. ANTANAS MATELIŠ
GTC Botanikos institutas

Abrikosas yra *Prunus (Armeniaca)* genties erškėtinių (*Rosaceae*) šeimos medis, užaugantis iki 12 m aukščio, kilęs iš Tian Šanio kalnų. Tolimuose Rytuose, Kinijoje abrikosai auginami jau keli tūkstančiai metų. Iš Vidurinės Azijos abrikosą arabai išplatino Mažosios Azijos, Kaukazo ir Viduržemio jūros šalyse. Į Graikiją, Italiją abrikosas pateko per Armėniją, todėl vadintas „armėnišku obuoliu“.

Abrikoso kamieno žievė – pilkšvai ruda, lapai kiaušiniški, nusmailinta viršūnėle. Vaisius – apvalus, sultingas kaulavaisis. Paplitusios kelios abrikoso rūšys: mandžiūrinis, plikavaisis, sibirinis, plačiausiai – paprastasis abrikosas *Prunus armeniaca (Armeniaca vulgaris)*.

Per daugelį amžių selekcionuota nemažai abrikosų veislių. Kaulavaisių selekcininkas Albinas Urbonas 1951–1975 m. tyrė abrikosų aklimatizaciją Kauno botanikos sode (buvo atrinkti 5 perspektyvūs abrikoso sėjinukai). Nuo 1964 m. Kauno botanikos sodo Pomologijos skyriuje per 15 metų užauginta ir išplatinta Lietuvoje, Latvijoje ir Baltarusijoje per 34 tūkst. abrikoso sėjinukų. 1983 m. abrikoso sodmenis augino ir Ukmergės, Kaišiadorių medelynai.

Vilniaus universiteto botanikos sode abrikosų aklimatizaciją nuo 1999 m. tiria dr. Edvardas Meidus.

Šiuo metu abrikosų sodinukų (ištvėrančių –30°C šaltį) galima įsigyti Buskų, Žagarės, Babtų sodininkystės medelyne ir kt.

Abrikosų sultingi vaisiai sunoksta liepą. Juose yra 27 proc. sacharozės, obuolių, citrinos, vyno rūgščių, pektino, krakmolo, mineralinių, rauginių medžiagų, vitaminų C, PP, B grupės, provi-

tamino A, sėklose – 35–50 proc. riebiojo aliejaus, turinčio oleino ir linolinės rūgšties. Iš prinokusių vaisių spaudžiamos sultys, jie gali būti konservuojami, šaldomi, džiovinami, gaminamas „sausas kompotas“ – kuraga (džiovinti abrikosai be kauliukų), kuris yra labai kaloringas. Kadangi abrikosai turi daug geležies, jais gydoma mažakraujystė, iš sėklų gaminamas migdolų vanduo. Iš žievės paviršiuje išsiskiriančių sakų gaunamas puikus gumiarabiko pakaitalas, vartojamas aliejinėms emulsijoms gaminti. Iš kauliukų kevalų gaminama aktyvuota anglis.

Nors atsparumu šalčiui nenusileidžia slyvoms ar trešnėms, netgi po šaltų žiemų nemažai augalų iššąla. Dėl temperatūros svyravimų pleišėja abrikosų žievė, skilinėja kamienai. Vėliau po žievės įsiveisia soprotrofai bei patogeniniai grybai, ardantys džiūstančių augalų medieną.

Literatūriniais duomenimis, abrikosus pažeidžia 67 rūšių grybinių, 3 – bakterinių ligų sukėlėjai, juos puola virusai ir fitoplazmos bei nematodai.

Iš pagrindinių abrikosų ligų sukėlėjų paminėtini: paprastoji alksniabudė (*Schizophyllum commune*), raukšlėtoji plutpintė (*Stereum rugosum*), žievės raudonšasė (*Nectria cinnabarina*), juodko- tė ugniabudė (*Flammulina velutipes*), gleivūnai, jų kelmus puola plokščiasis blizgutis (*Ganoderma lipsiense*).

Pavasarij medeliai sulapoja ir atrodo sveiki, bet jau birželį, liepą skeletinės ir smulkesnės šakelės bei lapai pradeda džiūti. Laboratorinėmis sąlygomis iš šakelių ir lapų išskirta nemažai sapro- trofinių ir patogeninių ypač *Fusarium*, *Seimatosporium*, *Alternaria*, *Stemphylium*, *Cladosporium*, *Torula* ir kitų genčių mikromicetų bei bakterijų.

Pavasarij, kada bakterijos (*Pseudomonas syringae*) būna aktyviausios, iš abrikosų medelių per žievės įtrūkimus sunkiasi sakai. Sausros metu bakterijos būna latentinėje fazėje. Bakterijos labiau puola augalus, kenčiančius dėl nepalankių augimo sąlygų, o ypač kai jie pasodinti sunkiose dirvose.

Drėgnesnėmis vasaromis dar ant šakų kabantys vaisiai būna apnikti moniliozės arba su raudonomis dėmėmis. Tokie vaisiai greičiau nukrenta, o raudonose dėmėse pradeda vystytis puvinis sukeliantys *Aspergillus*, *Botrytis*, *Fusarium*, *Penicillium*, *Trichothecium* genties grybai. Lapus puola kokomikozės *Coccomyces hiemalis (Blumeriella jaapii)* ir šratligės *Clasterosporium carpophilum (Stigmata carpophila)* sukėlėjai. Šių ligų plitimui labai palankūs drėgni orai, dažni lietūs, kai ilgą laiką išsilaiko labai didelis santykinis oro drėgnumas.

Abrikosai geriau auga laidžioje vandeniu, nerūgščioje, kal- kingose dirvose. Mūsų klimato sąlygomis atsparių šalčiui veislių abrikosai, auginami užuovėjoje, pietinėje pusėje, aukštesnėje vie- toje ir lengvoje dirvoje, duoda puikų derlių ir juos auginti verta.

Abrikosas vadintas „armėnišku obuoliu“

Paprastoji alksniabudė
ant abrikoso kamieno

Raukšlėtoji plutrintė
ant abrikoso kamieno

Gleivūnas *Lycogala flavofuscum*
įsikūrę įtrūkusiame kamieno

Ant abrikoso šakos –
žievės raudonšašė

Juodkotė ugniabudė
abrikoso šaknų kaklelyje

Plokščiasis blizgutis ant
nupjauto abrikoso kelmo

Įvairūs mikromicetai ant
nudžiuvusių abrikoso
šakelių ir lapų

Iš abrikosų šakelių
sunkiasi sakai

Sakai iš
įtrūkusio
kamieno

Vaisius su raudonomis dėmėmis

Moniliozės pažeisti vaisiai

Įvairūs puvinų
sukėlėjai ant
nukritusių vaisių

Fuzariozės pažeisti
abrikosai

Šratligės pažeisti
(skylėti) abrikoso lapai

Kokomikozės susukti
abrikoso lapai

Palax malkų skaldymo įranga

Palax gamykla įsikūrė 1954 m. Suomijoje ir iki šių dienų gamina platų malkų skersavimo ir skaldymo mašinų bei jų priedų asortimentą. Gamykloje įrengta moderni konvejerinė gamybos linija, užtikrinanti aukštą gaminių kokybę.

Lietuvoje Palax mažai žinomas vardas, bet kas pabando dirbti su šios firmos mašinomis, kitokių daugiau nebesirenka. Lyginant su dabartinėje rinkoje esančiomis malkų skersavimo ir skaldymo mašinomis, Palax mašinos pasižymi dideliu patvarumu. Kaip akcentuoja gamyklos atstovai, šios mašinos turi mažiausiai gedimų iš visų rinkoje esančių malkų skersavimo ir skaldymo mašinų. Apie šių mašinų ilgaamžiškumą sprendžiama ir iš to, kad Palax naudotų mašinų beveik niekas neparduoda, nes ir po daugelio darbo metų jos išlieka patikimos. O jei kas ir sugalvoja atsinaujinti ar parduoti, tai likutinė mašinos vertė išlieka labai aukšta.

Gamykla siūlo mašinas mėgėjams ar pradedantiems verslą bei patyrusiems profesionalams. Palax skersavimo ir skaldymo mašinų gamą sudaro 9 modeliai su įvairiomis modifikacijomis ir priedais: 5 modeliai su atpjovimo disku ir 4 su grandininio pjūklu.

Diskinės malkų skaldyklės Palax Power 70 ir Palax Power 70 S

Tai greičiausios malkų skersavimo ir skaldymo mašinos rinkoje. Viena operacija (atpjovimas ir suskaldymas) trunka tik 2 sekundes. Pagrindinis skirtumas tarp šių modelių – skirtinga jų paskirtis. Modelis Power 70 yra skirtas ūkininkams, smulkiam profesionaliam naudojimui, o modelis Power 70 S – profesionaliam naudojimui.

Palax Power 70 S mašinų atpjovimo diskas ir padavimo transporteris valdomi hidraulinės svirtelės (joystick) pagalba. Skėlimo antgalio aukštis valdomas hidrauliškai, o skėlimo greitis – didelio greičio vožtuvu, kuris šiam modeliui yra standartas. Transmisija turi ketaus kampines pavaras ir automatinius V formos diržų įtempimo mechanizmus. Papildomai komplektuojamos hidraulikos greitosios jungtys.

Palax Power 70 mašinos atpjovimo diskas ir padavimo transporteris valdomas svirtelėmis, turinčiomis rutulinius guolius. Hidraulinis skėlimo antgalio ir automatinio didelio greičio vožtuvo valdymas yra

kaip papildoma funkcija. Transmisija turi aliuminines kampines pavaras ir automatinius V formos diržų įtempimo mechanizmus. Palax Power 70 modeliai turi savaime išsivalantį rąstų padavimo transporterį, kuris užtikrina pastovų sukibimą su rąstu. 700 mm atpjovimo diskas su kietmetalio dantimis atpjauja iki 26 cm skersmens rąstus. Prie šio modelio galima komplektuoti ir rąstų stalą, kuris valdomas staklių svirtelėmis. Taip pat yra 4,3 m grandininis besisukiojantis iškrovimo transporteris.

Diskinės malkų skaldyklės Palax Power 90 S ir Palax Power 90 S G

Šio tipo mašinos, turinčios 900 mm atpjovimo diską, skirtos profesionaliam darbui. Atpjovimo diskas su specialiais ašmenimis žymiai padidina našumą. Pilnai hidraulinis mašinos valdymas su paėmimo transporteriu ir 4,3 m išmetimo transporteriu leidžia tvarkyti malkas lengviau ir greičiau. Palax Power 90 modeliuose yra sumontuota Palax Optimi sistema, leidžianti žymiai padidinti darbo našumą net dirbant su didelės galios skėlimo cilindrais. Palax Optimi sistemos pagalba skėlimo cilindras juda tik tiek, kokio ilgio reikia trinkelį ir nė centimetru daugiau.

Skaldyklė turi 2 versijas: jėgos galia perduodama nuo traktoriaus arba kombinuota – nuo traktoriaus ar elektros variklio.

Priklausomai nuo darbo sąlygų galima pasirinkti du skirtingus modelius Power 90 S arba Power 90 S G modelius.

Modelis Power 90 S skirtas profesionaliam darbui, ypač tinka šiaurinėms šalims. Jame galima naudoti standartinį 2/4 skaldymo antgalį arba 2/6 antgalį. Užsakovo pageidavimu galima komplektuoti su 5,6 arba 8 t skaldymo cilindrais.

Palax Power 90 S G taip pat profesionali, nuolatiniam darbui skirta mašina, kuria skaldomi ir kietmedžiai (pvz., ažuolą ar buką). Kietmedį galime suskaldyti net į 8 dalis. Mašina komplektuojama su 10 t ar 16 t skėlimo cilindrais. Power 90 S G turi specialiai sustiprintus skaldymo cilindrų ir skėlimo antgalius. Skėlimo antgaliai keičiami naudojant gervę. Standartinė mašina turi 2/6 skaldymo antgalį, su galimybe montuoti 2/4 arba 2/8 antgalius. Abiejose mašinose sumontuoti hidrauliniai rąstų prispaudėjai.

Palax Power 90 S

PALAX®

Malkų ruošimo profesionalai iš Suomijos

PALAX Logaplitt 80

PALAX Logaplitt 100

PALAX 55 T

PALAX Active

PALAX KS 35 Ergo

PALAX KS 45S

PALAX Combi M II

PALAX Handy

PALAX Power 70S

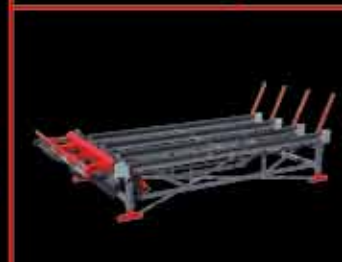
PALAX Power 90S

PALAX Power 100S

PALAX Mega

PALAX KS 40

Gamintojo atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“

Tel. 8 611 34872
El. p. info@miskams.lt

www.miskams.lt

Baracoa – pirmoji Kubos sostinė (šioje įlankoje išsilaipino Kolumbo įgula)

Kalnų miškai

Miškų inventorizacija Kuboje (1981-1984 m.)

Dr. ALGIRDAS RUTKAUSKAS

Šiek tiek geografijos ir istorijos apie šią šalį

Kuba yra didžiausia Antilų salyno sala (plotas 110 tūkst. km², įskaitant mažesnes salas), kurios ilgis 1200 km, plotis – 35-200 km. Todėl dažnai Kuba ispaniškai vadinama El Cocodrilo, nes savo forma primena krokodilą. Dėl tokios formos sala yra vėjų prapučiama ir oro temperatūra čia retokai perkopia +30° C. Iš šiaurės pusės šią salą skalauja Atlanto vandenynas, iš pietų – Karibų jūra. Artimiausi kaimynai – Haiti sala (90 km), Jamaika (130 km) ir JAV Floridos pakrantė (180 km).

Kai 1492 m. spalio 28 d. keliautojas Kristupas Kolumbas su įgula priplaukė Kubos salos pakrantes, ši data tapo oficiali Amerikos žemyno atradimo data (nors prieš tai 1492 m. spalio 12 d. jis buvo pasiekęs vieną iš Bahamo salyno salų). K. Kolumbas vėliau dar 2 kartus plaukė per Atlanto vandenyną šia kryptimi (1493 m. ir 1498-1500 m.), bet iki mirties manė pasiekęs Azijos krantus netoli Indijos. Dėl to Karibų jūros saloms prigijo Va-

karų Indijos pavadinimas, o vietinius gyventojus imta vadinti indėnais.

Nuo 1500 metų prasidėjo ispanų invazija į Amerikos žemyną. Iki 1520 m. buvo užimta ir Kubos sala, joje pastatytos septynios gyvenvietės – fortai. Neradus šioje saloje aukso, ispanai pradėjo steigti kavos, tabako, cukranendrių plantacijas, jose vertė dirbti vietinius gyventojus. Šie masiškai mirė nuo atvežtinių europiečių ligų ir išsekimo. Trūkstant darbo jėgos, imta prievarta gabenti juodaodžius iš Afrikos, versti juos beteisiais vergais. Kuboje vergovė panaikinta tik 1886 metais.

Taip palaipsniui susiformavo marga Kubos nacija – kreolai (baltaodžiai), mulatai,

Į Kubą išvykstanti miškotvarkininkų grupė Maskvoje, Raudonojoje aikštėje (1981 m. spalio, pirmas iš kairės – A. Rutkauskas)

metisai, juodaodžiai. 1953 m. gyventojų surašymo duomenimis, baltaodžiai (ispanų palikuonys) gyventojai sudarė 73 proc., mulatai, metisai – 22 proc., juodaodžiai – 5 proc., beveik nebuvo išeivių iš Azijos. Bet globalizacija atėjo ir į šią Karibų šalį: 2003 m. baltaodžių gyventojų sumažėjo iki 37 proc., mulatų padidėjo iki 51 proc., juodaodžių – iki 11 proc. ir 11 proc. sudarė išeiviai iš Azijos (daugiausia kinai).

Ispanų kolonijinį viešpatavimą susilpnino XIX a. prasidėję vergų sukilimai, išsivaduojamieji karai. 1867 m. vykusio sukilimo metu sukurtas Kubos himnas, vėliava ir herbas, kurie nepasikeitė iki šių dienų. Vykstant JAV ir Ispanijos karui, prie Kubos krantų amerikiečiai sutriuškino ispanų laivyną ir išsilaipino į salą Guantanamo (1903 m. gavo nuomos teisėmis valdyti šią teritoriją). Nors Kuba buvo paskelbta nepriklausoma šalimi, faktiškai virto JAV protektora-

Kubos sala (reljefinis žemėlapis)

tu. Karinių perversmų keliu į valdžią atėjęs Batista panaikino 1940 m. konstituciją, likvidavo demokratines laisves, rėmėsi JAV kapitalu.

Fidelio Kastro vadovaujamiems socialistams 1959 m. sausio 1 d. nuvertus Batistos režimą, įvesta kita – socialistinė diktatūra. Nacionalizuotos stambios žemės valdos, plantacijos, daugelis JAV kapitalo įmonių, jų valdytojai išprašyti iš salos. Karo tarnyba buvo privaloma vyrams ir moterims nuo 17 metų ir truko 2 metus.

1961 m. JAV nutraukė diplomatinis santykius su šia šalimi, 1962 m. rudenį dėl Kubos kilo vadinamoji Karibų politinė krizė tarp JAV ir tuometinės TSRS, 1983 m. – konfliktas su JAV dėl Grenados. 1982 m. Kuba su Iranu buvo įtraukta į terorizmą remiančių valstybių sąrašą. Kuba išgyveno sunkius ekonominės ir politinės izoliacijos metus ir buvo priklausoma nuo TSRS teikiamos finansinės paramos, ginkluotės, politinio palaikymo. Po TSRS iširimo 1991 m. Kubą vėl ištiko ekonominė krizė, ją toliau rėmė tik Kinija, Venesuela.

2015 m. liepos mėn. JAV ir Kuba vėl atnaujino diplomatinis santykius. Normalėjant šios šalies santykiams su didžiąja kaimyne, norėčiau pasidalinti prisiminimais apie 1981-1984 m. Kuboje vykdytą miškų inventorizaciją, tuometinį šalies gyvenimą.

„Broliška pagalba“

Padėti Kuboje kurti socializmą atsiųsta per 5 tūkst. tarybinių specialistų. Iš Lietuvos čia buvo siunčiami statybininkai, energetikai, ypač hidrologai, kurie statė tvenkinius, laistymo įrenginius. Havanoje tarybiniam specialistams pastatytas net atskiras mikro-rajonas Flores, kur „chruščiovinio“ tipo dau-

giabučiai labai nesiderino su puošnia Havanos kolonijinių laikų architektūra.

TSRS miškotvarkos organizacija „Lesprojekt“ 1981 m. rudenį taip pat organizavo specialistų ekspediciją padėti Kubai atlikti miškų inventorizaciją. Tarp 11 miškotvarkininkų kontraktininkų, prilygintų vyr. inžinierių pareigybei, patekau ir aš, vienintelis iš Baltijos respublikų. Kiti buvo iš Maskvos, Voronežo, Gorkio, Kijevo, Minsko, net Novosibirsko miškotvarkos įmonių. Prieš tai teko praeiti patikros filtrus, išklausti nurodymų, kaip turime tinkamai elgtis šioje šalyje.

Iš Maskvos išskridome 1981 m. spalio 28 d. kartu su šeimomis, pagal tradiciją su išlydinčiais atsisveikinę Raudonojoje aikštėje.

Atvykę į Kubą turėjome parengti miškotvarkai kadrus, juos konsultuoti rengiant miškotvarkos projektus, vykdyti visus su miškų inventorizacija susijusius darbus. Ispanų kalbos nemokėjome. Mūsų laimei, grupių vadovai buvo baigę miškininkystės mokslus Rusijoje, todėl per juos bendravome su vietiniais. Idilija baigėsi, kai po dviejų mėnesių buvome išvežti į darbo vietas – miško įmones ir teko ekspromtu kalbėti ispaniškai. Palaipsniui baigėme ispanų kalbos kursus užsieniečiams ir jautėmės kaip senbuviai.

Kuboje gyvenau 17 vietovių, komandiruočiau praleidau 562 dienas arba apie 60 proc. čia išbūto laiko. Mums nemokėjo Lietuvoje įprastų komandiruočių pinigų, bet vietos valdžia nupirkdavo kelionės bilietus ir nuveždavo ar nuskraidindavo miškotvarkininkus kur reikia.

Vykdami į lauko darbus provincijose, iš Havanos veždavomės ir po kelis vietinius taksatorius. Į tolimes vietas mus nuskraidindavo tarybiniais lėktuvais (teko skirsti 42 kartus). Atvykę į miško įmonę, gaudavome priskirtus vietinius darbuotojus, kuriuos mokėme kartu atlikti miškų taksacijos darbus. Atvykdavo pasipraktikuoti ir studentų.

Darbų organizacija buvo primityvi: ryte mašinomis išveždavome taksatorius į miško objektus, o vakare visus surinkdavome. Mašinos buvo gremėzdiškos, amerikiečių laikų, kibirais rydavo benzina, bet

Karališkoji palmė – Kubos nacionalinis medis

jo niekas netaupė. Atogrąžų miškuose zujo spiečiai ištisus metus gyvybingų ir agresyvių uodų. Vienintelė apsauga nuo jų – patalpų languose (be stiklų) įstatyti tinkleliai. Išvykę į lauko darbus, miegodavome po baldakimais (lovos kampuose ant 4 lazdu buvo ištempiamas uždangalas iš marlės). Normaliai išsimiegoti neleido ir didelis oro drėgnumas, neretai siekiantis iki 100 proc.

Tuometinė miškų valdymo ir tvarkymo sistema

Kuboje apie 95 proc. miškų buvo valstybiniai, likusieji priklausė kalnakasybos pramonei ir smulkių ūkių valstiečiams. Miškų valdymą ir tvarkymą vykdė Žemės ūkio ministerija ir jos sudėtyje įsteigtas Miškų, kavos ir kakavos departamentas. Jam priklausė ir miškotvarkos padalinys, kuriame dirbo apie 40 žmonių. Dalis jų buvo taksatoriai, kurie vykdavo į lauko darbus. Provincijose, kurių buvo 15, veikė Žemės ūkio ministerijos padaliniai (direkcijos), kuriuose dirbo po 5-7 miškininkus. Žemiausia valdymo grandis – 43 miškų įmonės (*empresa forestales*), vykdančios kompleksinį miškų ūkį, įskaitant ir medienos perdirbimą. Iš medienos reikėjo kasmet paruošti po 100-200 tūkst. maiškų medžio anglių – tai buvo pagrindinis kuras pramonei ir buičiai.

Taip pat veikė Nacionalinis miškų institutas, kuris buvo atlikęs keliose provincijose atrankinę miškų inventorizaciją, siekiant išaiškinti vertingos pramonei medienos kiekius. Jame dirvožemių tyrimo laboratorija ruošė provincijoms dirvožemių planus. Dar veikė 6 tyrimų stotys.

Miškų specialistus ruošė Havanos universitetas, taip pat miškų technikumas Pinar del Rio. Jame teko pabuvoti, ginant studentams diplominius darbus.

(tęsinys kitame numeryje)

Miškų taksatoriai

Pasididžiavimas – miškininkų jaunuolynas

DANUTĖ KAROPČIKIENĖ

*Valstybiniuose miškuose gražiai žaliuoja jaunuolynai, nors visuomenė mėgsta „parūgoti“ miškininkus už kertamus medžius. Jurbarko miškų urėdija kasmet pasodina apie 250-300 ha miško. Bet šįkart kalba ne apie jaunuolynus, o apie jaunus miškininkus. Kasmet paruošiama nemažai diplomuotų specialistų, bet, pasak Jurbarko miškų urėdo **Fausto Bakio**, geriausi tie, kurie ateidami dirbti atsineša ne tik diplomus, bet ir nuo vaikystės išsiugdytą meilę miškui, gamtai.*

AUTORĖS nuotrauka

Jurbarko miškų urėdas Faustas Bakys

Vertina darbuotojų profesionalumą ir pastovumą

Jauni darbuotojai Jurbarko miškų urėdijoje visada laukiami, o vyresnieji mielai perduoda jiems savo patirtį. „Naujų žmonių priimti daugiau būtų labai gerai, bet valstybinė miškų sistema jau ne vieneri metai gyvena reformų nuotaikomis ir darbuotojų miškų urėdijose planuojama dar mažinti“, – sako miškų urėdas Faustas Bakys. Jis vertina darbuotojų profesionalumą ir pastovumą. Ir pats nuo savo karjeros pradžios dirba Jurbarko krašte, o Jurbarko miškų urėdija dažniausiai pagal ekonominius rodiklius būna geriausių šalies miškų urėdijų dešimtuoke.

„Du mano vyresnieji broliai pasirinko inžinerines studijas, o man reikėjo eiti tėvo – Kazlų Rūdos miško pramonės ūkio Novos girininkijos eigulio pėdomis. Kai stojau 1969 m. į LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, miškininko specialybė nebuvo prestižinė. Ji tokia tapo Lietuvos nepriklausomybės metais, kai pasikeitė miškų urėdijose techninė bazė, medienos ruošos technologijos. Mes tapome europinio lygio valstybės valstybinių miškų tvarkymo atžvilgiu. Valsstybiniuose miškuose pagerėjo medynų taksaciniai rodikliai, tą rodo ir pastarųjų dviejų dešimtmečių miškų inventorizacijos duomenys. Lietuvos miškai racionaliai tvarkomi, našiai naudojami, nepraskolinti, neužstatyti – tai didžiulis valstybės turtas“, –

pasakoja Jurbarko miškų urėdas F. Bakys.

Kai studijų metais F. Bakys atliko mokomąją praktiką Jurbarko miško pramonės ūkio Veliuonos girininkijoje, jam praktinio miškininkavimo pamokas pravedė girininkas a. a. Pranas Sebeika ir patikėjęs girininkiją praktikantui išėjo atostogų, nes jau seniai nebuvo atostogavęs. F. Bakys pripažįsta, kad sunku buvo tvarkytis. Vėliau jau dirbdamas Jurbarko miško pramonės ūkyje inžinieriumi, jis nesikratė ir tų darbų, kurių niekas nenorėjo ir krovė jaunam specialistui. „Žmogus tobulėja tik tada, kai būna sunku. Juo daugiau užkrauna, tuo daraisi gudresnis. O vadovauti iškart negali – turi viską mokėti savo rankomis padaryti“, – iš savo patirties įsitikinęs Jurbarko miškų urėdas.

Jis pasiūlė susipažinti su Pašvenčio ir Balandinės girininkijų eiguliais Andriumi Čeponiū ir Donatu Lingiu – šie jauni vyrai tapo miškininkais, sekdami tėvų ir senelių pėdomis, ir dirbti į girininkijas atėjo turėdami ne tik universiteto diplomus.

Jaučiasi esąs savo vietoje

Pašvenčio girininkijos eigulį Andrių Čeponių užtinku kabinete palinkusį prie kompiuterio. Jaunasis miškininkas prisipažįsta, kad skaičiuoti, rašyti, pildyti ataskaitas nėra džiaugsmingoji darbo dalis, bet priivaloma. Kur kas smagiau jam miške: apeiti biržes, suskaičiuoti medžių tūrį, sužymėti

kirtimų ribas. Išskirtus – priduoti medieną, pavasarį sodinti naują mišką. „Visą mėnesį tepėme repelentais medelius apsaugai nuo žvėrių, iš viso – 104 ha. Svarbi ir miškų sanitarinė apsauga – reikia pastebėti kiekvieną kenkėjų užpultą medį. Štai praūžė vėtra – vėl reikia apeiti, apžiūrėti, gal kur nulaužta, išversta, sumatuoti pažeistus medžius. Paskui į tas vietas vediesi kirtėjus, vėliau medienos traukėjus“, – pasakoja Andrius apie kasdienius eigulio darbus.

Dar miškų urėdijoje jis dirba įdiegtos antžeminės miško gaisrų stebėjimo sistemos budėtoju. „Šis darbas prie kompiuterio sudėtingas ta prasme, kad kameros fiksuoja ne tik gaisrus, bet ir dulkes, reaguoja į vėją, rūką. Prietaisas kartais rodo tūkstančius įvykių – reikia atrinkti, kur iš tiesų gaisras, o kur ne. Pražiopsoti gaisro nevalia. Praėjusią vasarą gaisrų nebuvo, o pernai net keturi – visi užfiksuoti kameromis“, – pasakoja A. Čeponis.

Eigulys rūpinasi, kad visi miško darbai būtų padaryti profesionaliai. Profesinių paslapčių A. Čeponis mokėsi net 10 metų. Pirmiausia Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijoje baigė profesinį skyrių, paskui ten bakalauro studijas, po jų – ASU išlyginamąsias studijas. Šių metų pavasarį baigė ASU Miškų ir ekologijos fakultete taikomosios ekologijos magistrantūrą.

„Praktika ir teorija kartais prasilenkia, bet be teorijos pagrindų dirbti nega-

lėtum“, – įsitikino Andrius. Mokėsi jis stropiai, atsakingai. Matyt, ir KMAI kolegijos direktorius pastebėjo ne dėl diplomo studijavusį jaunuolį. Išklausinėjęs, iš kur Andrius kilęs, jis pasiteiravo Jurbarko miškų urėdo, ar neatsirastų jam darbo miškų urėdijoje. Be abejo, kolegijos vadovas pasistengė, kad geras specialistas nepadėtų diplomo ir neišdumtų uždabiauti į užsienį.

Andrius Čeponis augo, galima sakyti, miške, netgi gyveno jų šeima tame pat pastate, kur dabar Pašvenčio girininkija. Todėl šypsosi sakydamas, kad dirba savo kambaryje, ir jau ne pirmą kartą kartoja, kad pasirinkęs miškininkystę jaučiasi esąs savo vietoje. Ir šie miškai, ir miškininko darbas jam pažįstami nuo mažens. Eiguliui dirbo jo senelis, o tėtis Robertas Čeponis – girininko pavaduotojas.

Kad būtų galima labiau įsivaizduoti, Pašvenčio girininkija užima 4786,3 ha plotą. Jame – 3104,6 ha valstybinių miškų, iš jų 2809,8 ha – ūkiniai miškai, daugiausia pušynai. Kiti – rekreaciniai, kartinės buveinės, apsauginiai, nes girininkija ribojasi su Mituvos upe, prieina prie Nemuno. Nors tuose miškuose nevykdoma ūkinė veikla, miškininkams irgi yra ką veikti – reikia rūpintis apsauga, vykdomi sanitariniai kirtimai. Be to, miškų urėdijos miškininkai teikia pagalbą ir privačių miškų savininkams. Andrius stebisi, kodėl ne visi jų stengiasi puoselėti savo miško valdas, kodėl iškirtę nesirūpina atsodinti, už tai netgi lieka nebaudžiami.

„Veiklos miškuos – be galo, be krašto“,– reziumuoja A. Čeponis. Nors darbą labai palengvina modernūs prietaisai, tokie kaip ultragarsis aukštimalis ar elektroninės žerglės, dažnai jaunas eigulys miške nukulniuoja ir po 20-30 km. Bet ir po tokios darbo dienos Andrius griebia fotoaparata ir vėl – į mišką.

Medžioklė su fotoaparatu

Andriaus Čeponio laisvalaikis ir pomėgiai – reikalaujantys atidumo, kantrybės, be skubėjimo ir šurmulio, kaip ir gamta. Vaikystė pražvejota, praplaukiota valtimi stebint vietos gamtą. Mėgsta drožinėti skulptūras, miške stovi jo padarytų stendų, suoliukų. Kolekcionuoja senas nuo-

Pašvenčio girininkijos eigulys Andrius Čeponis

traukas, susijusias su miškininkyste. Tik medžioklės jo pomėgiuose nėra. Nušauti stirnos Andrius negalėtų, užtat jis „medžioja“ fotoaparatu.

„Nepasakysiu, iš kur tas pomėgis, bet su gamta jis tikrai susijęs. Prasidėjo nuo paukščių stebėjimo, paskui sugalvojau fotografuoti juos. Skirtingas rūšis, jų gyvenimus. Tai sudėtinga ir ilgai užtrunka. Kartą juodojo gandro laukiau tris savaites, keldavau penktą rytą. Žinojau, kad jis ten yra, matydavau jį važiuodamas. Bet nesulaukiau... Žiūriu, kad jau vasara eina į galą, o nieko dar neturiu“, – pasakoja Andrius. Vėliau jam pavyko nufotografuoti juodąjį gandrą, ir ne bet kaip, o stovintį šalia visiem pažįstamo baltojo gandro.

„Vištvanagis, jūrinis erelis, lėlys – toks retas naktinis paukštis“, – kompiuterio ekrane nuotraukas rodo eigulys. Apie kiekvieną paukštį ir apie jo „sumedžiojimo“ aplinkybes gali pasakoti ilgas istorijas. „Esu fotografavęs ir drugelius, ir gėles, ir

gamtovaizdžius, kai buvau studentas, o atlikdamas praktiką taupiau pinigus gerai fotojrangai. Tada ir prasidėjo – nežinau, kiek laiko esu prasėdėjęs miške su fotoaparatu.“

Tik vilko Andriui kol kas nepavyko „sumedžioti“. „Susitikęs buvau du kartus. Važiuojant į Mantvilių girininkiją, palei pelkę žiūriu stovi vilkas, įsikandęs kiškį. Vaizdas neįtikėtinas! Tačiau fotojranka buvo bagažinėje... Po pusmečio vėl netoli tos vietos išbėgo du vilkai“, – sako jis ir visiškai nesišgaili, kad nespėjo nufotografuoti. Įspūdingi vaizdai išlieka atmintyje. Dar priduria, kad bijoti vilkų nereikia – jie nepuola, tik pasižiūri ir eina savais keliais.

Nemažai A. Čeponio fotografijų yra įdėta Jono Donausko ir Donaldo Andriulio sudarytame ir leidyklos „ExArte“ šiais metais išleistame albume „Gyvenimas miške“.

Miškininkystė, pasak eigulio A. Čeponio, yra pašaukimas – jei miško nemėgsti, tai nieko nebus. Eigulys neslepia, kad ir jam būna liūdna, kai kertamas vaikystės baravykynas. Bet emocijas reikia padėti į šalį, verčiau sodinti medžius vaikams, anūkams, proanūkiams ir mokyti juos mylėti mišką.

Senelio pėdomis

Prie Balandinės girininkijos sustoję viršūnėmis dangų remia ir rudens lapų auksą barsto beržai. Miškai aplinkui – lapuočiai. Jų apsuptame Žindaičių kaime gimusiam ir augusiam Donatui Linguiui – patys gražiausi.

„Mano senelis Juozas Lingys buvo eigulys, Labai dažnai su juo susitikdavau, į mišką mane vesdavosi. Besilygiuodamas į jį, ir pasirinkau miškininkystę. Jau dešimtoje klasėje tikrai žinojau, kur stosiū, ir draugai man pavydėjo, kad žinau“,– pasaka-

Pašvenčio girininkijoje atkurtas miškas

„MŪSŲ GIRIŲ“ ARCHYVO nuotrauka

Balandinės girininkijos eigulys Donatas Lingys

koja Donatas. Baigęs Aleksandro Stulginskio universitetą jau penktus metus jis dirba eiguliu ir džiaugiasi tokiu pasirinkimu.

Miliušgiris, Girdžių giraitė, Kamatrakis, Žalioji, Palabaukščių miškas, Varnaitinė, Totorinė – skambūs pavadinimai ir miškai čia gražūs. Girininkijoje yra Baužaičių ir Balandinės telmologiniai draustiniai, kuriuose saugomos natūralios pelkės su jų augmenija ir gyvūnija. „Ir ten labai gražu, ir jums rekomenduoju aplankyti tą žmogaus nepaliestą gamtą“, – kviečia Donatas, norėdamas visiems parodyti tą grožį, kurio pats nuo vaikystės žavisi. Studijų metais nebuvo savaitgalio, kad nevažiuotų namo. „Draugai stebėjosi, ko aš vis lekiu. O man reikėjo čia, man reikia šitų miškų“, – sako jis.

Balandinės girininkijoje yra apie 3400 ha valstybinių miškų ir antra tiek privačių. Sudėtinga girininkija, nes miškai išsidėstę dideliame plote ir atstumai tarp jų dideli. Miškininko darbą jaunas eigulys palygina su žemdirbio: ir nuo gamtos priklauso, ir produkcija miške auginama, tik ji auga daug ilgiau – miškuose dabar bręsta Donato senelio pasodinti medžiai.

Visais metų laikais miškininkams darbų netrūksta, tik vasarą mažiau, nes negalima trikdyti paukščių perėjimo. Žiema miškininkai laukia įšalo, ypač tokiuose drėgnuose miškuose, kaip Balandinės girininkijoje. O pastarųjų metų žiemos nieko gero nerodo, tad tenka prisitaikyti prie gamtos.

Šiomet Balandinės girininkijos miškuose pasodinta 33 ha, daugiausia eglių, juodalksnių, beržų, taip pat ąžuolų, nors juos auginti sudėtingiausia. Dar 15 ha plotas paliktas savaiminiam miško atžėlimui. Sodinama tiek, kiek ir iškertama, kaip numatyta miškotvarkos plane.

„Miške darbas sunkus – teko pačiam viską išbandyti: esu ir sodinęs, ir kirtęs. Kai pats esi viską dirbęs, kitaip gali ir pamoky-

ti, ir pareikalauti“, – sako Donatas. O pareikalauti reikia, nes mišką sodina rangovų samdyti darbininkai – ne visi sąžiningi ir norintys dirbti. Pirmi metai, pasak Donato, buvo keisti, kai turėjo mokytis vyresnius už save žmones, bet paskui įgijo patirties, viskas ėjo tik gryn.

Miškininko darbe, pasak Donato, yra ir romantikos, ir netikėtumų. Eigulys prisimena, kaip kartą jį ne juokais išgąsdino šernų šeimyna. O miško gėrybių prisirinkti gali ir darbe – juk kai rėždamas biržę pamatai 19 baravykų, negi paliksi?

Jaunojo miškininko laisvalaikis irgi susijęs su mišku. Donatas yra medžiotojas, o medžioklė irgi paveldėta iš senelio. Net ir medžioja jis tose vietose, kur kadaise buvo senelio sodyba. Jos jau nebėra, aplink auga miškas. Bet Donatas sako esąs nestandartinis medžiotojas, nes seni medžiotojai paprastai susinervina, jei pamatę žvėrį negali paleisti šūvio, o jam smagu pasigrožėti medžioklėje pamatytais miško gyventojais.

„Miškas man ir darbas, ir hobis, ir gyvenimo būdas. Man jame smagu!“ – sako jaunas miškininkas. Nepaisydamas emigravusių draugų raginimų viską mesti ir atvažiuoti, Donatas savo šeimos namus kuria gimtinėje. Džiaugiasi, kad ir žmona Dainora, anksčiau nebuvo didelė gamtos mylėtoja, pasiūlo kartu pasivaikščioti miške. Tokia yra miško trauka.

Po senais ąžuolais kyla eglių – ąžuolo jaunuolynai

„MŪSŲ GIRIŲ“ ARCHYVO nuotrauka

Miškų urėdijų 2016 m. rugsėjo mėn. parduotų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Eur/m³

Sortimentas	2016 m. rugsėjo mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2016 m. sausis=100	2016 m. sausio - rugsėjo mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautinieji rąstai	54	95	55
Eglės pjautinieji rąstai	62	98	62
Ažuolo pjautinieji rąstai	194	101	190
Uosio pjautinieji rąstai	98	100	101
Drebulės pjautinieji rąstai	43	94	44
Beržo pjautinieji rąstai	68	96	70
Juodalksnio pjautinieji rąstai	52	100	53
Pjautinieji spygliuočių smulkieji rąstai	45	92	41
Pjautinieji lapuočių smulkieji rąstai	35	95	36
Eglės popierrąščiai	24	109	23
Pušies popierrąščiai	24	105	24
Beržo popierrąščiai	26	113	24
Drebulės popierrąščiai	22	110	21
Uosio popierrąščiai	39	103	38
Plokščių mediena (spygliuočių)	19	112	18
Plokščių mediena (lapuočių)	19	112	18
Malkinė mediena	22	110	21
Iš viso apvalioji mediena	39	108	38

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

CHAIN
COBIOLUBE®

Už ekologišką ir svarų mišką!

Unikali BIO grandininė alyva Cobiolube® Chain tai:

- efektyvus pačios alyvos, taip pat harvesterio-pjūklo grandinių, pjovimo juostų ir guolių taupymas ir ekonomija
- 100 procentinis susiskaidymas ir ekologiškumas
- visiškai nekenksminga miškui, žvėrims ir žmogul
- tinka vasaros ir žiemos sezono naudojimui
- sertifikuota Regulation (EC) No. 1907/2006.
- pulkios naudotojų rekomendacijos, nepriekaištinga Suomiška kokybė

miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške – Viskas vienoje vietoje

- ▶ IŠKLAUSYSIME
- ▶ PAKONSULTUOSIME
- ▶ PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- ▶ OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ

miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k.,
Vėžaičių sen.,
96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

Nuo vaju – prie vaju

Medelynų plėtrai teko kirsti ir mišką

Gamtos pažintinis takas per pelkę

Pagal lietuviškų terminų žodyną, viena žodžio *vajus* reikšmių reiškia tam tikrą akciją, kampaniją, pavyzdžiui, *rinkimų vajų*. Nors deklaruojama, kad valstybinių miškų sistema vystoma nuosekliai ir kompleksškai, atsigręžus į poros dešimtmečių valstybinių miškų istoriją ir daugiau pabendravus su ilgesnį darbo stažą turinčiais miškininkais, aiškėja, kad vajai nesvetimi ir šioje, atrodytų labai tradiciškoje, ūkio šakoje. Visus sunkoka būtų ir suskaičiuoti.

Daugelis vyresnės kartos miškininkų dar prisimena šalies miškų privatizavimo, miškų urėdijose galutinių medienos sandėlių, medienos perdirbimo cechų uždarymo bei miško kirtimo brigadų reorganizavimo ir perėjimo prie pagrindinių miško darbų atlikimo rangos būdu vajus.

Mažėjant šalyje darbo jėgos ištekliai ir tuo silpnėjant rangos įmonėms, kai kuriose miškų urėdijose ryškėja tendencija kuo daugiau darbų vėl atlikti savų darbuotojų jėgomis. O tai rodo, kad ne visi buvę vajai visiškai pasiteisino.

Nusistovėjus tam tikrai tvarkai, miškų urėdijoms tapus finansiškai stabilioms valstybės įmonėmis, praėjo gražus miškų pritaikymo rekreacijai vajus. Visuomenės poreikiams miškuose, paežerėse buvo naujai įrengta, rekonstruota, atnaujinta šimtai poilsio vietų, surasta ir sutvarkyta daug gamtos, kultūros paveldo objektų, pristatyta koplytstulpiai.

Vėliau atėjo pažintinių gamtos takų rengimo mada. Per kiekvieną didesnę pelkę tiesiti mediniai takai, vedantys prie gamtinių vertybių. Visuomenės interesų tenkinimui miškų urėdijose nebuvo gailima šimtų tūkstančių tuo metu

dar vertingų litų. Iš šio vaju užsidirbo medžio meistrai ir šiaip nagingi žmonės.

Kartu vyko informavimo, leidybos, viešųjų ryšių plėtros vajus. Visos miškų urėdijos pradžioje ėmė leisti tik informacines knygeles apie save. Vėliau šie leidiniai ir fotoalbumai vis storėjo, solidėjo, jų rašymui ir iliustravimui buvo samdomi profesionalai. O jų darbas nėra pigus. Užsidirbo ne tik knygų autoriai, sudarytojai, o ir leidėjai.

Šiek tiek vėliau buvo pajungtos ir kitos medijos. Mename ir filmų apie miškų urėdijas kūrimą. Ne vienas norėjo gražiai įsiamžinti kino juostoje. Filmukai kurti pagal panašų scenarijų, tik veidai juose buvo skirtingi. Išleisti nemaži pinigai. O nauda miškų ūkiui?.. Užtat gerokai užsidirbo ir kino meno profesionalai.

Išgyvenome ir nepigų užsakomųjų straipsnių žiniasklaidoje, telelaidų kūrimo vajų. Bet tai buvo viešieji ryšiai ir, matyt, tada to reikėjo.

Nemažai kainavo miškų urėdijų administracinių pastatų euro remonto vajus. Tik mažesnes pajamas gaunančios įmonės pasitenkino kuklesniu remontu. Kitos ėmėsi rekonstrukcijos nuo pamatų iki papildomų aukštų pastatymo, pamirštant girininkijas, ūkinius pastatus. Kas gali paneigti, kad iš to neblogai užsidirbo statybinės įmonės?

O kiek išleista miškų urėdijų lėšų miško medelynų plėtrai, vykdytai daugiau nei dešimtmetį. Plėsti medelynų plotai, statyti pastatai, kai kur ir sodmenų saugyklos-šaldytuvai, šiltnamiai, rengtos stacionarios laistymo sistemos, įvažiavimo keliai, tvirtos tvoros, pirkti daug specialios medelynų technikos. Neblogai užsidirbo statybininkai ir medelynų įranga prekiaujančios įmonės. Deja, išleidus tiek lėšų, prasideda kitas

– neperspektyviais tapusių miško medelynų uždarymo vajus...

Ne mažiau svarbiu laikytas ir valstybinės reikšmės miškų teisinis įregistravimas, kai valstybė pati registruoja savo turtą – miškus. Atrodo, kad tai daryti buvo galima ir paprasčiau – visi miškų turėtojai pirmiausia suregistruoja savo plotus, o kas liko – yra valstybės. Bet pirmiausia miškų urėdijos verstos šiam reikalui skirti nemažas lėšas, o uolesnioms tai kainavo ir dvigubai, nes registravo du kartus – pagal preliminarinius miško plotų ribų matavimus ir pagal vėliau atliktus tiksluosius. Kaip bebūtų, samdyti matininkai užsidirbo.

Ne per seniausios prasidėjo dar vienas – biokuro iš medienos atliekų gaminimo energetikai vajus. Įsisiūbavo jis sunkiai, bet dabar, kur bevažiūsi Lietuvoje, pamatysi didžiules krūvas kirtimo atliekų. Bet kai kur jos guli jau netrumpą laiką, ėmė pūti ir smegti. Matyt, nelabai kas skuba jas į skiedras smulkinti. Tai žiemos per šiltos, tai nafta ar dujos atpigo... Bet iš biokuro, bent taip rašo žiniasklaida, energetikai užsidirba nebloggeriai.

Dabar vyksta miško kelių tinklo atnaujinimo vajus. Rezultatas jau matyti, tik dar neaišku, kas turėtų atnaujinti kelius, kurie į miškus vinguriuoja per laukus, privačias žemes. Kaip bebūtų, kelininkai užsidirbo.

Mūsų profesjoniečių, kaip miškų urėdijų darbuotojų atstovų, noras būtų būtinai sulaukti dar vieno – atlyginimo darbuotojams didinimo vaju. Valstybės Prezidentė nuolat ragina vykdomąją valdžią, kad pokyčių rezultatus pajustų ir eiliniai žmonės. Manau, turi ateiti laikas, kad miškų urėdijų vadovai būtų ne baudžiami, o kaip tik skatinami už darbo užmokesčio fondo padidinimą, kad darbo užmokesčio didinimo rezervų būtų ieškoma ne darbuotojų skaičiaus mažinime, bet ir kitais būdais. Ar sulauksime tokio vaju, kai pirmiausia būtų investuojama į darbuotojus?

INGA RUGINIENĖ
LMPF pirmininkė

Miško kelių tiesimas

Valtra – patikimas partneris miške

Kaina
nuo **53.000** EUR

3
METAL
GARANTIJA
ARBA
3000
VAL.

- Variklis AGCO Power (Sisu) – 111 AG
- 24+24 pavaros
- Metalinis degalų bakas
- Priekinio tilto diferencinio blokadavimas
- Hidraulinio siurblio našumas 90 l/min
- Oro kondicionierius
- Miško padangos 20.8R38+16.9R28 NOKIAN

KRONOS 140 4WDM

Hidrauliniai manipulatoriai:

- Maksimalus strėlės ilgis – iki 10 m
- Keliamoji galia prie 4 m ilgio strėlės – iki 1,5 t
- 0,26 m² rastų griebtuvai

Kronos medienos ištraukimo priekabos:

- Keliamoji galia – 14 t
- Mechaniškai varoma
- Stūmimo jėga – 75 kN
- Y tipo sukabinimas su traktoriaus galiniu tiltu
- Padangos 710/40R22.5 NOKIAN

SUOKONE

**Augmenijos
smulkintuvai**

nuo
13.000
EUR

Įvertinti parodos medaliu

Parodoje „Sprendimų ratas 2016“ eksponatų konkursui pristatytas traktorius *Valtra N154E Versu* su priekaba *Kronos 140 4WDM* ir hidromanipuliatoriumi *Kronos 6020L* vertinimo komisijos apdovanoti medaliu ir diplomu

Miškų ūkis – sudėtinga bei savita ūkio šaka. Lyginant su Skandinavija, mūsų šalies miškuose miško mašinos eksploatuojamos nedidelėse kirtavietėse. Tačiau atstumai tarp jų nemaži, tenka dirbti šlaituose ir krūmais apaugusiose, šlapiose augavietėse. Traktoriniai agregatai, dirbdami tokiomis sunkiomis sąlygomis, nepasiekia našumo, koks jis yra žemės ūkyje. Vis tik šiuolaikiški įrenginiai su automatinio valdymo sistemomis gali padidinti miško darbų našumą, operatyviau reaguodamos į kintančias darbo sąlygas, negu geba žmogus. Tai daro agregato ir operatoriaus darbą žymiai saugesnį, todėl mašinos operatorius ramiai įverta kintančias aplinkos sąlygas ir atlieka tik tuos veiksmus kurių negali automatika. Mažėjant energijos sąnaudoms, mažėja ir darbų savikaina.

UAB *Rovaltra* generalinis direktorius Romualdas Trainaitis (centre) po apdovanojimo su parodos „Sprendimų ratas 2016“ organizatoriais

RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

Iškirsta mediena iš kitravičių dažniausiai traukiama miško priekabomis su hidrauliniiais manipulatoriais, sumontuotais traktorių bazėje. Miško darbams naudojamų traktorių, manipuliatorių ir priekabų rinkoje apstu įvairiausių modelių bei techninių parametrų...

Suomijos koncerno *Valtra Inc.* įvairių modifikacijų traktorių ir Suomijos įmonės *Wikar Oy Ab* įvairių *Kronos* miško mašinos jau pakankamai seniai sėkmingai triūsia Lietuvos miškuose. Žinoma, šios mašinos kuriamos, gaminamos ir tobulinamos, kad pirmiausia patenkintų pačių suomių ūkininkų ir miškininkų poreikius bei reikalavimus. Jos turi užtikrinti nepriekaištingą darbą gana atšiauriomis Suomijos sąlygomis. Todėl minėtos mašinos gerai užsirekomendavo ir Lietuvos miškuose, kur klimatinės sąlygos žymiai švelnesnės. Pirmojoje dalyje pateikiame pagrindines traktoriaus *Valtra N154E Versu* technines charakteristikas.

Naujos kartos variklis

Traktoriuje *Valtra N154E Versu* sumontuotas naujos kartos variklis *AGCO Sisu Power 4,9 AWF-4V*, atitinkantis *Etapo 4/Tier 4f* deginių emisijų reikalavimų normas. Deginių emisijų normalizavimui naudojamas tik selektyvinio katalitinio redukavimo katalizatoriaus (SCR) ir oksidavimo katalizatoriaus (DOC) derinys. Galimi du darbo režimai – įprastinis (normalus) ir ekonominis (*EcoPower*). Maksimalus galin-gumas 155 AG, kai sūkių dažnis 1900 min⁻¹ arba 1750 min⁻¹ (E), o padidintos galios režime 165 AG, kai sūkių dažnis 1900 min⁻¹ arba 1750 min⁻¹ (E). Maksimalus sukimo momentas 610 Nm sūkių dažniui esant 1500 min⁻¹ arba 660 Nm esant 1250 min⁻¹ (E), o padidintos galios režime 660 Nm esant 1500 min⁻¹ arba 700 Nm esant 1250 min⁻¹ (E).

Patobulinta transmisija

Valtra traktorių *Versu* modeliuose naudojama pakopinė pusiau dinaminė *Valtra 5PS (Power-shift)* transmisija, turinti 30 pavarų pirmyn ir 30 atgal (6 greičių diapazonai ir 5 laipsnių dinaminis reduktorius). Joje įdiegta tiksli kompiuterizuota automatinė diapazonų ir dinaminio reduktoriaus laipsnių automatinio greičių sinchronizavimo bei perjungimo sistema. Šios sistemos dėka važiavimo greičio didinimo ir mažinimo proceso tolygumas artimas kai kurioms bepapakėms CVT transmisijoms. Maksimalus traktoriaus greitis 50 km/h. Be to šioje transmisijoje naujai įdiegtas automatinio buksavimo valdymo reguliatorius *ASR (Automatic Slip Regulator)*, kuris, pasiekus nustatytą

Valtra Oy Ab koncerno 2016 m. naujiena – traktorius *Valtra N154E Versu*

Valdymo prietaisai patogiai išdėstyti šoninėje panelėje

Kabinoje įrengtas stoglangis su panoraminiais stiklais

Priekinis langas vientisas nuo kabinos stogo iki grindų

ratų buksavimo ribą ir susinormalizavus buksavimui, sumažina traktoriaus variklio galingumą bei važiavimo greitį.

Tvirta važiuoklė

Traktoriuje montuojamas naujas, labai tvirtas pagamintas iš aukštos kokybės plieno liemuo. Jis sukonstruotas taip, kad besisukantys transmisijos kardanai būtų paslėpti ir uždengti liemens konstrukcijoje. Tokiu būdu gauta plokščia traktoriaus apačia apsaugo mašiną nuo šakų, kelmų, akmenų ir kitų mechaninių pažeidimų. Norint patikimiau apsaugoti traktoriaus liemens apačią bei degalų baką, papildomai galima sumontuoti 6 mm storio plieninę plokštę. Miško darbams numatytas ir plieninis 160 litrų talpos degalų bakas.

Priekinis tiltas naudojamas kartu su aktyvuojama ir deaktyvuojama hidropneumatinė pakaba (amortizacija). Priekinio tilto leistina apkrova 5000 kg, važiuojant maksimaliu 50 km/h greičiu, o dirbant darbus iki 10 km/h greičiu – 7500 kg. Nepriklausomai nuo važiavimo greičio, galinį tiltą galima apkrauti net iki 8000 kg, nors traktoriaus bazinis svoris 6500 kg ir leistina bendra traktoriaus masė 11000 kg.

Įspūdingas 4,5 m minimalus posūkio spindulys ir ratų bazė 2,665 m užtikrina didelį manevringumą ir aukštą darbo našumą. Ratai komplektuojami su *Nokian TR Multiplus 650/65R38+540/65R28* padangomis.

Antras vairaratis

Valtra N154E Versu vairavimo sistema hidrostatinė su atskiru 73 l/min vairavimo reikmėms skirtu hidrauliniu siurbliu. Traktorius vairuojamas dviem vairo ratais: vienas (pagrindinis) – priekyje, kitas – gale. Jis dirba sinchronizuotai su *Valtra* naujos kartos elektrohidrauline reversine (atbulinės eigos) valdymo sistema *TwinTrack*. Ši sistema didina darbo našumą, vairuotojo komfortą ir darbo kokybę, bei saugumą. Antrąjį vairo ratą galima perstumti skersine kabinos kryptimi arba kitais būdais rasti vairuotojui patogiausią jo padėtį. Sistema susieta su greitojo arba kintamo perdavimo skaičiaus vairavimo sistema *Quick Steer*, taip padidinančia dirbančio traktoriaus manevringumą ir našumą, apsisukant ar sukinėjantis, dirbant greito manevringumo darbus.

Savistabdos sistema

Traktoriaus stabdžiai daugiadiskiai, šlapi su stiprintuvu, stabdomi visi keturi ratai. Naujai sukurta ir įdiegta traktoriaus savistabdos (galima traktoriaus ir prie jo prikabinotos turinčios stabdžius priekabos), laikymosi įkalnėje *Hill-hold* sistema (funkcija). Ši sistema suveikia automatiškai taip, kad traktorius ar jo junginys su priekaba, pradėdamas važiuoti įkalnėje pajuda tik norima važiuoti kryptimi. Tuo padidintas visokeriopas saugumas, ypač dirbant kalvotose ir raižyto reljefo vietovėse.

Antrąjį vairaratį galima perstumti skersine kabinos kryptimi

Erdvi kabina

Parodoje pristatyto traktoriaus kabina naujos konstrukcijos su amortizacija. Kabinos įstiklinimo plotas padidėjo iki 6,2 kv. m. Joje įrengtas vientisas (išgaubtas aukšty) stoglangis su panoraminiais stiklais ir naujos konfigūracijos apsauginis lankas. Visa tai pagerino matomumą visomis kryptimis, o horizontalia plokštuma – net iki 345°. Įrengti šeši vertikalūs kabinos statramsčiai ir dvi durys. Priekinis langas vientisas nuo kabinos stogo iki grindų, valomas didžiuoju valytuvu, švytuojančiu 270° kampu. Kad lengviau būtų važiuoti miško ar siaurais, medžiais apaugusiais keliais, kabinos plotis viršuje toks pat kaip ir ankstesnių *Valtra* modelių, tačiau vairuotojo juosmens lygyje konstruktoriai 20 cm kabiną išplatinę ir numatę net vietą išmaniam autonominiam šaldytuvui. Darbo zonos apšvietimui visomis kryptimis kabina aprūpinta 10 ksenono žibintų, atgalinio vaizdo veidrodžiai su teleskopiniais laikikliais, šildomi ir reguliuojami iš kabinos.

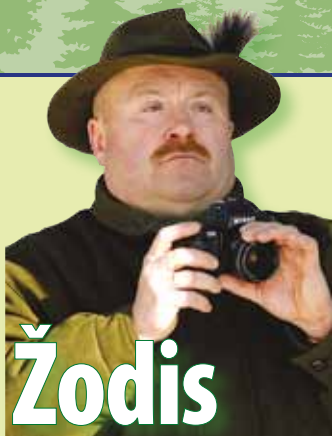
Be to traktoriuje automatiškai valdoma trauka, hidraulinės sekcijos, automatiškai perjungiamos pavaros. Jame įrengta automatinio variklio sūkių palaikymo sistema *Hydraulic assistent*, 30 automatinių galūlaikių programų.

Valtra traktoriai ir *Kronos* medienos traukimo technika gaminami pagal užsakymą, atsižvelgiant į kiekvieno kliento pageidavimus.

(kitame numeryje – apie priekabą *Kronos 140 4WDM* ir hidromanipuliacijų *Kronos 6020L*)

Informacijos šaltiniai:
www.valtra.com
www.marketing.valtra.com

MG inf.

Žodis skaitytojui

XX-ojo amžiaus septinto ir aštunto dešimtmečių sandūroj, garbinga švedų medžiotojų draugija, vienijanti tris šimtus tūkstančių medžiotojų, netrukus švėsianti savo dušimtąjį gimtadienį, turėdama garbingą garbės pirmininką, Jo didenybę Švedijos karalių, sulaukė pasipiktinimo.

Prispaustas piliečių ir Volvo, pasipiktino Švedijos karalystės ministrų kabinetas.

Istorija nesudėtinga, kaip pasaka apie pelenę.

To paties, XX-ojo amžiaus pradžioje Švedijos medžiotojai taip įsijautė į ties išnykimo riba atsidūrusių Europos briedžių gelbėjimą, kad tada, kai pasaulis blaškėsi tarp „bitlų“ ir „abbos“, Švedijoje briedžių priviso, kaip... briedusių.

Saugiausių automobilių gamintojas švediškuose keliuose neatlaikė konkurencijos su stambiausiu Europos žvėrimi (stumbras čia ne prie ko).

Švedijos karalystės piliečiai pasipiktino, karalystės valdžia trinkelėjo kumščiu į stalą, karalystės medžiotojai atsakė *vi fick en idé* (šved. – mes turime idėją).

1982 metais Švedijoje kailius padžiovė per 180 000 briedžių.

Nuo tada švedai kasmet medžioja apie 100 000 briedžių, keturi nuošimčiai švedų suvalgomos mėsos yra briediena, 80 nuošimčių švedų bent kartą metuose vaišinasi briedienos delikatesais ir 80 nuošimčių švedų (gal tie patys, kurie valgo briedieną, o gal ir ne) sako: medžioklei valio!

Švedijos karalystėj taika, ramybė, tolerancija.

Lietuvos medžiotojai nuo 2002 metų iki 2016 metų elninių žvėrių (stirnų, tauriųjų elnių, briedžių) populiacijas pagausino tik... du kartus...

Smagaus skaitymo apie kalnų aviną iš Korsikos ir Sardinijos.

EUGENIJUS TIJUŠAS

PS. Spėkit tris kartus, kodėl medžiojamųjų gyvūnų Lietuvoje pradėjo gausėti nuo 2002 metų...

ALGIMANTAS LŪŽA
Veterinarijos gydytojas

Miškų puošmena – muflonai

Muflonai (*Ovis ammon musimon Pall*) – kalnų avino porūšio gyvūnai: labai jautrūs, jauslūs, ištvermingi, prisitaikę gyventi kalnų šlaituose, apaugusiais miškais ir krūmais.

Muflonai – gražūs gyvūnai, ypač jaunikliai. Jie gimsta balandžio mėnesį, patelės dažniausiai atsiveda po vieną ėriuką. Patinai vasarą dažniausiai gyvena atskirai, bando jėgas stumdydamiesi ir kovodami ragais. Labai stiprūs smūgiai suduodami kaktos ragų užsilenkimais. Garsas įspūdingas, juo labiau vaizdas.

Lietuvoje gyventi muflonams yra palankios klimatinės sąlygos. Todėl jie aklimatizuoti aptvaruose jau senokai. Bandyta išleisti ir į laisvę. Bet praktiškai visi žuvo nuo plėšrūnų ar nusikamavo pasikabinę brūzgynuose ant šakų.

Panevėžio miškų urėdijos Krekenavos girininkijos aptvaruose (apie 28 ha plote) laikoma nemažai muflonų. Nors šių laukinių gyvūnų priežiūra atrodytų nesudėtinga, realybėje reikalauja specifinių žinių: kaip tinkamai šerti, daryti patinų atranką, brokuoti patelas ir pirmamečius jauniklius. Būtina paskaičiuoti pašarų sąnaudas ir jų kokybę, turėti mišrios sudėties pašarų, kukurūzų (netinka miltai, nepatartina naudoti ir kombinuotus pašarus).

Aptvare muflonams reikia ant ko nors pasilypėt

Muflonų patinai turi įprotį kilnoti tvoras nuo pažemės

Muflonams geriausiai tinka smulkus šienas iš pamiškių, palaukių, griovių. Stambaus pašaro jie nelabai ėda arba nepilnai suėda. Būtina pastoviai duoti druskos (geriau su mineralais) bei su grūdais įmaišytos kreidos (pašarinės). Praktiškai muflonus reikia pastoviai visus 4 metų laikus šerti papildomai ir lapuočių, ir spygliuočių šakomis. Jiems skanėstai – obelys, jaunos drebulės, ievos, eglaitės, karklai, blindės. Žiemai būtina pasiruošti vantų iš lapuočių, įmaišant (įrišant) usnių, dilgėlių, sidabražolių, pelynų ar kiečių. Dėl vidurių infekcijos ligų atsiradimo pavojaus nepatartina jų šerti daržovėmis, išskyrus nedideles porcijas laukinių ar žeminių obuolių, žiemą – cukrinių runkelių.

Kita problema – tinkamų aptvarų įrengimas ir vietovės parinkimas. Muflonai turi įprotį kilnoti tvoras nuo pažemės: kaip betempum apatinę vielą, vis tiek sugeba ją išstampti ir pralysti. Todėl tinklą būtina įkasti ne mažiau nei 60 cm į žemę. Šėryklos turi būti su stoginėmis, pakeltomis bent 40-50 cm nuo žemės, jų apačia skirta pabiorams. Svarbia problema tampa, kai muflonų aptvaruose nėra dirbtinio akmenuoto kalnelio iki 15-20 metrų ar natūralaus kieto šlaito. Labai blogai ir kai nėra tvenkinėlio ar tekančio upelio per aptvarą. Stovintis vanduo tampa parazitologinių ir infekcinių ligų šaltiniu, galimas tik iš bėdos.

Būdingos parazitinės ligos: diktiokauliozė, facioliuzė (kepenų), eimeriozė. Būtina atlikti bent 1 kartą per metus tuberkuliozės alerginius tyrimus. Jeigu dirvožemis minkštas, šlapias, durpėtas, bus problemų ir su muflonų nagomis. Puviniai, nagų užlūžimai, prasta išvaizda, liesesni gyvūnai. Tokie gyvūnai labai dažnai dvesia iš skausmo ir nepatogumo vaikščioti.

Kadangi muflonai puošia Lietuvos gamtovaizdį, nemažai šių gyvūnų parduodama į kitus rajonus privatiems asmenims ir girininkijoms. Nedideli gyvūnų kiekiai ne taip žymiai pakenkia nepritaikytiems laikymui aptvarams ir gardams. Būtina įsirengti gaudyklas ir šėryklas.

Mitybai reikia specifinių pašarų

Susilaukus ėriukų

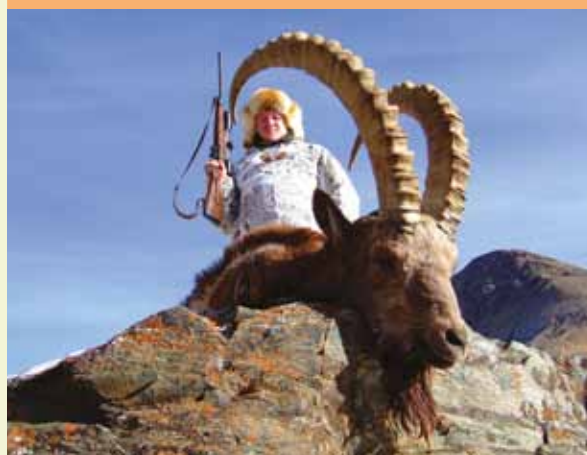
Besidomintiems tinkančiais gyventi Lietuvoje muflonais linkėčiau platesnio supratimo apie šių gyvūnų gyvenimo ypatybes, laikymo sąlygas ir jais grožėtis gamtoje.

Antano Truskausko Pl

FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysiame geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite:
www.hunting-world.com

Konkurso dalyviai

Konkurso „Jaunimas Europos miškuose“ finalas Latvijoje

Latvijoje rugsėjo 28-30 d. vyko konkurso „Young People in European Forests“ (liet. jaunimas Europos miškuose) finalas. Nacionalinio etapo nugalėtojais tapę Vilniaus r. Marijampolio Meilės Lukšienės JMB būrelio „Lūšiukai“ nariai – Rugilė Andrejevskytė (III G kl.), Danielius Krasauskas (IV G kl.) ir Tomaš Savel (IV G kl.) gavo teisę dalyvauti šio konkurso finale ir su mokytoja Jūrate Taučiuviene išvyko į Latviją, „Jaunmokas“ pilį. Konkurso finalą sudarė trys dalys: plakato paruošimas, jo pristatymas ir praktinių, teorinių žinių patikrinimas. Pirmąją dieną susipažinome su pilimi, jos istorija, įdomybėmis. Po ekskursijos turėjome vakarienę, į kurią atvyko latvių vadinamas „Pigman“ („žmogus kiaulė“). Ši antgamtinė būtybė saugo visus Latvijos miškus. Ji mums parodė, kaip orientuotis miške, kadangi kitą dieną vyko orientacinės varžybos.

Konkursui reikėjo susiskirstyti į komandas (3 skirtingos šalys būrėsi į vieną komandą), kurti plakatus. Kiekviena komanda gavo po skirtingų spalvų vėliavą ir objektą, kuris turėjo atsispindėti plakate. Danielius gavo mašiną, kuri surenka nukirstus medžius, Tomašas – medkirčio apsauginį šalmą, o mano daiktas buvo muilo burbulai. Kiekvienas iš šių objektų turėjo būti susijęs su miškais, jų panaudojimu arba priežiūra. Sugalvoti plakatą tikrai nebuvo lengva, nes tarpusavyje teko kalbėtis tik anglų kalba. Bet viskas baigėsi gerai. Visos komandos sugebėjo kitą dieną pristatyti savo sunkiai nudirbtus darbus.

Gavus užduotį sukurti plakatą

JMB būrelio „Lūšiukai“ atstovai su mokytoja Jūrate Taučiuviene

Antra diena žadėjo mums daug nuotykių. Po ankstyvų pusryčių nuvykome į Tervetės parką, kur 3 val. vyko orientacinės varžybos. Komandoms teko įvykdyti kelias užduotis: atsakyti į teorinius klausimus ir atlikti praktines – atpjauti 400 g medienos gabalą, nenaudojant svarstyklų; atspėti paukščių lizdus; atpažinti medienos produktus; atspėti, kas niekada nebuvo medžiu; įrašyti žodžius latviškose patarlėse. Po orientacinių varžybų, kiek pailsėjęs, sunkiausia, mano manymu, buvo plakato pristatymas. Niekas nenorėjo, kad jaudulys sutrukdytų gerai pasirodyti ir paskandintų pergalę. Manychiau, kad mes susitvarkėme su skirtomis užduotimis.

Apdovanojimų ceremonijai ir šalių prisistatymui dalyviai buvo apsirengę tautiniais drabužiais. Danielius ir Tomašas gavo bendrą visų dalyvių nuotrauką ir padėkos raštą už nuostabų pasirodymą. Aš laimėjau antrąją vietą, už kurią gavau padėkos raštą, nuotrauką, medinę pieštukinę ir kuprinę. Už pirmąją vietą skirta visa tai, ką gavome mes, ir dar riedlentes.

Mums teko pirmiesiems pristatyti savo šalį – Lietuvą. Sušokome trumpą šokį, kalbėjome apie sportą, tradicinį maistą ir UNESCO paveldą. Kitų šalių atstovai dar vaišino ir tradiciniais patiekalais.

Trečiąją dieną klausėmės paskaitos apie medieną, jos panaudojimą. Ši paskaita buvo naudinga kiekvienam, norinčiam statyti medinį namą ir turinčiam idėjų, kaip galima panaudoti medieną kasdieniniame gyvenime.

Ši kelionė į konkurso finalą Latvijoje buvo mums labai smagi, įkvėpanti ir naudinga – susipažinome su bendraminčiais, pasidalino idėjomis.

Dėkojame Aplinkos ministerijai už galimybę dalyvauti šiame konkurse.

Straipsnis parengtas bendradarbiaujant su Aplinkos ministerija.

*RUGILĖ ANDREJEVSKYTĖ
Vilniaus r. Marijampolio Meilės Lukšienės
gimnazijos JMB būrelio „Lūšiukai“ narė*

Pažintinė viešnagė miško medelyne

Švenčionių miškų urėdijos medelyne rugsėjo 22 d. lankėsi Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) studentės, būsimos pradinių klasių mokytojos, priklausančios nuotoliniam klubui „Idėjų laboratorija“, su universiteto ugdymo pagrindų katedros dėstytoja Rita Makarskaite-Petkevičiene. Šio vizito sumanytoja buvo LEU IV kurso studentė Rūta Rimašiūtė, kurios tėtis Vaclovas dirba eiguoliu Švenčionių girininkijoje, panorusi būsimas koleges supažindinti su miškininko profesija, užmegzti ryšius su Švenčionių girininkija ir Švenčionių pradine mokykla. Šios mokyklos antrokai labai tiko būsimų pedagogų praktiniams įgūdžiams tobulinti.

Susipažinusios su minėta mokykla, kuri kitais metais švęs 100 metų jubiliejų, viešnios su mokiniais atvyko į miškų urėdijos medelįn Švenčionių girininkijoje. Medelyno viršininkas Viktoras Trusovas supažindino su medžio gyvenimu, kuris prasideda nuo mažos sėklytės. Medelyno prižiūrėtojas – brigadininkas Rimantas Nalivaika svečiams rodė sėjinukus nuo ką tik išdygusių iki jau gerokai ūgtelėjusių,

AUTORĖS NUOTRAUKOS

Svečiuose pas Švenčionių miškų urėdijos miškininkus

kaip prižiūrimos jų lysvės, kaip persodinami medeliai tolimesniam augimui. Mokinukai apipylė klausimais medelyne dirbančias miško darbininkes, jų rankutės švelniai lietė pradėjusius augti medelius, uostė jų kvapą. Didžiausią įspūdį jiems paliko medelių sodinimas, kai kiekvienas galėjo pasodinti savąjį, padedant Švenčionių girininkijos girininkui Leonui Zabeliui ir eiguoliui Vaclovui Rimašiui. Mokinukai žadėjo nepamiršti savo pasodintų medelių ir juos lankyti.

ONA GYLIENĖ

Medyje įamžinės šalies istoriją

Tęsdami bendradarbiavimą su Švenčionių socialinių paslaugų centru, šių metų vasarą su centro vaikais, jų vadove Lina Rodevičiene ir mokytoja – muziejininke Viktorija Lapėnienė iš Reškutėnų kaimo lankėmės tautodailininko skulptoriaus

Juozapo Jakšto sodyboje Jukiškės kaime. Šis tautodailininkas vienas pirmųjų Lietuvoje pradėjo atstatinėti koplytstulpius, kryžius, sukūrė daugiau kaip 200 medžio skulptūrų, antkapinių paminklų, bareljefų, altorių, dekoratyvinių drožinių. Svarbiausi kūriniai:

3 dalių kryžius, pastatytas Kryžių kalne; koplytstulpis Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos dešimtmečiui paminėti Virbalyje 1983 m.; paminklai Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejui Švenčionyse, Švenčionėliuose, Mielagėnuose, Adutiškyje (1986-1987 m.); kryžius Sibiro tremtiniais Ignalinoje (1989 m.); paminklinis ansamblis šimtui Lietuvos partizanų atminimui Cirkliškio kapinėse (1989-1991 m.).

Gražiai tvarkomos sodybos teritorijoje stovi medinė koplyčia, kuri pastatyta buvusio didžiulio tėvo kluono vietoje, kurį sudegino keršydami už Juozapo veiklą Sąjūdyje. Šalia koplyčios keletas sodybos šeimininko rankomis padarytų kryžių ir skulptūrų – bet koks medis „prabyla“, paliestas skulptoriaus Juozapo Jakšto rankų.

Šiomet minint Švenčionių miesto 530-ąjį jubiliejų, Jukiškės kaime liepos 3 d. buvo atidengtas dar vienas grandiozinis šio skulptoriaus memorialinis paminklas „Lietuvos kelias“. Jame pavaizduota didi Lietuvos laisvės kelio istorija: Lietuvos karalius Mindaugas, didysis kunigaikštis Vytautas, kiti kunigaikščiai, šių dienų politiniai veikėjai.

Apsilankykime šioje sodyboje.

ONA GYLIENĖ

Prie šiomet atidengto memorialinio paminklo „Lietuvos kelias“

Smagu prisiglausti prie seno kleva

Šventinį minėjimą pradeda Telšių miškų urėdas B. Banys

Stumbryno atidaryme dalyvavo LMS prezidentas prof. E. Bartkevičius ir generalinis miškų urėdas R. Prūsaitis

Žarėnų girininkas V. Bagdonas su žmona Terese, aktyvia jaunųjų miško bičiulių kuratore

Pažymėtas žemaičių „Žvėrinčiaus“ 20-metis

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Laukinių gyvūnų gamtosauuginė ir edukacinė ekspozicija miške

Nors važiuojantiems plentu Šiauliai – Telšiai ir sunkoka surasti kelio atšaką į Telšių miškų urėdijos Ubiškės girininkijos miškuose, kur XIX a. antroje pusėje raliajo legendinis žemaičių „svieto lygintojas“ Tadas Blinda, Laukstėnų kaimo viensėdyje įsikūrusį „Žvėrinčių“, visuomenė jį lanko jau 20 metų. Nuo aptvaro miške 1996 m. iš Panevėžio miškų urėdijos parvežtiems 4 danieliams šis objektas entuziasto Petro Dabrišiaus ir Telšių miškų urėdijos miškininkų dėka išsiplėtė į nemažą ne tik medžiojamų, bet ir saugotinių laukinių gyvūnų ekspoziciją gamtoje. Kai kurie čia laikytų gyvūnų palikuonys papildė laukines jų populiacijas miškuose ar iškeliavo į miestų zoologijos sodus.

Rugsėjo 20 d. Telšių miškininkai pristatė lankytojams įrengtą buveinę aklimati-

zuojamiems stumbrams ir kartu paminėtas gamtosauuginės – edukacinės veiklos 20-metis „Žvėrinčiuje“.

Į stumbryno atidarytuvę atvyko nemažai svečių – aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas, generalinis miškų urėdas dr. Rimantas Prūsaitis, LMS prezidentas, ASU MEF dekanas prof. Edmundas Bartkevičius, Telšių rajono savivaldybės meras Petras Kuizinas, administracijos direktorius Saulius Urbonas, Degačių seniūnijos seniūnas Antanas Kontrimas, Telšių miškų urėdijos miškininkai bei gausus būrys žurnalistų, JMB sambūrio narių iš Viešvėnų pagrindinės, Tryškių Lazdynų Pelėdos vidurinės, Plungės akademiko A. Jucio pagrindinės mokyklos su jų vadovėmis.

Jaunieji miško bičiuliai improvizuotame pristatyme išmoningai svečius informavo apie visus „Žvėrinčiaus“ miško gyventojus, jų atsiradimo ir gyvenimo čia istorijas.

Nėeilinis įvykis „Žvėrinčiuje“ buvo 2002 m. gegužės 13-ąją, kai aptvare apgyvendinta medžiotojo užauginta vilkė „Kleopatra“ nuo jaunikio iš Kauno zoologijos sodo susilaukė 4 dukrų ir sūnaus. Juos telšiškiai pavadino Egle, Spygle, Pika, Vike ir Šilu. Kai kurie jų tapo fotografų ir kino operatorių „žvaigždėmis“. Deja, „Žvėrinčiuje“ gyvenimas tekėjo ir pagal gamtos dėsnių neplanuotus scenarijus. Aptvare buvo rasta savo vaikų apdraskyta vilkė „Kleopatra“, kuri neišgyveno; baigė savo amžių ir medinčių P. Dabrišių „įsimylėjusi“ vilkė „Šerkšna“... Nebeliko ir „žvaigždė“ tapusios šernės „Jadzės“, jos palikuonių. Ėmus plisti afrikiniam kiaulių marui, aplinkos ministro nurodymu uždrausta šernus laikyti aptvaruose ir 2014 m. vasarį jie buvo užmigdyti... Šiuo metu aptvare gyvena tik 5 vilkai, nes yra nepigus jų išlaikymas. Jų prieauglis perkeliamas į zoologijos sodus.

Kartu su jaunaisiais miško bičuliais paminėtas „Žvėrinčiaus“ 20-metis

Žarėnų girininkijos girininko V. Bagdono ornitologinė dovana „Žvėrinčiui“

Stumbro apsaugos planą pristato gamtininkas S. Paltanavičius

Apžiūrimas stumbrynas

„Žvėrinčiaus“ šeimininkui ir idėjų sumanytoji P. Dabrišiui smagu, sulaukus tiek svečių

Nuo 2006 m. rudens įkurdintas meškinas Timas, „Žvėrinčiaus“ puošmena; 2008 m. iš Kauno zoologijos sodo perkeltas didysis apuokas, 2015 m. iš Belgijos medžioklės ūkio įsigyta žemaitukų arklių protėvė – tarpanų patelė, kuriai draugystę palaiko Žarėnų girininkijos girininko V. Bagdono užauginta žemaitukė kumelaitė. Aptvare abi sugyvena draugiškai, nesislapsto nuo lankytojų, nelepios pašarui, orų pokyčiams.

Sėkmingai aklimatizavosi iš Estijos atsiųžtos lūšys. Dabar „Žvėrinčiaus“ karaliais tapo stumbrai.

Besiklausant įdomių pasakojimų apie gyvūnus, renginio dalyvių nuotaiką kėlė Adolfo Lukošiaus telšiškių gitaristų ansamblis, šalimais trijuose katiluose šutinas žemaitiškas šiupinys bei gausus padėkų ir dovanų teikimas. Atvykę svečiai ir Telšių miškų urėdas Bronislovas Banys pasveikino ir įteikė padėkas, suvenyrus prisidėjusiems ir dabar prisidedantiems prie „Žvėrinčiaus“ kūrimo, puoselėjimo ir plėtros žmonėms. Pažymėtas idėjų sumanytojo, gyvūnų prižiūrėtojo Petro Dabrišiaus indėlis, kuriam kartais ir nerealius sumanymus įgyvendinti padėjo miškų urėdijoje rekreacijos objektais ir JMB būrelių veikla besirūpinantis inžinierius Justinas Norvilas, daug dėmesio šiam objektui skiriantis Ubiškės girininkijos girininkas Petras Rudnickis, jiems noriai talkinantis Žarėnų girininkijos girininkas Vidas Bagdonas.

Anot miškų urėdo B. Banio, pakylėti „Žvėrinčių“ į respublikinį lygį padėjo Aplinkos ministerija, ėmus čia įgyvendinti finansuojamus gamtosauginius projektus. Jų kuratoriumi, telšiškių miškininkų konsultantu visuomet buvo ir yra ministerijos darbuotojas, gamtininkas iš pašaukimo Selemonas Paltanavičius. Padėkojęs jam, miškų urėdas pasidžiaugė, kad dirbta ne veltui – „Žvėrinčius“ tapo ne tik gamtosauginiu, o ir edukaciniu objektu – čia apsilonko šimtai moksleivių ekskursijų,

pavienių grupių. Tai ir padėkų vertas JMB būrelių vadovų pedagogių indėlis.

Telšių miškų urėdo manymu, vystant miško edukacinę programą, „Žvėrinčiaus“ lankytojus norėtusi įtaigia forma supažindinti ir su miškuose atliekamais darbais, miškų apsauga, lankytojus domintų ir nedidelis voverynas, reikėtų surasti pamainą aptingusiam senajam meškinui „Timofejui“.

Antrąją stumbrų populiacijos istoriją kuria žmogus

Aplinkos ministerijos darbuotojas Selemonas Paltanavičius, pristatydamas renginio dalyviams vykdomą Stumbro apsaugos planą, priminė Lietuvos giriose gyvenusių stumbrų istoriją, kurią galima suskirstyti į du laikotarpius. Pirmasis, natūralusis stumbrų gyvenimo laikotarpis bene vaizdžiausiai aprašytas LDK laikų poeto Mikalojaus Husoviano poemoje „Giesmė apie stumbro išvaizdą, žiaurumą ir medžioklę“ (pirmą kartą išleista lotynų kalba 1523 m. Krokuvoje). Bėgant šimtmečiams, šių žvėrių sparčiai mažėjo ir 1919 m. Belovežo girioje sumedžiota paskutinė laisvėje gyvenusi stumbrė.

Praktinis stumbrų perkėlimas į Lietuvą prasidėjo 1969-1972 metais, kai Panevėžio rajone į Pašilių miške įrengtą aptvarą atvežta dešimt pirmųjų „belovežinių“ stumbrų palikuonių. Nuo 1973 m. po kelis stumbrus buvo išleidžiama laisvai ganytis į Pašilių mišką, o supuvus mediniam aptvarui išsilakstė ir visi. Dabar jau kelios jų didelės bandos ir pavienės grupelės, patinai bastosi laisvėje Panevėžio, Kėdainių, Ukmergės rajonuose, darydami nuostolių žemės ūkio pasėliams ir miškų jaunuly-

nams. Šiemet jų populiacija pagausėjo dar 40 stumbrukų.

„Šių rajonų miškai ir laukai nėra stumbrų biotopas“, – teigė pristatyme S. Paltanavičius. Todėl, įgyvendinat Stumbro apsaugos planą, pirmajame etape dalis laisvųjų stumbrų perkeliama į laikino laikymo aptvarą Telšių miškų urėdijos „Žvėrinčiuje“. Antrą laikiną aptvarą laisvųjų stumbrų perkėlimui numatoma įrengti 2017 m. Pašilių stumbrinė. Laikinais pagyvenę šiuose aptvaruose jauni stumbrai bus perkelti į Varėnos miškų urėdijos ir Dzūkijos nacionalinio parko teritorijoje planuojamą įrengti apie 100 ha dydžio aptvarą. Jame aklimatizavusius stumbrus tikimasi išleisti į laisvę... „Taip vystome atkurtos stumbrų populiacijos Lietuvoje antrąją istorijos tarpsnį“, – sakė gamtosaugininkas S. Paltanavičius.

Stumbrų perkėlimui į žemaičių „Žvėrinčių“ parinktas per 53 ha plotas, kurį reikėjo aptverti tinkline tvora, iškasti apsauginius griovius, nutiesti kelius, įrengti šėryklas ir pavėsines bei saugias apžvalgos aikšteles lankytojams. Perimta Pašilių stumbrinė patirtis.

Pernai rugpjūčio mėnesį „Žvėrinčiuje“ įkurdinta pirmą jaunų stumbrų pora iš Pašilių stumbrinės. Šiemet – dar du. Planuojama čia laikyti iki 20 šių gyvūnų. Aptvaruose aklimatizuojami stumbrai papildomai šeriami įrengtose šėryklose, jiems atvežama ir medieninio pašaro iš miško.

Telšių miškų urėdo B. Banio teigimu, stumbrų aptvarus dar reikės papildomai apsaugoti „elektriniais piemenimis“ dėl lankytojų saugumo, nes galingas patinas, ilgėdamasis laisvės, su ragais nuolat tikrina vielos tinklo tvoros tvirtumą.

Sutvarkyta stumbrinės aplinka

Stumbrai naujame aptvare

Grybų pažinimo šventė Viešvilėje

Iš trijų pusių Karšuvos girios apsuptame Viešvilės miestelyje gyvenantys žmonės nuo jaunų dienų domisi miško teikiama gėrybėmis, gyvūnija. Kad viešviliečiai geriau pažintų šį gamtos pasaulį, esant galimybei kviečiamės ir specialistus. Pernai stebėjome slapukus šikšnosparnius, šių metų pavasarį susipažinome su žuvų gyvenimu. Dabar daugeliui tapo daug aiškiau, kaip šlakiai, lašišos, upėtakiai randa kelią atgal į gimtąjį Viešvilės upelį, iš kurio išplaukia visai mažučiai.

Bendras miestelyje esančių įstaigų sutarimas organizuoti įvairius gamtos pažinimo renginius jau tampa tradicija. Bendruomenės centras „Skalvija“, Viešvilės seniūnija, Mažosios Lietuvos Jurbarko krašto kultūros centras, pagrindinė mokykla, Viešvilės gam-

tinis rezervatas, miškininkai, senjorų klubas „Dar ne sutema“ – tai kolektyvai, kurie ieško galimybių parodyti kitiems, koks gražus šis kraštas, kokia laimė gyventi žaliame miestelyje. Aplinkosauginiais klausimais drąsiai beldžiamės ir į Lietuvos gamtos fondo duris.

Šį rudenį surengėme Šungrybių festivalį, kurį stengėmės paversti puikia grybų pažinimo švente. Atvyko net 20 komandų, kuriose užsiregistravo 69 žmonės! Nemažai dalyvių buvo ir ne tik iš Jurbarko rajono. Grybautojų komandas sudarė ir jaunieji miško bičiuliai iš Smalininkų Lidijos Meškaitytės, Viešvilės pagrindinių mokyklų bei Veliuonos A. ir J. Juškų gimnazijos.

Grybavimo dienos taisykles paskelbė ir padrašinanti žodį tarė atvykęs Lietuvos gamtos fondo direktorius Edmundas Greimas, sėkmės linkėjo Viešvilės seniūnas Valentinas Kucinas. Grybautojams reikėjo surasti kuo daugiau grybų rūšių, kurių pageidavome pristatyti po du vienetus. Komandos galėjo naudotis visa prieinama informacija – grybų pažinimo atlasais, interneto svetainėmis. Grybauti leidome visoje girioje, išskyrus Viešvilės gamtinio rezervato teritoriją.

Grybavimui skirtos 3 valandos prabėgo greitai. Svečiai apžiūrėjo žavingus įvairių

šungrybių „portretus“, kuriuos nupiešė vaikų rankdarbių būrelis „Adatėlė“ ir išmoningai pateikė būrelio vadovė Snježana Šašienė.

Viešvilės jaunieji miško bičiuliai iš „Atžalyno“ būrelio šiemet nutarė taip pat patyrinėti, kokie invaziniai augalai auga mūsų aplinkoje. Prieš šventę kartu su būrelio vadove ir miškininkais jie surinko šių augalų pavyzdžius ir miško aikštelėje įrėngė jų stendą. Prie jo nuolat priedavo šventės dalyviai – vieni jau buvo girdėję apie jų pavojingumą įprastiems augalams, kiti sužinojo pirmą kartą apie naikintinus Sosnovskio barščius, rykštenių, uosialapio klevo sąžalynus.

Komandų surinktus grybus vertino autoritetingi ekspertai – iš Vilniaus atvykę Gamtos tyrimų centro Botanikos instituto Mikologijos laboratorijos mokslo darbuotojai Reda Iršėnaitė ir Jonas Kasperavičius. Ne juokas buvo jiems apžiūrėti aikštelėje 20 išrikiuotų grybų karalystės „kuopų“ ir įtikinti komandų narius, kad grybų vardai yra tokie. Kartu su ekspertais grybus apžiūrinėjo ir kitų komandų nariai. Tai buvo puiki galimybė jiems pažinti grybus ne iš kompiuterio ar vadovėlio, o iš žinovų apibūdinimų.

Keturi žmonės iš LAVA komandos, kurią sudarė Mozūraičių šeima, rado net 114

grybų rūšių. Jie tapo festivalio nugalėtojai. Antroji vieta teko „Kelmučių šeimai“ – kauniečių Grigaliūnų šeimos atstovams, radusiems 87 grybų rūšis. Trečia vieta įvertinta „Eglės po šakom“ komanda, radusi 70 rūšių grybų.

Vertinome ir komandų sugebėjimą atpažinti grybus. Kai kurie grybautojai pavadinimus rašė iš karto lotynų kalba. Matyt, jie jau ruošiasi tarptautiniam grybų festivaliui! Rengėjams teks pagalvoti. Nenugalima čia buvo „Kelmučių šeimos“ komanda, atpažinusi 37,5 grybų rūšis. Antros vietos laimėtojos – merginos iš „Eglės po šakom“ komandos, atpažinusios 33 grybų rūšis. Trečia vieta įvertinta merginų komanda „Voveruškos“, atpažinusios 31,5 grybų rūšį.

Jaunieji miško bičiuliai pasirodė irgi ne iš kelmo spirti. Viešvilės Atžalyno „Žaliagrybių“ komanda rado 67 grybų rūšis ir tik 3 rūšimis nusileido trečios vietos laimėtojams. Smalininkų komanda „Musmirių partija“ surinko 55 rūšių grybus, o „Veliuoniškių“ komanda rado 34 grybų karalystės atstovus. Jų krašte kitokie miškai, todėl ir grybų paieška čia nebuvo lengva.

Džiaugėmės šeimyninėmis komandomis, kurias sudarė tėtis ar mama su mažamečiais vaikais. Jie tikrai patyrė gerų įspūdžių ir

sušinojo daug įdomaus iš grybų gyvenimo. Kai parėjo iš girios komandos „Vilkai“, „Vyrukai grybukai“, „Musmirės“, beliko tik stebėtis jų ryžtu. Malonu, kad net dvi komandos atėjo iš didžiausios šeimynos – „Skalvijos“ vaikų globos namų. Komanda „Grybai turi kojas“ su vadove Regina rado 25 grybų rūšis, tiek pat rūšių rado komanda „Pusgrybiai“. Gražus pavyzdys gal bus užkrečiantis ir kitame festivalyje atsiras daugiau komandų iš šios gausios šeimos.

Nuoširdus visų komandų darbas neliko be apdovanojimų, kuriuos sumanios rankos pagamino iš gamtinės medžiagos. O kokia šventė be vaišių. Miško aikštelėje išsijuo-

sę triūsė virėjai: klegėjo grybienės puodai, grikių košė, kvėpėjo žolelių arbata. Moterys dosniai prikepė įvairiausių grybų ir grybukų krepšį!

Kokios idėjos kils kitais metais – kol kas paslaptis. Gal jau ateina laikas susipažinti su mūsų miškuose augančiomis samanomis ir kerpėmis? Gal su žoliniais augalais, sudarančiais gražius kilimus Nemuno pievose? O gal pakviesime visus į negailingą kovą su invaziniais augalais?

IRENA PETROŠIENĖ

Jurbarko miškų urėdijos Kalvelių girininkijos girininkė, JMB būrelių globėja

NAUJOS PAREIGOS

Aplinkos ministerijos Miškų departamente:

ZBIGNEV GLAZKO, dirbęs Miškininkystės skyriuje vyriausiuoju specialistu, nuo 2016 m. spalio 19 d. paskirtas Miškininkystės skyriaus vedėju.

Aleksandro Stulginskio universitete:

JUOZAS GIRINAS nuo 2016 m. spalio 7 d. paskirtas ASU arboretumo vedėju. Prieš tai dirbo Kėdainių miškų urėdijos miškų urėdu.

Kėdainių miškų urėdijoje:

JUSTINAS URBANAVIČIUS, g. 1982 m., 2007 m. įgijęs LŽŪU MEF miškininkystės magistro laipsnį, laimėjęs konkursą, nuo 2016 m. spalio 25 d. paskirtas Kėdainių miškų urėdijos urėdu. Prieš tai dirbo Kazlų Rūdos mokomojoje miškų urėdijoje vyriausiuoju miškininku, 2008-2012 m. buvo LR Seimo nariu.

Ukmergės miškų urėdijoje:

JUOZAS BAGDONAS, dirbęs Taujėnų girininkijos girininku, nuo 2016 m. kovo 4 d. išleistas į pensiją;

EDVARDAS ASTIKAS, g. 1990 m., baigęs 2012 m. KMAI kolegijoje bakalauro studijų programą, 2016 m. ASU MEF įgijęs miškininkystės magistro laipsnį, laimėjęs konkursą, nuo 2016 m. balandžio 4 d. paskirtas Taujėnų girininkijos girininku. Prieš tai dirbo Valstybiniame miškotvarkos institute kraštotvarkos specialistu;

ALVYDAS KAZLAUSKAS, dirbęs Čiobiškio girininkijos girininku, nuo 2016 m. liepos 29 d. šalių susitarimu atleistas iš šių pareigų;

RIMAS KAZLAUSKAS, dirbęs Kernavės girininkijos girininku, reorganizavus šią girininkiją, nuo 2016 m. gegužės 9 d. šalių susitarimu atleistas iš girininko pareigų;

GESTAUTAS LAZAUSKAS, baigęs 1995 m. LŽŪA MF, laimėjęs konkursą, nuo 2016 m. birželio 1 d. paskirtas Pašilės girininkijos girininku. Prieš tai dirbo šioje girininkijoje girininko pavaduotoju;

VYTAUTAS KATINAS, baigęs 1980 m. LŽŪA MŪF, nuo 2016 m. birželio 1 d. paskirtas Pašilės girininkijos girininko pavaduotoju. Prieš tai dirbo Šešuolių girininkijoje eiguliu;

PETRAS ŠIMONIS, baigęs 2006 m. KMAI kolegiją, įgijęs miškų ūkio inžinieriaus kvalifikaciją, nuo 2016 m. birželio 1 d. paskirtas Šešuolių girininkijos girininko pavaduotoju. Prieš tai dirbo šioje girininkijoje eiguliu.

KĘSTUTIS KARLONAS, laimėjęs konkursą, nuo 2016 m. rugpjūčio 18 d. paskirtas Čiobiškio girininkijos girininku. Prieš tai dirbo Vilniaus miškų urėdijoje Dūkšto girininkijos girininko pavaduotoju.

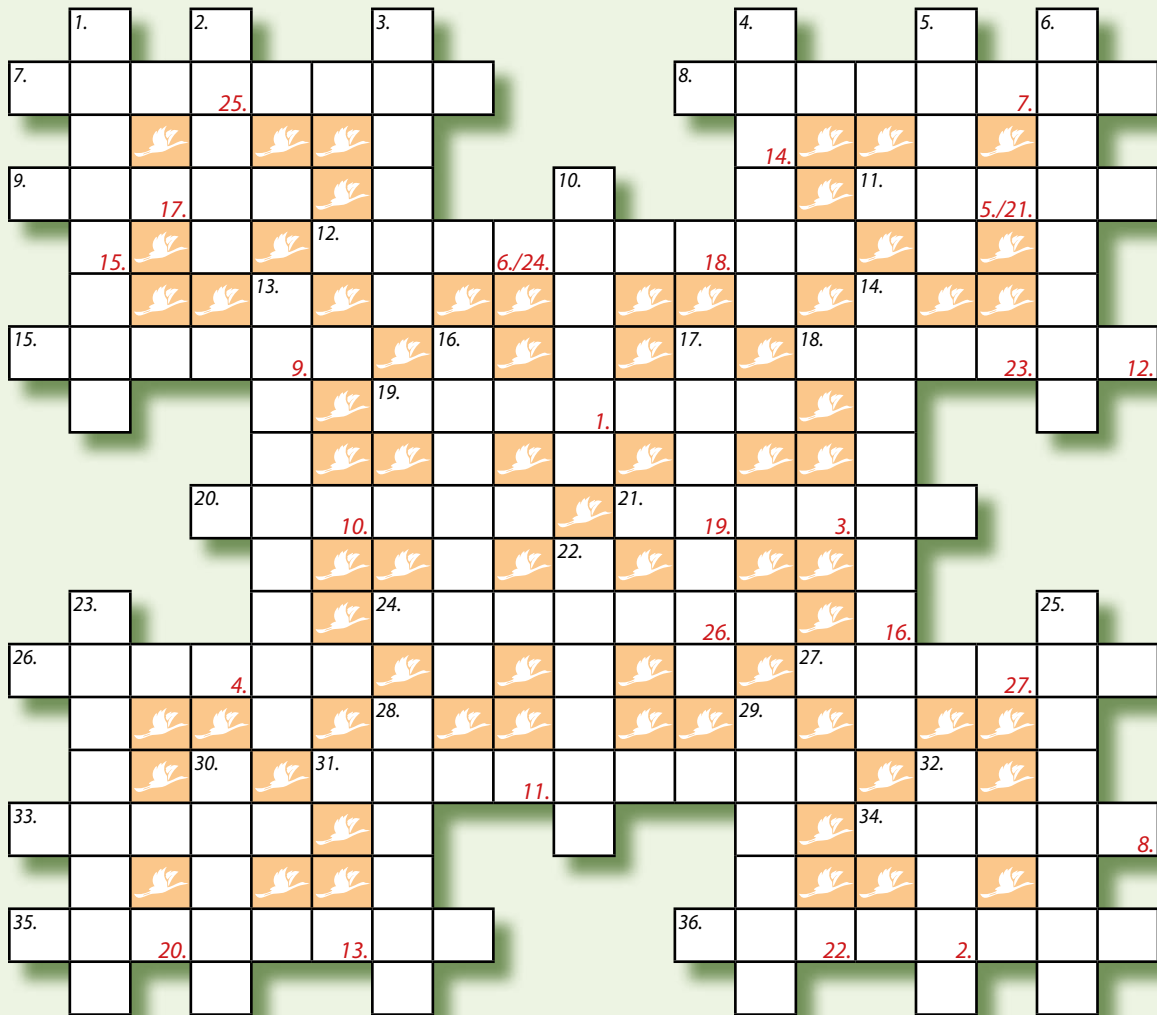
Mazeikių miškų urėdijoje:

PAULIUS GEDRIMAS, turintis aukštąjį universitetinį miškininkystės bakalauro kvalifikacinį laipsnį, nuo 2016 m. rugsėjo 27 d. paskirtas Ruzgų girininkijos miško ruošos meistras;

ALBINAS PAULAVIČIUS, dirbęs miško apsaugos inžinieriumi, šalių susitarimu nuo 2016 m. rugsėjo 30 d. atleistas iš šių pareigų;

ALGIMANTAS RUPEIKA, dirbęs Naujosios Akmenės girininkijos girininko pavaduotoju, šalių susitarimu nuo 2016 m. rugsėjo 30 d. atleistas iš šių pareigų.

Palydėjus paukščius į šiltuosius kraštus...

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.

18. 19. 20.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27.

Vertikalčiai:

1. Tai didžiausias Lietuvoje tilvikinių šeimos paukštis. **2.** Tamprus įtaisas smūgiams švelninti ir vanaginių šeimos paukštis tuo pačiu pavadinimu. **3.** Išsėkiamas prietaisas nuo lietaus arba saulės dengtis. **4.** Liaudies simbolikoje nelaimės simboliu laikomas paukštis. **5.** Norėjimas valgyti, išalkimas, badas. **6.** Vištinių šeimos stambiausias miškų paukštis. **10.** Pasišiaušę plaukai. **13.** Vienas pirmųjų į Lietuvą grįžtantys žvirblinis paukštis, pavasario pranašas. **14.** Gyvates „ėdantis“ paukštis. **16.** Tilvikinių šeimos paukštis, kuris lengvai atpažįstamas pagal didelę baltą juostą sparne, baltą antuodegį ir ilgą oranžiškai raudoną koją. **17.** Karvelinių šeimos paukštis, įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą. **22.** Labiausiai paplitęs Žemėje junginys – bespalvis ir bekvapis skystis. **23.** Vidutinio dydžio paukštis, turintis trumpas kojas, mažą galvą ir išsipūtusią krūtinę. **25.** Strazdinių šeimos žvirblinis paukštis šiek tiek didesnis už varnėną. **28.** Augalo dauginimosi organas, iš kurio užauga vaisius. **29.** Paukščio žiočių raginis atsikišęs galas. **30.** Laukinė antis aštriu balsu. **32.** Didžiojoje Britanijoje aukštosios aristokratijos titulas arba perimas kiaušinis.

Horizontaliai:

7. Žvirblinių būrio vabzdžiais mintantis paukštis, bitlesis. **8.** Labiausiai paplitęs vyriškas monarcho titulas. **9.** Rudeniui būdingas susirgimas – ūminis nosies ertmės gleivinės uždegimas, dažniausiai sukeltas virusų. **11.** Dėl mėsos ar kiaušinių laikomas naminis paukštis. **12.** Kikilinių šeimos šiaurinis paukštis, kuris gyvena alksnyuose, beržnyuose, pakelėse, palaukėse. **15.** Grauzikų rūšis, paplitusi Centrinėje ir Pietų Amerikoje. **18.** Stiebo, lapo ar odos smaili, aštri išauga. **19.** Smulkiausias fazaninių šeimos paukštis. **20.** Įrankis su kotu ir geležte pjauti, riekti. **21.** Maža smalsi pelėdžiukė vaikiško žurnalo simbolis. **24.** Nedidelis, naminės vištos dydžio puošnus paukštis, medžioklės objektas. **26.** Vištinių šeimos paukštis, kurio kūnas matinės juodos spalvos, tik pilvas pilko atspalvio, o ant kaktos balta odos plokštelė. **27.** Miškinis vieversys. **31.** Maždaug kuosos dydžio paukštis, kuris nesunkiai atpažįstamas iš dėmėto kūno bei balto uodegos galo. **33.** Medžius kalantis miško paukštis. **34.** Poringas vulkaninis stiklas, uoliena, susidaranti, kai rūgšti ar vidutiniškai rūgšti lava staigiai kietėja išskirdama dujas. **35.** Sėjikinių šeimos vieversio dydžio paukštis. **36.** Antinas kitaip.

Sunkesni žodžiai: *agutis, šiurpė, pemza.*

Su 30-uoju gimtadieniu

Lapkričio **1** d. šią sukaktį pažymintį Mažeikių miškų urėdijos prekybos vadybininkę ŽIVILĘ BUČIENĘ, **7** d. – LMSA administracijos vadovę NERINGĄ ŠIDLAUSKAITĘ, **8** d. – Vilniaus miškų urėdijos Parudaminos girininkijos girininko pavaduotoją BOŽENĄ GOLUBOVSKĄ, **9** d. – Kupiškio miškų urėdijos Subačiaus girininkijos girininko pavaduotoją ROBERTĄ BERNATAVIČIŲ, **12** d. – Zarasų miškų urėdijos Antazavės girininkijos eigulį DANIŲ LINGĘ, **18** d. – Valstybinės miškų tarnybos Informatikos skyriaus vyriausiąjį specialistą GEDĄ STARKOVĄ, **20** d. – Kėdainių miškų urėdijos medelyno darbininkę AUDRONĘ SPINGIENĘ, **28** d. – Kėdainių miškų urėdijos Ažuoloto girininkijos girininko pavaduotoją EVALDĄ VERSULĮ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Lapkričio **1** d. šią sukaktį pažymintį Trakų miškų urėdijos kiemsargį JONĄ USTILĄ, **2** d. – Šalčininkų miškų urėdijos urėdą RAMŪNĄ LUKOŠEVIČIŲ, Švenčionių miškų urėdijos Labanoro girininkijos girininką VILMANTĄ TUBĄ, **6** d. – Šilutės miškų urėdijos Šilutės girininkijos eigulį GEDĄ KAROLĮ, **15** d. – Jurbarko miškų urėdijos Balandinės girininkijos girininko pavaduotoją REDĄ LENKTĮ, **27** d. – Trakų miškų urėdijos valytoją BRONĘ ALIUKONIENĘ, Valkininkų miškų urėdijos Valkininkų girininkijos valytoją ASTĄ BUJIENĘ, **30** d. – Valstybinio miškotvarkos instituto taksatorių MINDAUGĄ LUKENSKĄ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Lapkričio **6** d. šią sukaktį pažymintį Anykščių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją LINĄ SKABURSKĮ, **10** d. – Kaišiadorių miškų urėdijos Kruonio girininkijos girininką GINTARĄ GRUŽAUSKĄ, Šakių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją SIGITĄ PAŽERECKĄ, **15** d. – Raseinių miškų urėdijos Paliepių girininkijos girininko

LAPKRITIS

pavaduotoją RIMĄ BULOTIENĘ, **17** d. – Kėdainių miškų urėdijos medelyno darbininkę ALINĄ AUGŪNIENĘ, **18** d. – Alytaus miškų urėdijos Punios girininkijos girininką ALVYDĄ ŽVINAKEVIČIŲ, **19** d. – Ignalinos miškų urėdijos Tverečiaus girininkijos eigulį KĘSTUTĮ PAULIUKONĮ, **23** d. – Telšių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienvežio automobilio vairuotoją JONĄ JANKAUSKĄ, **28** d. – Kuršėnų miškų urėdijos Pažiužmėlių girininkijos girininko pavaduotoją VIRGINIJĄ MISIULĮ.

Su 60-uoju gimtadieniu

Lapkričio **1** d. šią sukaktį pažymintį Marijampolės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio ūkvedį JUOZĄ VINGELĮ bei šio padalinio plataus profilio statybų darbininką JONĄ VINGELĮ, **7** d. – Švenčionių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją KOSTĄ SAUKĄ, **15** d. – Kretingos miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienvežio automobilio vairuotoją ALGIRDĄ ZEIGĮ, Tytuvėnų miškų urėdijos pagalbinę darbininkę KRISTINĄ ČIUŽAUSKIENĘ, **16** d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Agurkiškės girininkijos valytoją SIGITĄ LIUDVINAVIČIENĘ, **22** d. – Vilniaus miškų urėdijos Mickūnų medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką MEČISLAV JUCKEVIČ, **24** d. – miškininką GINTAUTĄ KADŽIULĮ, **26** d. – Šilutės miškų urėdijos Saugų medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienos ištraukimo traktorininką VIKTORĄ RAGELSKĮ.

Lapkričio **8** d. sukanka **65-ri** miškininkui, KMAI kolegijos Kraštovaizdžio architekt-

tūros ir rekreacijos katedros docentui dr. LAIMUČIUI JANUŠKEVIČIUI, **9** d. – Valstybinio miškotvarkos instituto vyriausiajai specialistei VIRGINIJAI MOTIEJŪNIENEI, **26** d. – Prienų miškų urėdijos urėdui ROBERTUI JUDICKUI.

Spalio **18** d. sukako **65-ri** buvusiam Anykščių miškų urėdijos vairuotojui JONUI ŠERĖNUI.

Su 70-uoju gimtadieniu

Lapkričio **16** d. šią sukaktį pažymintį Panevėžio miškų urėdijos Gustonių girininkijos miškų ūkio darbininką NIKOLAJŲ ISAJEVĄ, **23** d. – buvusį ilgametį Veisiejų miškų urėdijos Seirijų girininkijos girininką JUOZĄ TALANDĮ.

Lapkričio **3** d. sukanka **75-ri** buvusiam Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vyriausiajam specialistui PETRUI URBELIUI, **7** d. – buvusiam ilgamečiam Šiaulių miškų urėdijos miškų urėdo pavaduotojui miškininkystei ALGIMANTUI DRUČIUI, **16** d. – buvusiam ilgamečiam Valskybinio miškotvarkos instituto vyresniajam taksatoriui ALFONSUI JONUI KLIMUI, **19** d. – buvusiam ilgametei Kauno miškų urėdijos ekonomistei DANUTEI GABRILAVIČIENEI, **21** d. – buvusiam ilgamečiam Utenos miškų urėdijos Bijutiškio girininkijos girininkui JUOZUI PAKERIUI, **24** d. – buvusiam ilgamečiam Mažeikių miškų urėdijos inžinieriui AUGUSTINUI LEMEŽIUI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Lapkričio **27** d. šią sukaktį pažymėsią buvusią ilgametę Šilutės miškų urėdijos vyriausiąją buhalterę ADELĘ ZALCIENĘ ir buvusį ilgametį Dubravos EMM urėdijos šaltkalvį ANTANĄ DRIŽNĮ.

Lapkričio **19** d. sukaks **85-ri** buvusiam ilgamečiam Vilniaus miškų urėdijos vyriausiajam miškininkui DAINIUI PETRAUSKUI.

2016 m. rugsėjo mėn. kryžiažodžio „Tarp f raidelių...“ atsakymai**Vertikaliai:**

1. Filialas. **2.** Fatas. **3.** Failas. **4.** Fortas. **5.** Falas. **6.** Fajansas. **10.** Fredis. **13.** Fantastas. **14.** Filtratas. **16.** Finalas. **17.** Faradas. **22.** Fabula. **23.** Faraonas. **25.** Faolitas. **28.** Firnas. **29.** Faktas. **30.** Forte. **32.** Filis.

Horizontaliai:

7. Finansai. **8.** Fontanas. **9.** Fitas. **11.** Fosas. **12.** Favoritas. **15.** Faršas. **18.** Filmas. **19.** Finišas. **20.** Fantas. **21.** Fanera. **24.** Fazanas. **26.** Falšas. **27.** Faunas. **31.** Filologas. **33.** Foton. **34.** Fizio. **35.** Fantomas. **36.** Fabrikas.

NUO FANEROS IKI FABRIKO**Kryžiažodyje „Tarp f raidelių...“**

iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę. Atsakymus iki lapkričio 17 d. siųskite adresu Vėj „Mūsų girios“, Vytenio g. 50-312, 03229 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt. Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę (pvz., Medkirtys; Vardenis, Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, **UAB „MMC Forest“ įsteigtas prizas – guminiai batai DUNLOP Pricemaster**

Už kryžiažodžio „Tarp f raidelių...“, išspausdinto 2016 m. nr. 9, teisingą atsakymą **UAB „MMC Forest“ įsteigtą prizą – kastuvą Fiskars laimėjo Kęstutis Jarmalavičius.**

Dėl prizo kreipkitės: el. paštu info@musu-girios.lt, tel. 8687 10616.

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

Algimantas Paulaitis

1932 03 13 – 2016 09 30

E idamas 85-uosius, rugsėjo 30-ąją mirė buvęs ilgametis miškovartinkininkas Algimantas Paulaitis.

Po Pirmojo pasaulinio karo Alytaus apskrityje, Subartonyse Vinco Krėvės iniciatyva buvo steigiamas lietuviškos pradžios mokykla. Į vieną jų – Samūniškės pradžios mokyklos vedėju buvo paskirtas lietuviybės nešėjas Jonas Paulaitis, kilęs iš Šakių rajono Sintautų krašto. 1927 m. čia atvyko mokytojauti vilniškė Sofija Petauskaitė, baigusi Kauno mokytojų seminariją. 1929 m. juodu susituokė. Apie 1930 m. Jonas Paulaitis išsirūpino 2 ha sklypą Masališkių kaime prie Strujos upės ir pastatė naują pradžios mokyklą, kur įsikūrė su žmona. Čia gimė būsimasis miškininkas Algimantas Paulaitis.

Apie kaimo mokyklą sukosi kultūrinis šio krašto gyvenimas, Paulaičiai bendravo su Merkinės girininku Simonu Klimavičiumi. Šie vaikystės metai vėliau paskatino Algimantą domėtis krašto istorija, etnografija, rinktis miškininko kelią. Grąžinus Vilniaus kraštą Lietuvai, mokytojai Paulaičiai nuo 1939 m. gruodžio 1 d. buvo perkelti į Lentvarį. Taip Algimantas gerai išmoko lenkų ir rusų kalbas. 1945 m. šeimai persikėlus į Kauną, jis mokėsi Jėzuitų gimnazijoje. Baigęs 1952 m. Kauno 9 vidurinę mokyklą, studijavo miškininkystę LŽŪA. 1957 m. jis įsidarbino vyresniuoju laborantu Miškų institute, padėjo vykdyti miškų dirvožemių tyrimus. 1959 m. gegužę perkeltas dirbti į

miškovartarkos įmonę taksatoriaus padėjėju. Suformavus 1960 m. miškovartarkos įmonėje dirvožemininkų būrį, turintis patirties šioje srityje, A. Paulaitis paskirtas inžinieriumi dirvožemininku, vykdė miško dirvožemių kartografavimą. Panaikinus šią grupę, jis nuo 1967 m. dirbo miško taksatoriumi.

Algimantas buvo imlus naujovėms, nuo 1975 m. įsijungė į Fausto Jončio vadovaujamus miško parkų, draustinių, rekreacinių miškų tvarkymo ir projektavimo darbus. Parengė per 30 įvairios paskirties miškovartarkos projektų, iš jų paminėtini specializuoti Vilniaus apželdinimo tresto (1977 m. ir 1986 m.), Druskininkų (1978 m.), Palangos, Kulautuvos miškų tvarkymo projektai. Kartu su Faustu Jončiumi parengė 1975 m. ir 1988 m. Lietuvos nacionalinio (dabar Aukštaitijos) parko, 1977 m. ir 1988 m. Kuršių nerijos valstybinio miško (dabar – nacionalinio parko) projektus. Buvo bendraautoris 1981 m. išleisto leidinio „Lietuvos nacionalinis parkas“.

Išdirbęs miškovartarkos įmonėje 35 metus, Algimantas 1993 m. išėjo į pensiją, gyveno Vilniuje.

Pažinojome jį kaip darbštų, sumanų, pareigingą darbuotoją, mėgiamą bendradarbių už šmaikštų žodį. Algimantas buvo savo krašto patriotas, domėjosi krašto istorija, etnokultūra, šiomis temomis rašė spaudoje, parengė atsiminimus apie Dzūkijos etnografinius kaimus.

Jo pasaulėžiūrai nemažos įtakos turėjo tėvo brolis Petras Paulaitis – teologas, pedagogas, filosofas, rezistentas, politinis kalinys, net 35 metus kalbėjęs lageriuose (mirė 1986 m. Kretingoje). Už dėdės disidentinę veiklą, pasisakymus tautinėmis temomis tarybų valdžios valdomo metais Algimantas Paulaitis buvo „globojamas“ saugumo struktūrų, ribota karjera.

Amžinam poilsiui kolegą palydėjome į Vilniaus Bernardinų kapines.

Dėl netekties nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną Vincę Mariją, dukrą Rasą, seserį Rūtą, kitus artimuosius.

Bendradarbių vardu – Algirdas Rutkauskas

Albinas Sabaliauskas

1948 05 22 – 2016 10 05

*„Savo laiką mes laužom į gabalus,
aižom į trupinius
ir išdalinom šimtams aistrų ir meilių....
Šitaip nutįsta spalvingos
prisiminimų girliandos,
kurias išdidžiai
nusinešam į saulėlydį....“*

Vincas Giedra

I pusėjus 69-uosius metus, sunkios ligos palaužtas spalio 5 d. išėjo Anapilin buvęs ilgametis Raseinių miškų urėdijos darbuotojas Albinas Sabaliauskas.

Jo gimtinė – Jurbarko rajono Sausgirių kaimas. Baigęs 1966 m. Raudonės vidurinę mokyklą, studijavo miškininkystę LŽŪA, 1971 m. su pagyrimu baigė studijas. Trejus metus dirbo tuometiniame Anykščių

miško pramonės ūkyje Juostininkų girininkijoje girininku. 1974 m. jis persikėlė dirbti į Raseinių miško pramonės ūkį, kur pradžioje paskirtas Viduklės medienos sandėlio meistras, 1975-1979 m. – šio sandėlio viršininku. Nuo 1979 m. iki 1995 m. dirbo miškų urėdijoje vyriausiuoju ekonomistu, 1995-2010 m. – miškų urėdo pavaduotoju medienos ruošai ir prekybai, nuo 2010 m. iki išėjimo pensiją – vyriausiuoju inžinieriumi.

Per ilgus darbo metus Albinas įnešė svarų indėlį tvarkant miškų urėdijos ekonomiką, sprendžiant komercinės veiklos klausimus, siekė našesnio darbo rezultatų – diegė kolektyvinę rangą, rūpinosi gamybinių padalinių ataskaitų tobulinimu, supaprastino darbo apmokėjimo sistemą.

Išėjęs į pensiją ir kamuojamas ligos, jis neatitolo nuo kolektyvo, buvo laukiamas miškininkų renginiuose, domėjosi miškų urėdijos veikla, miškininkystės naujovėmis.

Su iš Anykščių krašto kilusia žmona Veronika užaugino sūnus Arūną, Gintarą, dukrą Dalią, džiaugėsi augančiais keturiais anūkais. Šeimoje tėčio pėdomis pasekė sūnus Arūnas – įgijo miškininko specialybę, jo žmona taip pat miškininkė.

Netekome darbštaus, kompetentingo, didelę profesinę patirtį sukaupusio kolegos, kuris pasižymėjo dideliu kruopštumu, aktyvumu, principingumu, o kartu buvo draugiškas, mandagus, rūpestingas bendradarbis, kaimynas, bičiulis.

Velionį spalio 7 d. palydėjome Amžinybėn į Raseinių kapines.

Dėl šios netekties visų Raseinių krašto miškininkų vardu reiškiamė nuoširdžią užuojautą velionio šeimai bei artimiems giminačiams –

Raseinių miškų urėdijos kolektyvas

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE

PONSSE ERGO 8W

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Malavėnų g. 1,
LT-81494 Ginkūnų k.,
Šiaulių r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Molėtų g. 13,
LT-14262 Didžiosios Riešės k.,
Vilniaus r.

 KONEKESKO
oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218
Servisas: tel. 8 700 55100
Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

www.ponsse.com

HUSQVARNA. IR RUDUO TAU PATIKS.

HUSQVARNA 135

Benzininis pjūklas
Variklis 1.5 kW • Svoris 4.2 kg

€199 ~~€249~~

AKCIJA

HUSQVARNA 445 II

Benzininis pjūklas
Variklis 2.1 kW • Svoris 5.1 kg

€399 ~~€469~~

AKCIJA

HUSQVARNA 545

Benzininis pjūklas
Variklis 2.5 kW • Svoris 4.9 kg

€599 ~~€645~~

AKCIJA

HUSQVARNA 555

Grandininis pjūklas
Variklis 3.1 kW • Svoris 5.6 kg

€659 ~~€719~~

AKCIJA

NES NAŠUMAS SVARBIAUSIA.

ILGAI neatšimpa
MAŽAI išsitempia
DAUGIAU supjautos medienos

NAUJIENA!

PRISTATOME NAUJĄ
HUSQVARNA GRANDINĘ
X-CUT

Specialūs pasiūlymai galioja iki 2016.11.30 arba kol akcinių prekių bus sandėlyje. Akcijos nesumuojamos.

Husqvarna
IR TU PASIRUOŠĘS